

VEFÂLİ OL

İsmail Dinçer

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ / 7

VEFÂLİ OL / 13

KUR'ÂN'DA VEFÂ ÂYETLERİ / 75

HAZRETİ İBRÂHİM VEFÂLIYDI / 97

HAZRETİ MUHAMMED'İN VEFÂ DUYGUSU / 140

HAZRETİ LOKMAN'DAN VEFÂ DOLU ÖĞÜTLER / 155

VEFÂLİ BİR DOSTUN OLSUN / 168

SON DEĞERLENDİRME / 178

“Ve İbrâhîm ellezî veffâ.”
“İbrâhîm vefâlî bir kimseydi.”

Necm Sûresi 37

**“Anne babanıza ve yakınlarınıza ve yetimlere
ve çaresizlere ve yakın komşularınıza ve uzak
komşularınıza ve etrafınızdaki arkadaşlarınıza iyi
davranın ve evlatlarınıza Hakk yolunu gösterin.”**

Nisâ Sûresi 36

GİRİŞ

Vefâlı olmak...

Vefâlı davranmak.

Nedir vefâ?

Vefâlı davranmak nedir?

Takva ve vefâ nedir?

İnsanlık olarak bu muhteşem duyguyu unuttuk.

Vefâ kelimesinin mânâsını bilemedik.

Bu duyguyla yaşamayı unuttuk.

İnsanlık olarak birbirimize karşı vefâlı davranmayı unuttuk.

Bu duygunun derin hissini kaybettik.

Samimi olmak...

Sâdık olmak...

Şefkâtli olmak...

Merhametli olmak...

Koruyucu olmak...

Arayıp sormak...

İlgilenmek, alâkadar olmak...

Yardımcı olmak...

Tevâzûlu olmak...

Tenezzüllü olmak...

Saygı içinde, sevgi içinde davranmak...

İçten davranmak...

Beklentisiz davranmak...

Karşılıksız koşmak...

Tüm bunların ortak duygusu "Vefâlı olmak"...

Samimi olmanın o muhteşem duygusunu unuttuk.

Sâdik olmanın o muhteşem duygusunu unuttuk.

Karşılıksız yardım etmenin o muhteşem duygusunu unuttuk.

İçten bir şekilde selam vermenin, selam almanın o muhteşem duygusunu unuttuk.

Tüm bu duyguların ortak duygusu olan vefâ duygusunu unuttuk.

Vefâsız olduk.

Vefâ duygusunu unuttuk.

Ben egosuna kapıldık.

Kâlbimizi; benliğe, çıkarıya, ille de ben duygusuna bağladık.

Bir çıkar içinde davranmaya başladık.

Önce ben egosunu geliştirdik.

Birbirimize yardımlarımız bile, kendi çıkarımız için olmaya başladı.

Bize yapılan iyilikleri unuttuk.

Kötülüğe kötülükle karşılık vermeye çalıştık.

Trafikte bile önce ben geçeyim, yol benim kavgasına düştük.

Trafikte önümüze geçti diye saldırdık, arabasının üstüne çıktık, tekmeledik, bağırıp çağırdık.

Oysa bunun için gerilmeye, kavgaya ne gerek vardı.

Belki kişinin acelesi vardı.

Belki kişinin hastanede yatan bir yakınına yetişmesi gerekiyordu.

Belki, hamile eşini doğum için hastaneye yetiştirmesi gerekiyordu.

Belki, çocuğu için acele ediyordu.

Neden sabırsız olduk?

Neden hazımsız olduk?

Neden tahammül duygumuz yok olup gitti?

Neden vefâsız olduk?

Birbirimizin inancına saygımızı yitirdik.

Bizim gibi inanmayı kâfir, cehennemlik ilan ettik.

Bizim gibi ibadet etmeyene; hor baktık, dışladık, orada burada onlar kâfir, dinsiz, sapık dedik.

Başörtülünün başörtüsüne tahammül edemedik.

İnancından dolayı böyle örtüyor diyemedik.

Başı açık olanı, cehennemde saçının teli kadar yana-
cak dedik.

Bu onun kendi tercihi, kendi inancı diyemedik.

Allah ile kul arasına girmeyi kendimize hak saydık.

İnancı farklı diye tahammül edemedik.

Yüzüne karşı tebessüm ettik, ama içimizdeki ona karşı olumsuz bakışı yok edemedik.

Mezhep, cemaat, tarikat ayrımcılığı yaptık.

Kendi yolumuzu yüce gördük, bizim gibi inanmayana hâkir baktık.

Hâkir baktığımız yetmedi, kâfir olarak baktık.

Din adına fetvalar verdik.

Allah adına hükümler verdik.

Din adına asılsız fetvalar verenlere inandık.

“Aslı var mı yok mu?” diye araştırmadık.

Allah'a vefâli olmayı öğrenemedik.

Din'e karşı vefâmızı yitirdik.

"Takvalı olmak nedir?" bilemedik.

Dinin hakikatini anlamak için düşünmedik, araştırmadık.

Ne söyledilerse ya körü körüne inandık, ya da reddettik.

Din adına astık, kestik, yaktık.

Merhamet duygusunun ne olduğunu unuttuk.

Vefâli olmayı unuttuk.

Sevgiyle bakmayı hiç öğrenemedik.

Vefâ duygusunun ve sevgi duygusunun iç içe olduğunu bilemedik.

Sevgiyle davranmamız bile, kendi çıkarımız içindi.

Samimi içten olamadık.

Komşumuz hastaydı koştuk mu?

Kapısını çalıp hâlini hatırını sorduk mu?

Varsa ihtiyacı karşıladık mı?

Çevremizde olan yaşlı kimseleri arayıp sorduk mu?

Akrabalarımıza gidip gönüllerini aldık mı?

Bizi eğiten öğretmenlerimizi arayıp sorduk mu?

Yâni vefâli davrandık mı?

İşte bu kitabımızda vefâli olmanın ne olduğunu anlamaya ve anlatmaya çalışacağız.

Kaybolan bir duygumuz olan vefâyı hissetmeye çalışacağız.

Sevgiyle, şefkatle sarılmanın o muhteşem duygusunu tatmaya çalışacağız.

Sadâkatin, samimiyetin o duygusunu anlamaya çalışacağız.

Toplumsal dayanışmanın, yardımlaşmanın ne olduğunu ve o duygunun birbirimiz için ne kadar önemli olduğunu anlamaya çalışacağız.

Bana ne sana ne, sözünün birbirimizden ilgiyi kesmek olduğunu düşünmeye çalışacağız.

Bu kitabımızda kaybolan bir duygumuz olan vefâ duygusunu hissettirmeye çalışacağız.

İsmail Dinçer

19-12-2023

VEFÂLİ OL

Vefâli olmak, dostluğun duygusudur.

Vefâli olmak, sadâkatin duygusudur.

Vefâli olmak; ilâhi sevgiyle aramanın, sormanın, sarılmanın duygusudur.

Vefâli olmak; sevgi içinde, saygı içinde davranmanın duygusudur.

Vefâli olmak; kendine yapılan hiçbir iyiliği unutmamak, başkasına yaptığın iyiliği unutmaktır, orada burada bahsetmemektir.

Vefâli olmak; her varlığın yaşam hakkına, yaşam çevresine zarar vermemektir.

Vefâli olmak; komşun aç iken ona koşmaktır, sıkıntısı var iken sıkıntısını çözmeye çalışmaktır.

Vefâ, bedenlerin ardında Hakk'ın olduğunu bilerek hareket etmektir.

Vefâ, sevgini eksik etmeden ve hiçbir şey beklemeden koşmaktır.

Dostluğunu, arkadaşlığını her zaman göstermektir.

İlgili davranmak, alâkadar olmaktır.

Vefâ, ne olursa olsun, ilgini alâkanı koparmamaktır.

Vefâ, bıkmadan iyilik yapmaktır.

Vefâ, benim senin kavgasına girmemektir.

Vefâ, “mülkün sahibi Allah, biz emanetçisiyiz” diyebilmeğdir.

Vefâ, bizlik Şuurunda yaşamaktır.

Vefâ, kötülükten kaçınmak, zulme engel olmaktır.

Vefâ, bir ihtiyacı olana koşmak, ona yardım etmeğdir.

Vefâ, ziyaret etmek, hâl hatır sormaktır.

Yaşlıları ziyaret etmek, onların gönüllerini almak, onların ihtiyaçlarını gidermeğdir.

Vefâ, öğretmenlerini, dostlarını aramaktır, ziyaret etmeğdir.

Vefâ, iyiliğı karşılık beklemeden yapmaktır.

Vefâ, sevap beklemeden yardım etmeğdir.

Vefâ, anneni, babanı, kardeŐlerini, akrabalarını arayıp sormak, onlara ilgiyle, Şefkatle davranmaktır.

Hasta olanı ziyaret etmek, onu mutlu etmeğdir.

Onun iyileŐmesi için, onun güçlü olmasını hissettirmeğdir.

İkramda bulunmak, hediyeleŐmeğdir.

Hazreti Muhammed, ihtiyar bir kadına ikramda bulundu.

Bunu görenler sebebini sordular.

O da dedi ki: “Bu kadın Hazreti Hatice hayatta iken bize gelir giderdi.”

Ve devam etti: “Ahde vefâ imandandır.”

Vefâ, unutmamaktır, gönül almaktır, gülümsemeğdir, huzur vermeğdir.

İnsan asla vefâyı unutmamalıdır.

Her zaman vefâlı olmalıdır.

Allah’a vefâlı ol.

Anne babana vefâli ol.
Eşine ve evlatlarına karşı vefâli ol.
Dostlarına, akrabalarına, komşuna vefâli ol.
Kardeşlerine vefâli ol.
Çevrendeki kimselere karşı vefâli ol.
Ülken için vefâli ol.
Meslek alanında vefâli ol.
Çevrende olan hayvanlara ve bitkilere vefâli ol.
İhtiyarlara karşı vefâli ol.
Hiç unutmama bir gün gelecek sen de yaşlanacaksın.
Bir tebessüm edeni, bir ziyaret edeni arayacaksın.
Elini öpecek, koşup sana gelip sarılacak torunlar, çocuklar, akrabalar bekleyeceksin.
Birbirimizi arayıp sormanın o ulvî duygusu olan vefâyı toplum olarak neden unuttuk?
Karşılıksız koşmayı neden unuttuk?
Hangimiz üzerimizde emeği olan kişileri arayıp soruyoruz, gönül alıyoruz?
Oysa vefâ hepimizin ihtiyacı olan bir duygu.
Karşılık beklemeden, hangimiz koşuyor, hâl ve hatır soruyor?
Bir tanıdığımızın başına bir sıkıntı geldiğinde, ona koşup gidiyor muyuz?
Hemen “yardım için ne yapabilirim” diyebiliyor muyuz?
İyi günde koşmak değil maksat, dostunun başına kötü bir şey geldiğinde, bir sıkıntıya düştüğünde koşup gitmek tir maksat.
Gerçek dostluğa erişmektir.
Yapılan iyiliği unutmamaktır vefâ.

Kendine yapılan her türlü olumsuz davranışa karşı, olumlu davranmaktır.

Şimdi vefâlı olmayı ince ince açalım.

Önce “Allah’a vefâlı olmak nedir?” düşünelim:

“Takva ve vefâ nedir?” anlamaya çalışalım.

Vefâlı olmak, takva makâmına erişenlerde gelişen bir duygudur.

Takva, Allah’ın ulviyetinin yanında kendine varlık nisbet etmemektir.

Takva Allah’a ortak koşmamaktır.

Takvalı olan vefâlı olur.

Takva sahipleri Allah’a karşı vefâlıdırlar.

Allah’a vefâlı olmak, ona ortak koşmamaktır.

İbrâhîm’in dediği gibi; “mâ ene minel müşrikîn-ben ortak koşan değilim” diyebilmektir. En’âm Sûresi 79

Allah’a vefâlı ol ki, gurura, kibire düşme.

Allah’a vefâlı olmak, O’nu bilmek, O’nu tanımak, O’na tevekkül ve teslimiyet içinde olmaktır.

Allah’a vefâlı olan, “kulluk nedir?” çok iyi bilir.

Ve her an kulluk şuuru ile yaşar.

Her varlığın özünde Hakk vardır şuuruyla yaşar.

Ve varlığa o şuurla davranır.

Allah’a vefâlı olmak, ezanda günde 20 defa okunan “eş-hedü-şahit olmak” boyutuna erişebilmektir.

Her varlıkta onun tecellileriyle O’na şahit olmak, her yerde O’nun vechîni görmeye kapılar açar.

Allah’a vefâlı olmak, O’nu bilip, O’na teslimiyet içinde olmaktır.

Her yerde O'nun vechîni görerek hareket edebilmektir.
Allah'a vefâlı olan, O'nun var ettiği tüm varlığa vefâlı davranır.

İnsan her zaman Hazreti İbrâhîm gibi sormalı, hakikati aramalıdır.

Allah'a şahit olmayan, O'na teslimiyet içinde olmayan kimse, vefânın ne olduğunu bilemez.

İnsan, mutlaka varlığın var oluş hakikatini araştırmalıdır.

İnsan, Allah'ı tanımadan O'na ârif olmadan, O'na karşı vefâlı olmanın ne olduğunu bilemez.

Onun için öncelikle Allah'a şahit olmanın ilmi yoluna adım atmalıdır.

Allah'ı layıkıyla bilmeyen, O'na vefâlı olamaz.

İnsan "Allah nedir?" sorusunun cevabını aramalıdır.

Allah dediğimiz nedir?

Var mıdır, yok mudur?

Varsa nerededir?

Bedensel bir boyut mudur, bir güç müdür, beyaz bulut misali bir nûr mudur?

Şekli, şemâli var mıdır?

Onu biz mi var ettik, biz mi isimlendirdik?

Korkularımız, ihtiyaçlarımız, sonucu sığınacağımız bir güç olarak mı hayal ettik?

O mu bizi var etti, biz mi onu zanlarımızla var ettik?

Bizi var eden kimdir, varsa onu var eden kimdir?

Bu evren, bu varlıklar nasıl var olmuştur?

Yoksa! Evren hep var mıydı?

Bu Evren kendiliğinden mi olmuştur?

Bu görünen varlık nereden geldi?

Nasıl şekillendi?

Varlıkta olan hareketlilik, faaliyet nasıl olmaktadır.
Hareketliliği yapan nedir?
Hareketliliği hareketlendiren nedir?
Bizim bedenlerimizde olan işleyişi yapan kimdir?
Doğum ölüm arası yaşamın süreci nedir?
Bir yazılım sonucu adım adım mı varlık oluşup şekillenmiştir?
Her varlığı var eden aynı var edici midir?
Var edici de nasıl var olmuştur?
Evet, neydi Allah?
Görünür mü görünmez mi?
Bu görünen âlem kimin görüntüsüdür?
Allah dediğimiz gökte bir yerde midir?
Gökte ise, nerededir, evrenin içinde midir, dışında mıdır?
Varlığın dışında mıdır, içinde midir?
Varlığın içini de dışını da saran mıdır?
Şekli, şemâli, gözü, kulağı, bir vücûdu var mıdır?
Görür, işitir mi?
Görür, işitirse, görmesi işitmesi nasıldır?
Toplumda anlatılan kızan, öfkelenen bir Allah tasviri doğru mudur?
Kulundan intikam alır mı?
Cezalandırır mı?
Cehennemde mi yakar?
Evet, nedir Allah?
Toplumun anlattığı gibi, şer-kötülük ondan mıdır?
Yoksa! Yaptığımız kötülükleri onun üstüne mi attık?
Kötülükler nereden geliyordu peki?
Kötülükler bizden miydi, ondan mıydı?

Kader nedir, bu âlem kaderin oyun yeri midir?

Hâl ve davranışlarımız, amellerimiz, tercihlerimiz, kararlarımız, tembelliğimiz ya da çalışkanlığımız, hep onlarda mı kader?

Kaderi nasıl anlarız, kaza denilen nedir?

Ona isnat ederek, dinler, peygamberler, kitaplar, cennetler, cehennemler, oluşturduğumuz muydu?

Yoksa! Bunların başka karşılıkları var mıydı?

Allah ismini sunan kimdi, o muydu?

Yoksa! Bu ismi insanoğlu mu koymuştur?

İnsanoğlu neyi gördü de Allah dedi?

Doğumlar, ölümler nedir?

Bu geliş bu gidiş nereyedir?

Ölüm sonrası nedir?

Bu varlıktaki işleyiş nedir?

Bu nasıl olmaktadır, bunu kim yapmaktadır?

Yoksa! Kendiliğinden mi olmaktadır?

Zaman, mekân, varlık ilişkisi nasıldır?

Zaman ne zaman başladı?

Onun bir mekânı var mıdır?

Varsa mekânında yalnız mıdır?

Görünen şu vücûdlarımız nasıl çalışmaktadır?

Kâlblerimiz nasıl atmaktadır?

Nefes alıp veren biz miyiz?

Kanımız her an nasıl vücûdumuzu dolaşmaktadır?

Hücrelerimiz her an nasıl bir işleyişle çalışmaktadır?

Bunlar hep nasıl olmaktadır?

Tesadüfen mi olmaktadır, yoksa bir güç mü yapmaktadır?

Kendi vücûdumuza neden hâkim değiliz, yaşlanmayı ölümü neden durduramıyoruz, akan zamana neden hükümümüz yok?

Kendi vücûdumuzda olan işleyişte bile, zerrece bizim yaptığımız bir şey yok.

Evet, neydi Allah?

Görünmez miydi?

Yoksa! Hep görünürde biz mi göremiyoruz?

Her inancın, inandığı Allah ayrı mıydı?

Müslüman'ın, Mûsevinin, İsevinin, Budistin vs Allah'ı ayrı mıydı?

Her inancın Allah'ı, o inançta olanı cennete alıyor, diğerlerini kâfir sayıyor, onları cehenneme mi atıyordu?

Her inançta olana farklı bir kitap mı sunuyordu?

Kur'ân, Müslümanların, İncil Hristiyanların, Tevrat Mûsevilerin miydi?

Kitaplar tüm insanlara ortak olarak değil de, bir gruba mı gelmişti?

Kendi gönderdiği kitabı koruyamamış, o kitap bozulunca, onun yerine yeni bir kitap mı göndermişti?

Hep böyle anlatılan bilgilerin ne kadarı doğrudu?

Müslüman ülkede doğan bir çocuğa iltimas geçiyor, diğerlerini kâfir mi yaratıyordu?

Ya da diğer inançta olanlara iltimas geçiyor, diğerlerini kâfir mi yaratıyordu?

İnanç grupları neden birbirlerine vefâlı olamıyorlar?

Neden birbirlerine kâfir olarak bakıyorlar.

Allah'ı layıkıyla anlayabildik mi?

O'na teslimiyet ve tevekkül içinde olabildik mi?

O'na olan vefâya erişebildik mi?

Evet, neydi Allah?
Neden ayrı ayrı din inançları içinde olduk.
Allah'ın dini tek değil miydi?
Din Allah'a ait değil miydi?
Neden din kavgaları, inanç kavgaları içinde olduk?
Farklı inançta olanlar da aynı Allah'a yönelmiyorlar mı?
Aynı Allah'a dua etmiyorlar mı?
Neden ibadetlerimizi, nefsimiz için yapıyoruz.
Neden Allah'a olan inancımızda cennet beklentisi var.
Dinin kavramların anlamlarını gerçek mânâda anlayabildik mi?
Allah'ı layıkıyla idrak edebildik mi?
Bize sunulan din adına bilgilerin hangisi doğru?
Erkeği, kadından üstün mü yarattı?
Birini diğerinden üstün mü kıldı?
Kendi yarattığı kullar arasında ayrımcılık mı yaptı?
Kimilerini seven, kimilerini sevmeyen miydi?
Yoksa! Tüm bunları, kendi inancını üstün görenler mi söyledi?
Yargılama içinde olanlar mı uydurdu?
Evet, neydi Allah?
Kadını insan yerine koymayan mıydı?
Kadını dövdüren, ikişer, üçer, dörder aldırın, cariye olarak sunan mıydı?
İstediginde boşattıran, yerine başka birini aldırın, kadını eşya yerine koyan mıydı?
Kadınların çoğunu, cehennemlik ilan eden miydi?
Cennette de erkeklere sayısızca sunan mıydı?
Yoksa! Bunlar birilerinin uydurması mıydı?

Evet, neydi Allah?

İstedğine hidayet veren, istediğini saptıran mıydı?

İstedğine çocuk veren, istediğini kısır yapan mıydı?

Kimini zengin kılan, kimini fakir eden miydi?

Kiminin başını örttüren, kimini açık bıraktıran mıydı?

Kimini kâfir ilan edip, cihat adı altında kendi yarattığı kulların katline fetva veren miydi?

Bu kadar savaşı, gözyaşını, aç kalmaları, yoksulluğu, hırsızlığı, hak yemeyi, varlığa zulüm etmeyi, işkenceyi, vahşice öldürülmeleri, insanların mallarına mülklerine, ırzlarına çökmeyi O mu kader olarak sundu?

Yoksa! Bizler mi kaderi zalimce yorumladık?

Hep rahmetten bahseden bir Allah, ufacık bir çocuğa, zalimce öldürülen bir kadına rahmetini çok mu gördü?

Tüm bu zulümler neydi, nasıl yorumlanmalıydı?

Böyle anlatılan bir Allah tasviri doğru muydu?

Evet, nedir Allah?

Hep bize bilgiler verdiler, her inanç kendine göre yorumladı.

Her inanç kendi inandığı Allah'ı anlattı.

Hep korkular verdiler, emirler verdiler.

Her inancın emirleri farklıydı.

Oysa hiç şahit olmadık.

Hiç görmediğimiz bir Allah'a inandık.

Hiç aramadık, hiç sorgulamadık.

Hiç merakta etmedik.

İşte varlık ortadaydı, görünüyordu.

Vücûdumuz ortadaydı, görünüyordu.

Duyularımız vardı, ihtiyaçlarımız vardı.

Doğuş vardı, ölüm vardı.

Geliş gidiş vardı.
Neydi tüm bunlar?
Bu âlem nereye akıyordu?
Bu âlem ne sırları saklıyordu?
Bu âlem nasıl bir âleme dönüşüyordu?
Hiç derinlemesine bakmadık, hiç anlamak için incelemedik.

Neydi tüm bunlar?
Neydi bu görünen âlem?
Nasıl var olmuştu?
Tesadüfen mi oldu, bir güç mü var etti?
O güç âlemden ayrı mıydı, âlem ile aynı mıydı?
Evet, neydi Allah dediğimiz?
Görünen bu âlemi inkâr etmek mümkün müdür?
Peki, görünen bu âlemi anlarsak, neye Allah dendiğini anlayabilir miyiz?

Geçmiş zamanda yaşamış, o derin düşünen kâmil kişiler bu âlemde neye şahit oldular, neyi gördüler?

Hep Allah dedik, inandık, ama hangimizde şahitlik oluştu?

Evet, neydi Allah?

Yoksa! Biz o muyuz?

Yoksa! O biz mi?

Yoksa! O hiç bir şey mi, O her şey mi?

Evet, neydi Allah?

Tüm bu ve buna benzer soruların cevabını arayanlar, mutlaka bazı hakikatlere erişeceklerdir.

Cevapların olduğu yer, varlığın bizzat kendisidir.

Cevapların olduğu yer, bizzat insanın kendi bedenidir.

Allah hakikatine erişmeden vefâ duygusu oluşur mu?

Allah'a karşı vefâlı olmanın yolu, O'nu layıkıyla idrak edebilmektir, O'na şahit olabilmektir.

Allah hakikatine erişmenin yolu, kendini bilmekten geçer.

Tüm Kâmil insanlar neden hep "Kendini bil" öğüdünü vermişlerdir?

Kendini bilme yolu nasıl bir yoldur?

Kendini bilme eğitimi nasıl bir eğitimidir?

Hazreti İbrâhîm'in arayışı kendini bilme arayışıdır.

Hazreti İdris'ten beri gelen öğretisi, kendini bilme öğretisidir.

Kişinin vücûdu, tüm ilâhî sırları barındıran bir deryadır.

Kişinin vücûdu, tüm soruların cevabının olduğu yerdir.

Hazreti Muhammed'e biri gelip soruyor:

"Ya Muhammed! Allah nedir, ben onu nasıl bilirim."

Hazreti Muhammed'de diyor ki: "Men arafe nefsehu-kendini bil."

Evet, her şey kendini bilmekle başlıyor.

Ben kimim, nasıl var oldum, nereden geldim, nereye gidiyorum gibi soruların cevabını arayan kişi, sonunda kendine döner ve kendini tanımak için bir yola girer.

Kişinin, Allah'ı öğreneceği kitâb kendi vücûd kitabıdır.

O kitabın her satırında Allah'a şahit olmanın ilmi yazılıdır.

O ilmi takip eden Allah hakikatine erişecektir.

Hazreti İbrâhîm, yerlere göklere bakarak bir arayışın içine düştü.

Bu arayış, Allah hakikatinin arayışı idi.

Bu arayış insanın kendini bilme arayışı idi.

Önemli olan kişinin kendini bilmesi ve Allah hakikatine erişmesidir.

Yunus Emre'miz onun için şöyle demiştir:

“İlim ilim bilmektir, İlim kendin bilmektir”

Allah'a vefâ duygusu, O'na olan teslimiyetin duygusudur.

Allah'a vefâ duygusu, her yerde O'na nazar ettirir.

O'na vefâlı olmak, kulluğunu bilip tevâzû içinde yaşamaktır.

Allah aşkına erişmek, vefâ duygusunu getirir.

Allah aşkıyla her yere bakmak, vefâlı davranmayı getirir.

İnsanın o ilâhî aşka erişebilmesi; kendini bilmesi, kâinatın yaratıcısını tanımasıyla, her yerde O'nun tecellilerini görmesiyle mümkündür

Onun için, Kur'ân başından sonuna kadar kişinin kendini okumasını, kâinatı okumasını tavsiye eder.

Kur'ân “İkrâ- Oku” yâni, kendini bil ile başlar.

İsrâ Sûresi 14: “İkra kitâbek kefâ bi nefsel yevme aleyke hasîbâ.”

Meâli: “Oku, kendini tanımak için kendi vücûd kitabın sana yeter. Her an kendindeki niteliklerin sahibini anlama içinde ol.”

Alâk Sûresi 1: “İkra bismi rabbikellezî halâka.”

Meâli: “Seni vücûdlandırmanın delilleriyle, yaratılışı araştıran anla.”

Kişi kendini bilmek, varoluşu ve var edeni anlamak istiyorsa;

Dünya menfaati kavgasını terk etmeli.

Gururdan, kibirden uzaklaşmalı.

Çektiği acılarla oyalanmamalı.

Ona yapılan hataları ya da onun başkasına yaptığı hatalara kapılıp kendini oyalamamalı.

Mal-mülk, makâm, şan-şöhret gibi dünyalık makâm-
larla oyalanmamalı.

Evet, çalışmalı çok çalışmalı, üretmeli, kazanmalı, ama
paraya mala mülke kapılmamalı.

Aileden öğrendiği inanç bilgilerine sığınıp, benim inan-
cım doğru başkasının doğru değil gafletine düşmemeli.

Doktor olayım, mühendis olayım, çiftçi olayım, esnaf
olayım para kazanayım derdine düşmemeli, öncelikle ilim
öğreneyim, çevreme faydalı olayım derdine düşmeli.

Menfaat, çıkar derdi “kendini bilme” yolunda en bü-
yük engelidir.

Kendi egosal benliğine düşenin, Allah’a vefâ duygusu
oluşmaz.

İnsan kendini bilecek kabiliyette yaratılmıştır.

Kişiye; akıl etme, fikir üretme, düşünme, analiz etme,
hakk ile batılı ayırt edecek kabiliyet, neyi yapıp neyi yap-
mayacağı konusunda tercih etme, kabiliyetleri verilmiştir.

Kişi kendini bilme yolunda okuyacağı ilk kitap, kendi
vücûd kitabıdır.

Aradığı tüm soruların cevabı kendi vücûd kitabında
satır satır yazılıdır.

Kendini bilen kişi, varlığı da bilir.

Ve bilir ki tüm varlık birbirine ortak bağlarla bağlıdır.

Kişinin kendini bilmesi, kendini okuması; kendi vücû-
dındaki işleyişi düşünmekle başlar.

Evet, kişinin aradığı sorularının cevabı kendi vücûd
kitabında vardır.

Her kişinin bedeni, okunması gereken bir mektubdur.

O mektubun içinde sonsuz bilgiler mevcuttur.

Yeter ki insan, bir aşkla, samimi, hiç bir çıkar beklen-
tisine girmeden okusun.

Bir aşkla, samimi, hiç bir çıkar beklentisine girmeden vücûd mektubunu açana mektuptaki ilâhi bilgiler açılacaktır.

Kişi kendini inkâr edebilir mi?

Elbette edemez.

Kişi kendini ispat edebilir mi?

Elbette hayır, kişi kendini inkâr da edemez, ispatta edemez.

Kendini ve görünen varlığı inkâr edemeyeceğimize göre, varoluşu ve var edeni anlamaya çalışmak doğru olmandır.

Kişi nasıl var oldu?

Kim var etti?

Tesadüfen mi oluştu?

Allah demek kolaya kaçmaktır, tesadüfen oldu demek te kolaya kaçmaktır.

İnsan her zaman düşünmeli ve tefekkür içinde olmalıdır.

Kendi vücûd sisteminin işleyişini ve bu işleyişi yapan kudreti anlamaya çalışmalıdır.

Kişi, kendi vücûd sistemindeki matematiksel, fiziksel, kimyasal, biyolojik işleyişi araştırmalıdır.

Vücûdunun geldiği boyutu düşünmelidir.

Kendini bilen, varlığın varoluşunu da anlar ve varlığın birbiriyle bağını da anlar ve tüm varlığı tutan kudreti de anlar.

Ve tüm varlığın birbiriyle kardeş olduğunu da anlar.

İnsan olmak kendini bilmekte gizlidir.

İşte Allah'a vefâlı olmak; ancak ve ancak Allah'a şahit olmak ve O'na teslimiyet içinde olma duygusuyla gelişir.

Allah'a karşı vefâlı olmak, O'na olan kulluğumuzu bilip, o şuurda yaşamaktır.

Kul, bütünün parçasına yâni deryanın damlasına denilir.

Su damlaları, bir denizin damlalarıdır ve denizi gösterir ve denizden ayrı değildir.

İşte tüm varlık ta Allah deryasının damlalarıdır ve asla Allah'tan ayrı değildir.

Bunu bilen kimse, bu şuurda yaşar her an vefâ duygusuyla yaşar.

Allah'a karşı asla şirk koşmaz, benlik içinde olmaz.

Allah'ın onun gönlüne sunduğu hissiyatı her an hisseder.

Nedir bu hissiyat:

İnsan bir kuldur ve sınırlı bir varlıktır.

İnsan Allah'tan ayrı değildir ama O da değildir.

İnsan, Allah deryasının bir damlasıdır.

Sonsuz deryanın sahibi Allah'tır.

Damla ya kul denir ve O deryadan gelir, deryaya akar.

İnsan kul olmanın şuuruna ulaşmalıdır.

Ve son nefesine kadar;

Teslimiyet ve tevekkül içinde olmalıdır.

Sevgi içinde olmalıdır.

Sevgiyle karşılık vermelidir.

Yüzünden tebessümü hiç eksik etmemelidir.

Bir an bile Allah'ı unutmamalıdır.

Aldığı her nefesin, verdiği her nefesin sahibinin O olduğunu hiç unutmamalıdır.

Vücûdunun sahibinin O olduğunu hiç unutmamalıdır.

Allah bizi kendinden halk eyledi ve bize kulum dedi.

Dünya bizim için bir gurbet mekânıdır.

Biz burada O'nu bilmek ve çevremize faydalı olmak için gönderildik.

Çevremizde her varlığa sevgi içinde davranmalıyız.

Bir kuşun da bir taşın da bir ağacın da bizim gibi bir varlık olduğunu unutmamalıyız.

Biz hiç bir varlıktan üstün değiliz.

Her an tevazu içinde yaşamalıyız.

Hep tenezzüllü davranmalıyız.

İnsan, her varlıkla benzer moleküler yapılar taşır.

Tüm varlık, aynı kaynaktan süzülüp gelmiştir.

Ve benzerlikler taşır.

İnsanlar birbirlerine genetik olarak % 99,9 oranında benzerdir.

Bir insanı, diğer insandan farklı kılan sadece yüzde 0,01'lik DNA farklılığıdır.

Şempanze insanla genetik olarak % 96 benzer.

Kedilerle, köpeklerle, sığırlarla, koyunlarla, farelerle genlerimiz % 80- 90 benzer.

Bitkilerle insanların moleküler yapısında benzerlikler vardır.

Tüm varlık birbirine uzak ya da yakın akraba bağları ile birbirine bağlıdır.

Her varlık bir şekilde birbirine eştir.

Tüm eşlik Allah'ın birliğini gösterir.

Cümle varlık tek nefisten yaratılmıştır.

Nisâ Sûresi 1: "Halâkakum min nefsin vâhidetin- sizi tek nefsten halk ettim."

Cümle varlığın ana cevheri birdir.

O bir, Allah'tır.

Hepimiz Allah'tan gelen eşleriz.

Birbirimizle kard'eş' iz.

Yâni yakınınız, hatta eşiz.

İşte insan, birbirine ve varlığa bunu bilerek yaklaşmalıdır.

Varlıktan sevgisini ve saygısını eksik etmemelidir.

Hava, su, ateş, taş, toprak, ağaç, bitki, hayvan, tüm varlık bir ağacın dalları gibi aynı gövdeye bağlıdır.

İşte bu gövde Allah'ın kendi zâtıdır.

İnsan, tüm varlığa Allah'ın sıfatları olarak bakmalıdır.

Varlığa olan bakışı, davranışı rahmet üzere olmalıdır.

Her varlığa karşı içinde sevgi taşınmalıdır.

İşte, sevgiyle saygıyla olan davranış, Allah'a vefâlı olmanın davranışıdır.

Allah'ın sevgisini içinde hisseden:

Hiç bir varlığa zarar veremez.

Kâlb kıramaz

Kırılrsa da kırmaz.

O, alıp verdiğimiz her nefeste bizimleydi, bizden ayrı değildi.

Biz de son nefesimize kadar O'nu hep hatırlamalı ve kulluk şuurundan ayrılmamalıyız.

İşte insan Allah'a vefâlı olmalıdır.

Vefâlı olmalı ki O'nun ulviyetinin yanında kendine varlık nispet etmesin.

Vefâlı olmalı ki O'na ortak koşmasın.

O'nun hakikatlerine uysun.

O'nun ilminden ayrılmasın.

Allah'a vefâlı olan kulluğunu bilir.

Kendine asla yücelik nispet etmez.

Bâtıla sapmaz.

Kibre düşmez.

Şirk koşmaz.

Kötülük nedir bilmez.

Salih kimsedir.

Hayırlı kimsedir.

İhlâslı ve samimi bir kimsedir.

Allah'a layık bir kuldur.

Allah'ın yüceliğine teslim olmuştur.

O'na tevekkül ve teslimiyet içindedir.

İslâm hakikatine erişmiş ve Müslüman olarak yaşamını sürdürür.

Allah'ın halk ettiği tüm varlığa karşı sevgi ve saygı içindedir.

İşte tüm bunlar Allah'a vefâlı olmanın durumudur.

Zümer Sûresi 38: "Kul hasbiyallâh aleyhi yetevekkelul mutevekkilûn."

Deki: "Allah bana yeter, tüm her şeyimle O'na teslim oldum, O'na sığındım, O'na tevekkül içindeyim."

İnsan, Allah'ın kendine yeteceğini bilmeli ve her an O'na teslimiyet içinde olmalı.

İşte Allah'a vefâlı olmanın duygusu budur.

Bu duyguyla yaşayanlar Allah'a vefâlı olanlardır.

Zümer Sûresi 66: "Belillâhe fabud ve kun mineş şâkirîn."

Meâli: Öyleyse sadece Allah'a kul ol ve her an O'na şükür içinde ol."

Allah'a vefâ O'na kulluk etmek ve her an şükür içinde olmaktır.

Allah'a vefâ içinde olanlar, şükür ehlidirler.

Tüm lütufların, tüm yüceliğin, Allah'a ait olduğunu bilirler ve şükür içinde olurlar.

Fâtır Sûresi 10. âyette belirtildiği gibi, Allah'tan başka yüce olan yoktur.

Fâtır Sûresi 10: “Fe lillâhil izzetu cemîa- Her varlıkta yüce olan Allah’tır.”

Fâtır Sûresi 10: “Ve mekru ulâike huve yebûr- Kendilerine seçilmişlik, yücelik verenler, bir gaflet, bir kibir, bir kayıp içindedirler”.

İşte Allah’a karşı vefâlı olmak, asla kendine bir yücelik, bir seçilmişlik, bir üstünlük vermemektir.

Vefât kelimesi de vefâ kelimesinden gelir.

Nasıl ki insan vefât ettiğinde, her şeyiyle Allah’a teslim oluyorsa, kişi ölmeden önce de Allah’a vefâlı olmalı, yâni her an Allah’a teslimiyet içinde yaşmalıdır.

Allah’a vefâlı olan asla isyankâr olmaz.

Asla, kimseye zarar vermez.

Herkesin Allah’ın kulu olduğunu bilir, kimseyi aldatmaz.

Yaşamında da her zaman teslimiyet içinde yaşar, vefâlı olarak yaşar.

Allah’a karşı vefâlı olanlar, ilimden ve edepten ayrılmazlar.

Allah’ı anlatırken, ilme dayalı, ispata dayalı konuşurlar.

Konuşurken sadece Allah’ı hatırlatırlar.

Kendilerini asla ön plana koymadan, hatta unutturacak şekilde konuşurlar.

Söyledikleri sözler Allah’ın hakikatleridir.

Mânâyı hissettirecek kelimelerle konuşurlar.

Doğru konuşurlar, düzgün konuşurlar.

Aslı olmayan şeyleri asla konuşmazlar.

Konuştukları her bilginin, ilimde yeri vardır.

Asla bilmişlik içinde konuşmazlar.

Asla kendilerini bilmiş, olmuş, göstermezler.

Öğrenme duyguları çok yüksektir.

Kâinat okulunun talebesidirler.

Oradan ulaştıkları bilgileri konuşurlar.

Konuştukları her söz, sadece Allah'a yönlendirir.

Sözleri, yüce olan Allah'ın yüceliğini hatırlatır.

Bu onların Allah'a karşı vefâlı olmalarından dolayıdır.

Hakikatlere hikmetle davet ederler.

Hayırlı çalışmalara yönlendirirler.

Hayırlı olanı anlatmak için gayret gösterirler.

Nahl Sûresi 125: "Udu ilâ sebîli rabbike bil hikmeti vel mevızatil haseneti ve câdilhum billetî hiye ahsen."

Meâli: "Rabbinin yoluna hikmetle davet et. Hayırlı çalışmalar için öğüt ver ve onlara hayırlı olanı anlatmak için gayret göster."

Allah'a vefâlı olanların gönüllerinde, ilâhi aşk tecelli etmiştir.

İlâhî aşka erişenler vefâlı olmayı en güzel gösterirler.

Onun için Yunus Emre o aşkı dilinden hiç düşürmedi.

"Aşkın aldı benden beni

Bana seni gerek seni"

Aşk Allah'a aitti.

Onun yüce bir lütfu idi.

Her varlık O'nun aşkından yaratılmıştı.

O'nun aşkıyla sarılmıştı.

Aşk O idi, O'ndan idi.

Aşk cümle âlemi saran O'nun ışığıydı.

O'nun aşkıyla aşklanan, O'ndan başka bir şey görebilir mi hiç!

Dil başka bir şey diyebilir mi hiç!

Gönülde başka bir his olabilir mi hiç!

Cümle varlık O'nun aşkıyla var oldu.
Cümle renkler, kokular, şekiller o aşktan var oldu.
Sana nefes olarak gelen hava, aşkla esip geldi.
Sana akıp gelen su, can olan su, aşkla akıp geldi.
Sana akıp gelen ışık aşktı.
Topraktan filizlenen her şey aşkla açığa çıktı.
Aşk, bedeni tutan candı.
Bedenin kendi de aşktı.
Aşkla açıldı vücuttaki tüm boyutlar.
Aşka geçildi tüm makâmlar.
Aşka geldi tüm lütûflar.
Aşka sunuldu tüm sırlar.
Aşkla birleşti damla deryayla.
Aşkla başladı her şey.
Aşkla yaratıldı her şey.
Aşkla tutuldu tüm kâinat.
Aşk kesret gibi görünen âlemdeki vahdetti.
Aşk her varlıktaki nûrdu.
İşte bu ilâhi duyguya erenlerde, vefâ duygusu oluştu.
Vefâ duygusu her yeri sardı, herkese vefâ duygusuyla davranıldı.

İşte Allah'a vefâlı olmayı bilmek ve O'na her an vefâ içinde yaşamak gerekir:

Allah'a vefâlı olan şer Allah'tandır demez.

Kötülükleri O'na nispet etmez.

Kur'ân âyetlerini anlar ve ona göre konuşur.

Toplumda insanların çoğu "hayır ve şer Allah'tandır" diye bilir.

Oysa Kur'ân'da "şer-kötülük asla Allah'tan değildir" âyetleri vardır.

Kâf Sûresi 29: Ve mâ ene bi zallâmin lil abîd."

Meâli: "Kullarım için bir kötülük veren değilim."

Âyette, "ben kullarıma kötülük veren değilim" mesajı ile "kötülüğün kaynağını iyi anlayın" ihtarı vardır.

Mü'min Sûresi 31: Ve ma âllâhu yurûdu zulmen lil ibâd."

Meâli: "Allah kulları için kötülüğü irade eden değildir."

Nisâ Sûresi 40: "İnnallâhe lâ yazlimu miskâle zerreh."

Meâli: "Şüphesiz Allah zerre kadar kötülük vermez."

İşte Allah'a vefâlı olan bu âyetleri bilir ve Allah'a, kötülük ondandır deyip, ona iftira atmaz.

Hazreti Muhammed: "Buyur Allah'ım! Memnuniyetle! Hayır Senin iki elindedir; şer Sana ait değildir. Doğru yolda giden Senin doğru yola getirdiğindir. İşte kulun, önünde [ya da Ben Senin iki kulunun oğlu olan bir kulunum] neyim varsa Senin sayendedir, Sen çok cömertsin, çok yücesin!" (İbn Cerir et-Taberi, Cami'u'l-Beyan Te'vili Ayi'l-Kur'an)

Bu aktarılan bilgide Hazreti Muhammed'in; "şer Sana ait değildir" sözü, Kur'ân'la birebir aynıdır.

İşte Allah'a vefâlı olmanın en büyük özelliği, O'nu iyi tanımak ve O'nda olmayan şeyi O'na isnat etmemektir.

O'na iftira atmamak, O'nun hakkında yalan söylememektir.

Eğer kötülüğü Allah veriyor, şer O'ndandır dersek, O'na büyük iftira atmış oluruz ve O'nun hakkında yalanlar yaymış oluruz.

Hûd Sûresi 18: "Ve men ezlemu mimmenifterâ alâl-lâhi kezibâ."

Meâli: "Allah hakkında asılsız şeyler söyleyen, o yalanları yayandan daha zalim olan kimdir?"

İşte Allah'a vefâlı olmak; O'nun kendi bedenimizdeki ve varlıktaki âyetlerini iyi okumaktır.

Yâni Allah'ı iyi anlamak ve iyi anlatmaktır.

Bayezit Bistami, bir gün kâlbine gelen bir hisle sarsılır.

“Ey Bayezit! Eğer huzuruma gelmek istiyorsan, benim yaratmadığım şeylerle karşıma gel. Benim yaratmadığım şeyleri terket. Bana, bende olmayan şeylerle gel.”

Bayezit gönül diliyle Rabbine hitâp eder.

“Ey Rabbim! Senin yaratmadığın şeyler nedir, sende bulunmayan şeyler nedir?”

Rabbinden his gelir:

“Ey Beyazıt: İftira atmayı, yalanı, fitneyi, hasetliği, kibri, zulmü, dedikodu yapıp çekiştirmeyi, işkenceyi, çalmayı çırpmayı, varlığa acımasızca zarar vermeyi, aldatmayı, tecavüz etmeyi, insanların mallarına çökmeyi, fakir bırakma gibi zulüm getiren şeyleri Ben var etmedim. Ve Bende, acizlik, çaresizlik, zavallılık, yetersizlik, noksanlık, gibi şeyler yoktur.”

Şimdi anne, baba ve kardeşlere karşı vefâlı olmayı anlamaya çalışalım.

Anne babana karşı vefâlı ol.

Annene babana karşı sakın saygını ve sevgini eksik etme.

Onları kıracak bir söz asla etme.

Onlar için koş, onlar senin çok koştular.

Eğer onlardan biri ya da ikisi birden hasta olursa, onlara yardım için koş.

Onların gönlünü al.

Onlara tatlı sözler et.

Annecim babacım sözünü dilinden eksik etme.

Çocuklarına; anneye, babaya ve herkese karşı vefâli olmayı öğret.

Öğret ki her zaman vefâ içinde olsunlar.

Anne babanın kâlbini kırma.

Sakın onları azarlama.

İhtiyaçları için her zaman koş.

Onlara öf bile deme.

Kur'ân'da geçen şu muhteşem uyarıyı asla unutma.

“Anne babanıza öf bile demeyin” İsrâ Sûresi 23

Hazreti Muhammed'in şu muhteşem sözünü asla unutmamalıyız

“Cennet annelerin ayakları altındadır.”

İsrâ Sûresi 23: “Ve kadâ rabbuke ellâ ta'budû illâ iy-yâhu ve bil vâlideyni ihsânâ immâ yebluganne indekel kibere ehaduhumâ ev kilâ humâ fe lâ tekul lehumâ uffin ve lâ tenher humâ ve kul lehumâ kavlen kerîmâ.”

Meâli: “Rabbin farz kıldı: O'ndan başkasına kul olmanızı, anne ve babanıza iyi davranmanızı, eğer onlardan biri ya da her ikisi yanınızda iken yaşlanırsa, onlara öf bile dememenizi ve onlara kötü davranmamanızı ve onlara hep güzel sözler söylemenizi.”

Âyette ne güzel belirtilmiş.

Onlara kötü davranma.

Hep güzel sözler söyle.

Onlara hep iyi davran.

Onlar sizinle gurur duysunlar.

İlim öğren, çalışkan, üretken ol.

Topluma faydalı ol.

İnsanlara hizmet et.

Annen, seni 9 ay etinden kanından canından besledi.

Annen, seni acıyla lakin mutlulukla doğurdu.

Annen, seni emzirdi, kustun temizledi, altına ettin temizledi.

Annen, senin için çırpındı, yemedi sana yedirdi.

Annen, sen ağladığında ağladı, kâlbî dağlandı.

Annen, senin için koştu didindi durdu, çalıştı.

Annen, sen hastalandığında o da hastalandı.

Annen, sen hastaneye yattığında, başucundan ayrılmadı, seninle ağladı, iyileşmen için ne dualar etti.

Annen, hep yanında oldu, başına bir şey gelmesin diye sana öğütler verdi.

Annen, sen okula başladığında senden daha çok heyecanlandı.

Annen, senin eğitimin için koştu, çırpındı.

Annen, sen evlendiğinde; “mutlu mu, geçiniyor mu, eşyle arası iyi mi?” diye için için düşündü.

Senin eşinle iyi geçinmen için sana ne öğütler verdi.

Sabretmeni, iyi davranmanı, kızmamanı öğütledi.

Annen, torunu oldu, torunu için yine koştu, gayret gösterdi.

Baban da annen gibi senin için koştu, gayret gösterdi.

Baban, hep duygularını içinde sakladı.

Baban, sen acı çektiğinde gözyaşlarını gönlüne akıttı.

Baban, senin iyi olman için koştu durdu.

Baban, senin her şeyini hissetti.

O sabah erkenden kalktı, seni okula götürdü, seni öptü, kokladı “iyi çalış oğlum, kızım” diyerek motive etti.

Baban, erkenden ailesi için çalışmaya gitti.

Baban, kendi yemedi sana yedirdi, kendi giymedi sana giydirdi.

Baban, senin için yeri geldi nice acılara katlandı.
Sen okuyasın, eğitim göresin diye koştı, durdu.
Kırma anne babanın kâlbini.
Anne babanın kâlbini kıran, ilâhî sistemi sarsar.
Bağırma anne babana, onları azarlama.
Onlara öf bile deme, bıktım sizden, sakın deme.
Bil ki senin vücûdun yaptığının karşılığını muhakkak sana verir.

Anne babana iyi davran ki, senin evlatların da sana iyi davransın.

Unutma ki sen, ne ekersen onu biçersin.

Anne babanın evladına olan rahmeti bizzat Allah'ın rahmetidir.

Sözlerinle onların içini yakma.

Merhamet duygusunun ne olduğunu bil ve her zaman merhamet içinde davran.

Şu hikâyeye de ne güzel bir ders vardır:

Bir kadın elinde çocuğuyla Hazreti Muhammed'in yanına gelir.

Ve sitem içinde sorar:

“Ya Muhammed! Allah mı daha merhametli yoksa ben mi?”

Hazreti Muhammed: “Sence bunun cevabı nedir?”

Kadın cevap verir: “Ya Muhammed! Ben bu çocuğumu ateşe atar mıyım? Elbette atmam. Peki, Allah kullarını nasıl atar?”

Hazreti Muhammed cevap verir: “Merak etme, Allah'ın merhameti tüm âlemleri sarmıştır, kullarını asla yakmaz. Kullar kendi yaptıklarıyla kendilerini yakarlar.”

Hazreti Muhammed'in bildirdiği gibi; "Allah'ın rahmeti her yeri sarmıştır."

Anne babanın evladına olan merhameti, Allah'ın rahmetinden gelir.

Sen, dünyaya geldiğinde, annenin babanın içini Allah'ın rahmeti, şefkati kapladı.

Onlar artık ayrı bir rahmetin içinde oldular.

Senin için çırpındılar, koştular.

Anne babanın sevgisini hiç unutma.

Anne babanı hep ara sor.

Hep anne babanın elini öp, onlara sarıl.

Anne babanın duasını al.

Ve bil ki anne babanın duası semâ âleminde nice kapılar açar.

Anneni babanı üzme, onları kırma.

Anne babanın kâlbini kıran yerleri gökleri sarsar.

Anne ki Hazreti Muhammed tarafından cennetin üstünde bir makâmda görülmüştür.

Her zaman vefâlı ol.

Annemize karşı vefâlı olmanın yanında, babamıza karşı da vefâlı olabildik mi?

"Baba makâmı nedir" anlayabildik mi?

Anne makâmı nedir anlayabildik mi?

Sadece anne babana değil.

Çevrende olan insanlara, akrabalarına, arkadaşlarına karşı da vefâlı ol.

Ama bil ki anne babasına vefâlı olmayan, kimseye karşı vefâlı olamaz.

Hazreti Muhammed ne güzel söylemiş:

Hazreti Muhammed; “mümin vefâlıdır, vefâsız olan nifâk içinde olandır.”

Nifak; ikilikte kalmak, ikiyüzlü olmak, münâfık olmak, arabozucu olmak, Allah ile arasına kendi varlığını koymak, müşrik olmak durumudur.

Mümin vefâlıdır.

Çünkü mümin Hakk’tan emindir.

Her varlıkta Hakk’a nazar edendir.

Mümin, şahitlik makâmına ermiştir.

O arar, sorar, hakikati anlamaya çalışır.

Şimdi de eşine, evlatlarına karşı vefâlı olmayı konuşalım.

Öncelikle kendine eş olacak birini seç

Evlenmek için evlenme.

Eşini bul.

Sana eş olanı bul.

Duygularına, düşüncelerine eşit olanı bul.

İlgi alanına, heyecanlarına eş olanı bul.

Aşkını bul.

Bil ki aşk ve eş birdir.

Bil ki vefâ aşk ve eş duygularıyla birdir.

Aşkını, sevgini bul.

Seni heyecanlandıranı bul.

Bil ki huzur ve mutluluk eş olanlardır.

Evlenmek için evlenme.

İkimizin maaşı yeterli olur diye evlenme.

Zengin, varlıklı diye evlenme.

Yakışıklı, güzel, herkesin gözü onda diye sakın evlenme.

Evi var, arabası var, işi var diye evlenme

Elbette bunların olması da güzel!
Ama önemli olan eşini bulman!
Eş sana eş olandır.
Seninle eşit olandır.
Duyguları, düşünceleri sana benzeyendir.
İlgileri, alâkaları sana benzeyendir.
Ortak duyguların eşit olmasıdır.
Sana aşk olandır.
Sana sevgi olandır.
Sana sıcaklık verendir.
Seni mutlu, huzurlu edendir.
Bak Kur'ân ne güzel uyarmış.
Eşini bul ve onunla huzurlu, mutlu ol.
Arâf Sûresi 189: "Ceale minhâ zevcehâ li yeskune ileyhâ."
Meâli: "Allah size eşler verdi, onunla mutlu ve huzurlu
olmanız için."

Kur'ân'da ne güzel belirtilmiş.
Eşini bulursan, mutlu huzurlu olursun.
Onunla heyecan bulursun, onunla eş olursun.
Evlilik mutluluk, huzur içindir.
Mutlu olanlar, daha azimli çalışırlar.
Huzurlu olanlar, ailesi için koşarlar.
Eşim, evlatlarım duygusuyla üretken olurlar.
Türkler kapının eşiğine de eş demişler.
Neden? Çünkü kapı da, eşiği de aynı ağaçtan yapılıdır.
O eşikten ancak eş olanlar geçer.
Ve eşiğe basılmaz.
Yâni, birbirine eş olanlar, birbirinin üstüne basmaz.
Yâni birbirini aşılamaz.

Yâni birbirini düşük görmez.

Allah'ın evi olan bu âlemde, hepimiz birbirimize eşiz.

Birbirimizle bir şekilde eşitiz.

Ne güzel değil mi?

Birbirini eş görerek yaşamak vefâlı olmaktır.

Kur'ân ne güzel bildiriyor; "Allah size eşler verdi sen de eşini bul."

Nahl Sûresi 72: "Vallâhu ceale lekum min enfusikum ezvâcen ve ceale lekum min ezvâcikum benîne ve hafedeten ve rezakakum minet tayyibât."

Meâli: "Allah size eşler verdi, eşinizi bulmanız, evlatlar ve torunlarınızın olması ve onları güzel bir şekilde rızıklandırmanız ve güzel bir hâlde yetiştirmeniz için."

Âyette ne güzel belirtilmiş.

Eğer eşini bulursan, ondan olacak evlatlar ve torunlar, en güzel bir şekilde büyürler.

Onlar ilim dolu, irfan dolu, edep dolu büyürler.

Onlar da gün gelir eşlerini bulma gayretine düşerler.

Çünkü anne baba onlara en güzel örnek olmuştur.

Onun için eşini bul.

Eşini ara ve ona sarıl.

Seninle eş olanlar senin eşin olurlar.

Sana güven verirler, huzur verirler.

Seninle acı çekerler, seninle acıdan sıyrılırlar.

Eşini bul ve ona sarıl.

Duygularına eş olan birini bul.

Aynı duygularda, aynı düşüncelerde olan birini bul.

İlgin, alâkan aynı şeylere olsun.

Aşka bağlı olarak eşini bul.

Eşini bul, aşkla bak ve aşkla sarıl, aşkla davran.

Bil ki gzellik gnlde olan duygudur.
efkatli, merhametli, paylamayı seven, yardım etmeyi
seven birini bul, sen de yle ol.
Eini bul ve ona sarıl ve ona vefâlı ol.
E olanlar birbirini tamamlar.
E olanlar akta bir olanlardır.
E olanlar birbirlerine akla, sadâkatla bağlıdırlar.
Eini bulduysan, onu kırma, onu azarlama.
Zaten e olabildiysen, onu kırmazsın, onu zmezsın.
Onun her eyine ko.
Onu gler yzle karıla.
Onun istemediği bir eyi yapma.
Onu bir eye zorlama.
Onu tehlikelere karı uyar.
İyi niyetli olmayan kimselere karı uyar.
E hakları vardır, bunları bil ve asla o hakları zedeleme.
Her trl sıkıntıda einin yanında ol.
Ona moral ver, ona gç ver.
Saygını, sevgini, ilgini, alâkanı asla eksik etme.
E olanlar huzurludurlar, sevgi doludurlar.
E kelimesi eit kelimesi birbirine bağlıdır.
Her varlığın Allah'ın indinde eit olduğunu unutma.
Su damlaları gibi her varlık Allah'ın deryasında eittir.
İte e olma duygusu da bu eitliğin yansımasıdır.
E olamayanlar, eitlik duygusuna eriemeyenler hiç-
bir zaman ilâhi huzura eriemezler.
Onlar dnyalık eylerde huzur ararlar, o da huzur de-
ėildir.

Eini bul ve ona sıkı sıkı sarıl.

Eşini bul, huzurlu ol, mutlu ol.

Rûm Sûresi 21: “Ve min âyâtihî en halâka lekum min enfusikum ezvâcen li teskunû ileyhâ ve ceale beynekum meveddeten ve rahmeh.”

Meâli: “Birbirinizden huzur bulmanız ve aranızda sevgili olmanız ve merhametli olmanız için kendi türünüzden eşler yaratması da O’nun âyetlerindedir.”

Âyette ne güzel belirtilmiş.

Birbirimizden huzur bulmalıyız, sevgili olmalıyız ve birbirimize merhametli olmalıyız.

Evlilik sadece cinsel ihtiyacın görülmesi olarak asla düşünülmemelidir.

Evlilik her türlü huzurun sunulduğu bir birliktelik olarak görülmelidir.

Cinsellik de bu birlikteliğin bir bölümüdür.

Elbette cinsellik de Allah’ın kuluna bahşettiği bir duygudur.

Ama eşlerden birinin içinde o gün istek yoksa, diğer eş asla onu zorlamamalıdır.

Bilinmelidir ki aşksız her ilişki zinadır.

Zorla yapılan her ilişki tecavüzdür.

Onun için cinsellikte de vefâ duygusu unutulmamalıdır.

Cinsellik neslin devamı için Allah’ın sünnetullahıdır.

Yeter ki kişi bunu aşkıyla, eşiyile yaşasın.

Yeter ki eş edindiği kimsede bu huzura erişilsin.

Evlilik bir çatı altında huzur bulmaktır.

Sohbet edebilmektir.

Birlikte tefekkürle nice hakikatlere kapılar açmaktır.

Allah’ı layıkıyla anlamak için birbirine yardımcı olmaktır.

Aile olabilmek kutsaldır.

Eş ve evlatlarıyla mutlu olmak, bir evdeki en güzel huzurdur.

Onun için vefâ duygusu çok önemlidir.

Eşine ve evlatlarına karşı vefâli ol.

Eş olmanın o muhteşem duygusuna eriş, eşini bul ve ona sarıl.

Eşinin kâlbini kırma, ona bağırma, onu azarlama.

Onu aşağılama, ona hor bakma, onunla ilgilen, onun ihtiyacı var mı sor.

Onu eşya gibi görme, can taşıdığını unutma.

Bil ki vefâ eş olmanın duygusudur.

Anne baba olmuşsan evlatlarına karşı vefâli ol.

Onların iyi yetişmesini sağla.

Onları paraya, mala esir etme

İlim öğret, edebli olmayı öğret, adaletli olmayı öğret.

Onların kâlbini kırma.

Onları başıboş da bırakma.

Başlarına gelecek her türlü tehlikeye karşı dikkatli ol.

İşte vefâ duygusunu taşıyan bir aile, toplumun huzura erişmesine, kalkınmasına kapılar açar.

Hazreti Muhammed'in aile ile ilgili sözleri vardır:

"Sizin en hayırlınız, ailesine karşı en hayırlı olanınızdır. Ben de aileme karşı en hayırlı olanınızdım." (Tirmizî)

"Yediğinizden yedin. Giydığınızden giydirin. Sakın onları dövmeyin ve onlara incitici söz söylemeyin." (Ebu Davud)

"Dikkat edin! Sizin, hanımlarınızın üzerinde hakkınız vardır. Hanımlarınızın da sizin üzerinizde hakkı vardır. Sizin hanımlarınız üzerindeki hakkınız, namuslarını muhafaza etmeleri ve hoşlanmadığınız kimselerin evinize girmesine izin vermemeleridir. Dikkat edin! Hanımlarınızın

sizin üzerinizdeki hakkı ise onların giyim ve gıda ihtiyaçlarını güzelce karşılamanızdır.” (Tirmizî)

“Kadınlar hakkında Allah’tan çekinin. Çünkü siz, onları Allah’ın emaneti olarak aldınız ve Allah’ın adıyla onları kendinize helâl kıldınız.” (Müslim)

“Mümin bir kimse, eşine karşı nefret beslemesin. Çünkü onun bazı huylarından hoşlanmasa da hoşlandığı başka huyları mutlaka vardır.” (Müslim)

“Allah’ın hanım kullarına vurmayın.”

“Eşini döven, Allah’a ve resûlüne asi olur. Kıyamette onun hasmı ben olurum.” (Ebû Dâvûd)

“Yönettikleri insanlara, ailelerine ve sorumlu oldukları kişilere adaletli davrananlar, Allah Teâlâ katında, Rahmân’ın yanında nurdan minberler üzerinde ağırlanacaklar.” (Nesâî)

İşte eş olabilmek çok önemlidir.

Belki de en büyük vefâ; kendine eş olabilecek birini bulmak ve onunla bir ömür eş olarak yaşayabilmektir.

Eş olanlar birbirleri için çırpınırlar.

Birbirlerinin acılarını hissederler.

Birlikte sofraya otururlar.

Birlikte yemek yaparlar.

Birlikte bulaşık yıkarlar, evin temizliğini yaparlar.

Tüm bunlar vefâlı olmanın en güzel göstergesidir.

Toplumda bir birine eş olanlar çok görülme de, eş olanların aynı günde vefât ettikleri görülmüştür.

Birbirlerine aşkla bağlanan eşlerden biri vefât ettiğinde diğersinin de aynı anda, aynı saatte, aynı günde vefât ettikleri görülmüştür.

İşte, eşini bulmak ve onunla bir yuva kurmak, huzurun, mutluluğun geldiği yerdir.

Eşlerin dünyaya getirdiği çocukları için, vefâlı olmaları da çok önemlidir.

Evlatlarını iyi yetiştirmek, her ailenin üzerine farzdır. Kur'ân'da bu en güzel bir şekilde bildirilir.

Nisâ Sûresi 11: "Allah size, evlatlarınız asliyetlerini anlayıncaya kadar ve onların hakikatlerden nasiplenmesi için, onlara hakikatleri anlatmanızı öğütler. Eğer onlar, nefsinin anlama yoluna gelmişlerse, onların ikilikten geçmeleri ve onların kendilerindeki kudreti anlamaları için onlara yardım edin."

Anne babanın öncelikle görevi, evlatlarını ilim yolunda edep yolunda dikkatlice yetiştirmektir.

Çünkü iyi yetişen bir çocuk öncelikle anne babasına, sonra da etrafına, sonra da ülkesine hayırlı bir evlat olur.

Ve ileride kendi olacak çocukları için iyi bir anne baba olur.

Evlatların, baba ve annelerinin üzerinde, anne ve babaların evlatların üzerinde hakları vardır.

Bu hakları gözetenler vefâlı olanlardır.

Bu konuda Hazreti Muhammed'in sözleri vardır.

"Babanın senin üzerinde hakkı olduğu gibi çocuklarının da hakkı vardır." Mecma'uz-Zevâid, c.8, s.146

"Çocuklara sevgi ve şefkatle davranmayanlar ve bü-yüklere saygı göstermeyenler bizi anlamamıştır." Minhac'us-Salihîn, c.2, s.189

Bir gün iki çocuğuyla birlikte Hazreti Muhammed'in yanına gelen biri, yanındaki çocuğun birini öpüp diğerine ilgisiz kaldı. Bunu gören Resûlullah şöyle buyurdu: "Neden farklı davranıyorsun, diğerini de öpmen gerekir." Me-karim'ul Ahlâk, s.113

“Çocuğun baba üzerindeki hakkı, ona güzel isim koymas, onu iyi eğitmesi ve doğru bir işe koymasdır.” Bihar’ul-Envar, c.17, s.18

“Çocuklarınıza eşit davranın; farklı davranacak olsanız dahi, kızlarınızın yetişmesi için daha çok emek harcayın!” Nehc’ül-Fesaha, s.365

Hazreti Ali: “Çocuğun kâlbi ekilmemiş tarlaya benzer; ne eksen tutar.” Hadis-i Terbiyetî, c.1, s.54

Hazreti İmam Ebul Hasan (a.s)’a çocuğuyla ilgili bir şikâyette bulunan bir adama şöyle buyurdu: “Çocuğunu eğitmek istiyorsan, onu dövmemelisin; ona küsebilirsin, ama bunu fazla sürdürmemeli ve en kısa zamanda barışmalısın.”

İşte eşlerin birbirine vefâli davranması huzur ve mutluluk için çok önemlidir.

Evlatların anne babasına, anne babanın evlatlarına karşı vefâli davranması, insan kişiliği için çok önemlidir.

İnsan her zaman önemseme duygusunu taşımalıdır.

Vefâ duygusuna bağlı duygulardan biri de, önemsemedir.

Önemseme, karşıdaki kişiyi de Allah’ın yarattığı bir kul olarak görmenin duygusudur.

Şimdide çevremize karşı vefâli olmayı konuşalım:

Çevrene karşı vefâli ol.

Çevrenle ilgilen.

Yaratılan her varlığı önemse, onları anlamaya çalış.

Çünkü sen de o çevredesin.

Sen varlıktan süzülüp geldin.

Sen toprağın evladısın.

Bir bak çevrene, her şey yaşaman için sana yardım ediyor.

Aldığın nefesi bir düşün!

Hava, senin nefes alman için sana yardım ediyor.
Ağaçlar sana oksijen sunuyor.
Ağaçlar sana meyve sunuyor, bitkiler senin için gıda sunuyor.

Hayvanlar senin için nice güzellikler sunuyor.
Su, senin bedeninin dörtte üçünü oluşturuyor.
Su, senin yaşaman için sana akıyor.
Gökten yağan yağmur, toprak için rahmet oluyor, toprak sana çeşit çeşit gıda sunuyor.
Güneşe bak, ışığıyla sana yaşam sunuyor.
Aya bak, yıldızlara bak, hepsi beden için ne etkiler sunuyor.

Yaşadığın Dünyayı düşün, seni besliyor, büyütüyor, sana analık yapıyor, sana babalık yapıyor.

Hayvanları düşün, sana nice hizmetler ediyorlar.
Çiçekleri düşün, renk renk çiçekleriyle sana nice güzellikler, ilaçlar, sunuyor.

Arıyı düşün, çiçek çiçek dolaşarak, meyvenin oluşumunda, bal yapmasında sana nice lütuf gelmesine vesile oluyor.

Başını kaldır şöyle doğaya bir bak, her şey sana yardım ediyor.

Şimdi düşün, hava, toprak, su, ateş sana yardım ediyorken...

Doğa, sana yardım ediyorken...

Güneş, Ay, yıldızlar sana yardım ediyorken...

Hayvanlar sana nice güzellikler sunuyorken...

Sen çevren için, insanlar için ne yapıyorsun?

Çevrende olan hayvanlara yem, su verebiliyor musun?

Onlara karşı sevgini gösterebiliyor musun?

Çevrene karşı vefâlı olabiliyor musun?

Yûnus Sûresi 24: “Fe ihtelela bihî nebâtul ardı mimmâ yekulun nâsu vel enâm hattâ izâ ehazetil ardu zuhrufehâ vezzeyyenet.”

Meâli: “Yeryüzü bitkilerle sarılıdır, insanlar ve hayvanlar oradan beslenirler, Hatta yeryüzü nice güzelliklerle nice değerlerle kuşatılmıştır.”

Kur’ân’da bildirildiği gibi, çevremizde olan bitkiler, bizleri ve hayvanları besler.

Çevremizde olan rengârenk bitkiler ve hayvanlar nice güzellikler sergilerler.

İşte çevremizle ilgili olmalıyız.

Yaratılan her şeye karşı vefâmızı göstermeliyiz.

Nahl Sûresi:

5- Hayvanları da var eden O’dur. Siz onlardan elde ettiğiniz giysilerle ısınırsınız ve onlardan faydalar bulur ve beslenirsiniz.

6- Sizler onların gidişlerinde ve gelişlerinde güzellikler bulursunuz.

7- Sizlerin ulaşamayacağı, ancak zorlukla taşıyacağınız ağırlıklarınızı bir yerden bir yere taşırlar. Muhakkak ki sizi vücûdlandırıran, elbette size şefkat verendir, tüm varlığı özünden var edendir.

8- Atlar, katırlar, merkepler, onlara binersiniz ve süslersiniz. Nice bilmediğiniz şeyleri de var eden O’dur.

9- Yolun varacağı yer Allah’tır ve o yolda engeller de vardır ve eğer istenirse elbette herkes O’na yol bulur.

10- Ki O’dur suyun gökten inişindeki ilmin sahibi. Sizler ondan içersiniz ve ağaçlar ondan yararlanır, bitkilerde onunla ortaya çıkar.

11- Sizler onlardan faydalanır gelişirsiniz. Ekinlerden, zeytinlerden, hurmalardan, üzümlerden ve meyvelerin, sebzelerin her türlüünden yararlanırsınız. Muhakkak işte bunlarda, hakikatleri arayan, derin düşünen kimseler için âyetler vardır.

66- Sizin için hayvanlarda elbette dersler vardır. Siz onlardan gelen şeylerle beslenirsiniz. Onların karnında sindirilmiş gıdadan ve kandan süzölüp gelen o güzel sütü içersiniz.

67- Meyvelerden ve hurmalardan ve üzümleden, şeker, şerbet yaparsınız ve güzelce faydalanırsınız. Muhakkak işte bunların içinde düşünen kimseler için âyetler vardır.

68- Rabbin bal arısına vahyetti: Dağlarda, ağaçlarda ve asma çardağı gibi şeylerde yuvalar kurmasını.

69- Sonra çiçeklerden, meyvelerden hepsinden yemesini, sonra da Rabbinin yollarında kolayca yol almasını, o çeşit çeşit renklerdeki çiçeklerden içtiğini karnından çıkarmasını. Onun içinde insanlar için şifalar vardır. Muhakkak ki işte bunların içinde, hakikatlere ulaşacak şekilde derin düşünen kimseler için âyetler vardır.

Müminûn Sûresi:

18- Semadan bir ölçü ile suyu indirdik. Böylece yeryüzünde onu tuttuk ve bir yerden bir yere onu yönlendiriyoruz. Elbette bütün her şeydeki kudret Biziz.

19- Böylece onunla bahçeler, hurmalar ve üzümler oluşturduk. Orada meyvelerden bolca yararlanırsınız ve onlardan beslenirsiniz.

20- Ağaçlarda tohumlar gelişir, o vücûdlanmış tohumlar bereket taşır ve onlardan beslenmek için katık elde edersiniz.

21- Muhakkak ki hayvanlarda da sizin için dersler vardır. Onlardan gelen sütlerden içersiniz ve onlardan birçok faydalar bulursunuz ve onlardan beslenirsiniz.

22- Onların üzerinde yol alır taşınırsınız.

Çevremizde olan nice hayvanlar ve nice bitkiler bizim yaşamamız için mutlak gereklidir.

Onlar yok olursa biz yok oluruz.

Her varlık bizi tamamlar.

Onun için her varlığa karşı içimizde mutlak bir sevgi ve saygı olmalıdır.

İçimizde onlara karşı vefâ duygusu asla kaybolmamalıdır.

Sadece hayvanlarla ve bitkilerle değil, insanlar da bir ilgi ve alâka içinde olmalıyız.

Tâ-Hâ Sûresi:

53- Ki O'dur sizleri düzenleyen. Yeryüzünü yayan ve orada size yollar veren ve gökten suyu indiren, sonra da onunla farklı türlerde nebatlar ortaya çıkaran.

54- Beslenin ve hayvanlarınızı da besleyin. Muhakkak ki işte bunların içinde düşünüp akıl edenler için âyetler vardır.

Âyetlerde hep bildirilir, hayvanları besleyin, bitkilerle, ağaçlarla ilgilenin.

Toprağı sevin, çapalayın, çünkü biz oradan besleniyoruz.

Toprak biz onunla ilgilendikçe ürününü verir, şenlenir.

Âşık Veysel (1894-1973 Sivas) ne güzel söylemiş:

Nice güzellere bağlandım kaldım

Ne bir vefâ gördüm ne fayda buldum

Her türlü isteğim topraktan aldım

Benim sâdık yârım kara topraktır

Koyun verdi kuzu verdi süt verdi

Yemek verdi ekmek verdi et verdi

Kazma ile döğmeyince kıt verdi
Benim sâdık yârim kara topraktr
Âdem'den bu deme neslim getirdi
Bana türlü türlü meyva yedirdi
Her gün beni tepesinde götürdü
Benim sâdık yârim kara topraktr
Karnın yardım kazmayınan belinen
Yüzün yırttım tırnağınan elinen
Yine beni karşıladı gülünen
Benim sâdık yârim kara topraktr
İşkence yaptıkça bana gülerdi
Bunda yalan yoktur herkes de gördü
Bir çekirdek verdim dört bostan verdi
Benim sâdık yârim kara topraktr
Âşık Veysel'in dile getirdiği gibi, bize her türlü mey-
vesini, sebzesini veren toprağa karşı da vefâlı olmalıyız!

Toprağa, havaya, suya, ateşe vefâmızı asla eksik et-
memeliyiz.

Çünkü bu dört anasır bizim beden varlığımızın aslı.

Çevremizde olan her şeye karşı vefâlı olmalıyız.

Kuşların yuvalarını bozmamalıyız, korumalıyız.

Arıların, bahçelere attığımız ilaçlardan ne kadar etki-
lendiğini unutmamalıyız ve daha dikkatli olmalıyız.

Hayvanların yaşam haklarına dikkat etmeliyiz.

Doğada hangi hayvan, hangi bitki olursa olsun onla-
rın yaşam ortamlarını bozmamaya gayret göstermeliyiz.

Bir incir ağacına yuva yapmış bir kumrunun yuvası,
oraya yumurta bırakması ve yavrularının dünyaya gel-
mesi içindir.

Onun ve onun gibi nice kuşların yuvalarına asla zarar vermemeliyiz.

Tüm hayvanlara ve bitkilere vefâlı davranmalıyız.

Hepimizin aslının aynı olduğunu asla unutmamalıyız.

Şunu da asla unutmamalıyız, onlar varsa bizim yaşam ortamımız vardır.

Şimdi de çevremizde olan insanlara karşı vefâlı olmayı konuşalım:

Çevremizde olan insanlarla ilgilenmeliyiz.

Onların yardıma ihtiyaçları olduğunda koşup yardım etmeliyiz.

Bu yardım mutlaka iyilik için olmalıdır.

Edep ve hukuk çerçevesinde olmalıdır.

İnsanlara iyilikler için mi yardım ediyorsun, kötülükler için mi yardım ediyorsun?

Allah bizleri, birbirimize yardım edelim diye halk etti.

Hucurât Sûresi 13: “Yâ eyyuhen nâsu innâ halâknâ-kum min zekerin ve unsâ ve cealnâkum şuûben ve kabâile li teârefû.”

Meâli: “Ey insanlar! Biz sizi, bir erkek ve bir kadından yarattık ve halklar halinde, kabileler halinde çoğalttık, birbirinizi tanımanız ve yardım etmeniz için.”

Vefâlı olmak birbirini tanımak, birbirine yardım etmek için koşmaktır.

Birbirimize hor bakmayalım, birbirimizi anlamaya çalışalım.

İnançlarımız farklı olabilir, ibadetlerimiz farklı olabilir.

Ama hepimiz aynı Allah’a yöneliyoruz.

Hepimiz aynı Allah’ın kuluyuz.

Geleneklerimiz, göreneklerimiz farklı olabilir.

Bunlar kültürel zenginliktir.

Amaç birbirimizi tanımaya çalışmak ve birbirimize yardımcı olmaktır.

Hepimiz aynı Allah'ın halk ettiği kullarız.

Yaratıcımız aynı, özümüz aynı, sıfatlarımız aynı.

Yaşadığımız dünya aynı, havamız aynı, suyumuz aynı.

Nice aynılıklar içinde yaşıyoruz.

Bunları anlamak bile vefâlı olmanın kapısını açar.

Allah "birbirinize yardımcı olun" diye bildirdi.

"Birbirinizi tanıyın, birbirinizden yardım bulun" diye bildirdi.

"Asla kötülükler için yardımlaşmayın" diye bildirdi.

"Yardıminız iyilikler için olmalı" diye bildirdi.

Mâide Sûresi 2: "Ve teâvenû alel birri vet takva ve lâ teâvenû alel ismi vel udvâni."

Meâli: "İyilikler, doğruluklar için yardımlaşın ve takva içinde olun, asla kötülük çıkaracak, düşmanlık meydana getirecek şeyler için yardımlaşmayın."

Ne kadar muhteşem bir uyarı!

Duyabilenin kâlbini titretmeye yeter.

Hazreti Muhammed bu konu ile ilgili ne güzel söylemiş: "İnsanlar iyilik yaparsa biz de iyilik yaparız, kötülük yaparsa biz de kötülük yaparız, diyen kimseler gibi olmayınız. Bilakis size iyilik yapıldığında, iyilikle karşılık verin, size kötülük yapıldığında asla kötülükle karşılık vermeyin." (Tirmizi- Bir 63)

Ne kadar güzel uyarılar.

İyilik yapmak mı, kötülük yapmak mı?

İyiliğe kapı açmak mı, kötülüğe kapı açmak mı?

İyilik neye kapı açıyor.
Kötülük neye kapı açıyor.
Bilmeden yaptığımız iyilik, kötülöklere mi yol açıyor?
Nedir bunun ölçüsü?
Şimdi düşünelim!
Yardım elbette güzeldir.
Birine iyilik yapmak elbette güzeldir.
İyiliği unutmamak, iyiliğe iyilikle karşılık vermek vefâdır.
Yardım etmek vefâ duygusunun işaretidir.
Birbirimize yardım ediyor muyuz?
Ediyorsak, iyilik için mi, kötülük için mi?
Ettiğimiz yardım iyiliğe mi, kötülüğe mi kapılar açıyor?
Bir dedikoduya ortak olmak, nasıl bir yardımdır?
Biri hakkında gıybet etmek, çevremizde olan insanlara nasıl bir yardımdır?
Gıybet, dedikodu, kötülüğün yayılmasına sebep olmaktır.
Bir kimsenin inancını aşağılamak, onu hor görmek, onu kâfir ilan etmek, fitneliğin yayılmasına sebep olmaktır.
Kur'ân; "Vel fitnetu eşeddu minel katli-fitnelik öldürmekten daha tehlikelidir" diye bildiriyor. Bakara Sûresi 191
Toplumda kargaşalık, kaos çıkarmak fitnelik değil midir?
Dedikodu, gıybet, hasetlik, fesatlık, fitnelik değil midir?
Birinin, birine kötülük yapması için yardım etmek zailimlik değil midir?
Tüm bu olumsuz şeyler vefâ duygusunu yok etmez mi?
Yardım, iyiliklere kapı açmalıdır, huzura kapı açmalıdır.
Gönlü temiz olanlar, iman sahibi olanlar, iyilikler üzere yardımlaşırılar.
Kötülükler üzere yardımlaşanlar, iman sahibi değildirler, onlar sadece kendi çıkarları için yaşarlar.

Hazreti Muhammed; “komşun aç iken tok yatma, birbirinize yardım edin” diyerek, yardımın önemini bildirmiştir.

İhtiyacı, sıkıntısı, karamsarlığı, umutsuzluğu olan bir insana, hiçbir şey beklemeden yardım etmek, Allah’ın rızasına uymaktır.

İnsan kendinin de her varlığın da Allah’ın kulu olduğunu unutmamalıdır.

Ne yaparsa yapsın kulluk şuuruyla yapmalıdır.

Ve asla Allah’a ortak koşmamalıdır.

Nisâ Sûresi 36: “Ve abudûllâhe ve lâ tuşrikû bihî şeyen ve bil vâlideyni ihsânen ve bizil kurbâ vel yetâmâ vel mesâkîni vel câri zil kurbâ vel câril cunubi ves sâhibi bil cenbi vebnis sebîli ve mâ meleket ey mânukum innallâhe lâ yuhıbbu men kâne muhtâlen fehûrâ.”

Meâli: “Allah’ın kulu olduğunuzu idrak edin ve O’na hiçbir şeyi ortak koşmayın. Anne babanıza ve yakınlarınıza ve yetimlere ve çaresizlere ve yakın komşularınıza ve uzak komşularınıza ve etrafınızdaki arkadaşlarınıza iyi davranın ve evlatlarınıza hakk yolunu gösterin. Siz sahip olduğunuz gücün sahibi değilsiniz. Muhakkak ki kendini üstün gören, kibirlilik içinde olan kimselerde Allah sevgisi yoktur.”

Âyette belirtildiği gibi, çevresinde olan insanlara karşı iyi davranışlar içinde olmalı, onlara yardım etmek için koşmalıdır.

Kim bir kimseye yardım ederse, elbette Allah’ta ona yardım eder.

Hacc Sûresi 40: “Ve le yansurenallâhu men yansurruh-bir kimseye yardım edene, elbette Allah’ta ona yardım eder.”

Vefâ yardım etmenin duygusudur.

Yardım etmek, insanlıktır.

“Nas” makâmına erenler, insan olurlar.

İnsan olanlar, “Nasr-yardım” makâmına ererler.

Nasr makâmına erenler, yardım etmenin ulviyetine ererler.

İnsan niçin yaratıldığını bilmelidir.

İnsanlar birbirine yardım etmeli, birbirlerinin sıkıntılarını çözmelidir.

İnsan olarak yaratılmanın hikmeti budur.

Her zaman sıkıntıya düşebiliriz.

İnsanoğlu acizdir, hasta olur, sıkıntıya düşer.

Sıkıntılar içinde olan insanlar her zaman vardır.

Karnı aç olanlar, işsiz olanlar, umutsuz olanlar her zaman olacaktır.

Hasta olanlar, çaresiz kalanlar, umutsuzluğa, karamsarlığa düşenler her zaman olacaktır.

Gelin birbirimize karşı vefâlı olalım.

Gelin, birbirimize umut olalım.

Gelin, birbirimize iyilikler üzere yardım edelim.

Gelin, çevrimizde ihtiyaç sahiplerine yardım edelim.

Bilelim ki yardım edersek yardım buluruz.

Kimseye, fakir, muhtaç, kimsesiz, diye bakmadan yardım edelim.

Kimseye hor bakmadan, onları utandırmadan yardım edelim.

Hepimiz çaresizliğe düşeriz, o anda o çaresizlikten kurtulmak isteriz.

Hepimiz sıkıntılara düşebiliriz.

Hepimiz yardıma ihtiyaç duyma durumuna düşebiliriz.

Kişi bir beldenin en zengini olabilir, ya da en fakiri olabilir, ama çarşıda aniden yere yığılabılır.

İşte tam o anda onun da yardıma ihtiyacı vardır.

Çaresize yardım etmek, ona elini uzatmak, ona moral olmak, Allah'ın rızası üzere hareket etmektir.

Allah'ın rızası üzere hareket edenler, vefâlı olan kimselerdir.

Hazreti Muhammed; "bir tebessüm bile ibadettir, yardımdır" diye bildirmiş.

Ve şunu asla unutmamalım, gönlünde Allah sevgisi, şuru olan insan zengin insandır.

Gönlünde Allah sevgisi, şuru olmayan insan, paralar içinde olsa da, fakir insandır.

Asıl yardım, Allah'ın ne olduğunu hissettirmek, ona şahit ettirmektir.

Gelin, birbirimize yardımcı olalım.

Birbirimize vefâlı olalım.

Çaresize çare olalım.

Umutsuza umut olalım.

Karanlıkta olana güneş olalım.

Allah sevgisini hissettirelim, birbirimizi güçlü kılalım.

Birbirimizi hor görmeyelim, aşağılamayalım.

Hepimizin Allah'ın kulu olduğunu unutmayalım.

Toplumda birilerine hor bakanlar asla vefâ duygusuna erişemezler.

Tüm varlık Allah'ın tecellileri ile sarılıdır.

Hiçbir varlık diğerinden üstün değildir.

Hiçbir varlık da diğerinden düşük değildir.

Kadın erkekten erkek kadında üstün değildir.

Vefâlı olan Hazreti Muhammed bunun mücadelesini verdi.

“Kadın, erkek eşittir.” Hazreti Muhammed

Hazreti Muhammed “kadın erkek eşittir” dedi, herkes güldü, alay etti, küçümsedi.

O gün “Kadın erkek hiç eşit olabilir mi, satın alırız kadınları, yedirir, giydirir, kullanır, sonra da başımızdan atarız” dediler ve kahkahalarla güldüler, alay ettiler.

O gün böyle dediler, böyle düşündüler, böyle inandılar.

Hazreti Muhammed:

“Kadın erkek eşittir.”

“Kadın bir insandır.”

“Erkek ondan üstün değildir.”

“Kadınlar erkeklerle aynı haklara sahiptir.”

“Kadın cennetin üstündedir.”

“Eşlerinize yediğinizden yedirin, giydiğinizden giydirmeyin, sakın onları dövmeyin ve onları incitecek çirkin sözler söylemeyin.”

“Kadınlar da erkekler gibi eğitim hakkına sahiptir.”

Hazreti Muhammed, o gün böyle onlarca güzel söz ettiğinde, bu sözleri küçümsediler, alay ettiler, güldüler.

Peki, ne değişti?

Bugün, kadın erkek eşit olarak görülüyor mu?

Kadın insan yerine koyuluyor mu?

Kadınlar, erkekler gibi aynı haklara sahip mi?

Kadın, erkek aynı meclislerde bulunup dini sohbetler dinleyebiliyor mu?

Evet, ne değişti?

İnanç topluluklarında kadın nasıl anlatılıyor?

Kadın erkek eşit değildir, dediler.

Erkek kadından üstündür, dediler.

Kadın dövülebilir, dediler.

Kadın şeytandır, dediler.

Kadınların çoğu cehennemliktir, dediler.

Kadından resûl nebi gelmemiştir, dediler.

Kadından imam olmaz, mürşit olmaz, dediler.

Kadın erkek aynı mecliste sohbet dinleyemez, dediler.

Kızlar okula gitmesin, evinde otursun çocuk yapсын, dediler.

Kadın başını örtsün, saçının teli görünse cehennemde kızgın levhaların üstünde yürür, gibi onlarca sözle kadını aşağıladılar, insan yerine koymadılar.

Tüm böyle bilgileri, beyinlere ektiğimiz zaman, kadına karşı vefâlı olunabilir miydi?

Beyinlere ekilen tüm böyle bilgiler, toplumda kadınların dövülmesinin, zülüm görmesinin, öldürülmesinin önünü açmıyor mu?

Kadın erkek eşit değildir sözü, hangi duygu ve düşünceleri tetikler.

Hazreti Muhammed'e karşı çıkanlar da aynı sözleri etmiyor muydu?

Hazreti Muhammed o güzel sözleri söyledi diye, ona saldırmadılar mı, onunla alay etmediler mi?

Peki, ne değişti?

Neden, bugün kendilerini İslam sayan ülkelerin çoğunda kadın insan yerine konulmaz?

Neden, bazı ülkelerde kadınlara nüfus kâğıdı vermezler, ehliyet alma izni vermezler?

Neden, erkeğe çok eşliliği normal sayarlar?

Neden, erkeğe çok kadın almayı normal sayarlar?

Neden, küçük yaşta kızların evlenmesini caiz sayarlar?

Neden, kızın rızasını almazlar?

Neden, Hazreti Muhammed'in; "Kızlarınızı zorla evlendirmeyin, onlara rızalarını sorun" demesini görmezlikten gelirler.

Neden, kadını adeta kullanılacak bir eşya imiş gibi görürler?

Neden, kadın erkek eşit değildir, kadının ruhu yoktur, onların çoğu cehennemliktir, derler?

Neden cehennemin çoğu kadından oluşacak derler ve neden cennette erkeğe istediği kadar dullar, bakireler, memeleri yeni çıkmış sayısız kız çocukları verilecek derler?

Mekkeli müşriklerin inançları bugün aynısı ile devam mı ediyor?

Mekkeli müşrikler, kadınların çoğu cehennemlik derken, onlar şeytandır derken, bugün aynı sözler edilmiyor mu?

Oysa Hazreti Muhammed; cennet kadınların ayağı altındadır, derken, bugün bile tam tersi anlatılmıyor mu?

Kadınların çoğu cehennemlik, onlar şeytandır diye öğretilmiyor mu?

Ne değişti?

Hazreti Muhammed'in sözlerini anlayabildik mi?

Onun mücadelesini anlayabildik mi?

Bugün de Mekkeli müşriklerin inancı devam etmiyor mu?

Hatta, Mekkeli müşriklerin inançlarını Kur'ân meâllerine yansıtmadık mı?

Kur'ân'ın meâllerini yaparken, o günün inançlarına benzer bir şekilde meâl etmedik mi?

Bunu bilerek mi yaptık, bilmeden mi yaptık ayrıca düşünülmelidir.

Bazı örnekler verelim.

Kadından, resûl nebî gelmedi dediler.

Peki, bu doğru mudur?

Kadını insan yerine koymayan zihniyetler, kadından resûl, nebi gelmedi diyenler olabilir mi?

Nahl Sûresi 43: “Ve mâ erselnâ min kablike illâ ricâlen nûhî ileyhim feselû ehlez zikri in kuntum lâ talemû.”

Ve mâ erselnâ	: Bildirmek, açığa çıkmadı, göndermedik, biz,
Min kablike	: Senden önce, daha önce,
İlla ricâlen	: Den başka, ancak, ileri gelen, er kişi, kâmil insan,
Nûhî ileyhim	: Vahyimiz, sunduğumuz hakikatler, onlara,
Fe eselû	: O zaman, sorun, araştırın, öğrenin,
Ehl el zikr	: Ehil, yetkili, sahip, bilen, zikr, hakikati bilen,
İn kuntum lâ tâlemû	: Eğer siz iseniz, yok, bilme, bilemiyorsanız,

Meâli: “Senden öncede vahyimizi anlayan kâmil insanlar, Bizi bildirmekten başka bir şey için açığa çıkmadı. Eğer bilemiyorsanız hakikati bilenlere sorun.”

Diyanet İşleri: “Senden önce de ancak, kendilerine vahyettiğimiz birtakım erkekleri peygamber olarak gönderdik.”

Görüldüğü gibi, rical kelimesini erkek diye çevirdiler.

Oysa rical kelimesi; kâmil kimse, er kimse, konusuna vakıf olan kimse, ihtisas sahibi kimse, Devleti yöneten kimse, makâm sahibi olan kimse, aslına rücu etmiş kimse, Hakk ile Hakk olmuş kimse, demektir.

124.000 peygamber geldi, hepsi erkekti dediler.

Oysa hepsi er kişiydi, kâmil kişiydi.

Erlik, er kişi olmak, kâmil kişi olmak, erkek olmak demek değildi.

Er kişi, kâmil kişi, kadından da erkekten olur.

Hazreti Havva, Hazreti Hâcer, Hazreti Asiye, Hazreti Meryem, bir resûl, bir nebi değil midir?

Erkek kadından üstündür dediler ve bunu meâllere yansıtılar.

Nisâ Sûresi 34. âyeti, “erkek kadından üstündür” diye meâllediler.

Oysa orada da “rical” kelimesi vardır.

Orada da rical kelimesini “erkek” diye çevirdiler.

Fadıl kelimesini üstünlük diye çevirdiler.

Oysa fadıl kelimesi; fazilet, değer, lütuf, anlamlarına geliyordu.

Nisâ Sûresi 34: Tevhîd-i Kur’ân Meâli: “Ehil kimseler; nefsini bilme yolunda olanları hakikatleri anlamaları için yetiştirirler.”

Yine, Nisâ Sûresi 34. âyette, kadınları dövün diye çevrim yaptılar.

Oysa “darebe” kelimesi, dövmek demek değildi.

Darebe, vadrîbû; vurgulamak, isabet, darbe, sarsmak, kendine getirmek, örneklerle, delillerle hakikati göstermek, anlamındadır.

Bakara Sûresi 26: “Darbı mesel” misallerle hakikati vurgulamak.

Nisâ Sûresi 34: “Er ricâlu kavvâmûne alân nisâi bi mâ faddalallâhu badahum alâ badın ve bi mâ enfekû min emvâlihîm. Fes sâlihâtu kânitâtun hâfizâtun lil gaybi bi mâ hafızallâh Vellâtî tehâfûne nuşûzehunne fe izûhunne vah-curûhun fil medâcu vadrîbûhunne fe in ata’nekum fe lâ tebgû aleyhinne sebîlâ innallâhe kâne aliyyen kebîrâ.”

Diyânet: "Allah'ın kimini kimine üstün kılmasından ötürü ve erkeklerin, mallarından sarfetmelerinden dolayı erkekler kadınlar üzerine hâkimdirler. İyi kadınlar, gönülden boyun eğenler ve Allah'ın korunmasını emrettiğini, kocasının bulunmadığı zaman da koruyanlardır. Serkeşlik etmelerinden endişelendiğiniz kadınlara öğüt verin, yataklarında onları yalnız bırakın, nihayet dövün. Size itaat ediyorlarsa aleyhlerine yol aramayın. Doğrusu Allah Yüce'dir, Büyük'tür."

Abdulbâki Gölpınarlı: "Erkekler, kadınlardan üstündür, çünkü Allah onları birçok şeylerde kadınlardan üstün etmiştir, çünkü onlar, kadınları, mallarıyla geçindirirler, doyururlar; iyi kadınlar da itaatli olurlar ve Allah, onların hakkını nasıl korumuşsa onlar da, kocaları yanında olmasa bile, iffetlerini korurlar. Kadınlarınızın serkeşliğinden korkunca onlara öğüt verin, onları yatakta yalnız bırakın, dövün onları. Fakat itaat ettikleri takdirde de aleyhlerine bir sebep araştırmayın, şüphe yok ki Allah çok yüce ve büyüktür."

Tevhîd-i Kur'ân Meâli: "Ehil kimseler; nefsini bilme yolunda olanları hakikatleri anlamaları için yetiştirirler. Onlar birbirlerine Allah'ın lütuflarını anlamak istediklerinden dolayı yardımcı olurlar ve onlar kendi varlıklarının sahibini bilip infak ederler. Sonra da onlar salihlerden olma yolunda teslim olurlar. Allah'ın bilinmeyen görünmeyen âlemi muhafaza ettiği gibi, onlarda hakikatlerin bilgilerini muhafaza ederler. Ki onlar itaatsizlik etmekten çekinirler ve onlar öğütlere uyarlar. Artık buldukları makâmlardan hakikatlerin dışına çıkanlar olursa, onlara buldukları yerde hakikatleri vurgulayın. Bundan sonra onlar, sizin söylediğiniz şekilde hakikatlere uyarlarsa, artık onlara başka bir yol göstermeyin. Muhakkak ki Allah tüm varlıkta ilmiyle yüce olandır."

Evet, kadını insan yerine koymayan zihniyetler, kadını eşya yerine koyanlar, Hazreti Muhammed'i anlayamadılar.

Maalesef bugün de aynı zihniyet devam etmektedir.

Bugün de günümüzde hâlâ; cennette dullar bakireler verilecek, memeleri yeni çıkmış kızlar verilecek, istediğiniz kadar kadın verilecek, zihniyeti devam etmektedir ve bu inancı Kur'ân meâllerine çevrim olarak yansıtmışlardır.

Hazreti Muhammed o gün "kadın erkek eşittir" dedi.

Peki, bugün aynı şeyi diyebiliyor muyuz?

Aynı şeyi düşünebiliyor muyuz?

Hazreti Muhammed'i anlayabiliyor muyuz?

Onun vefâsını hissedebiliyor muyuz?

Vefâ duygusu taşıyanlar her zaman çevresine sevgi ve huzur getirmişlerdir.

Vefâ duygusu sayesinde, yardım etmenin, arayıp sormanın davranışları gelişir.

Köyünde, ihtiyacı olan bir insana koşup gitmek vefâ duygusudur.

Köyde, soğuktan etkilenen hayvanlara koşup gitmek vefâ duygusudur.

İnsan, dostlarına, akrabalarına karşı vefâlı olmalı.

Dostlarını arayıp sormalı, akrabalarını arayıp sormalı.

Onların bir sıkıntısı, ihtiyacı var mı öğrenmeli ve yardım etmeli.

Onlar hastalandığında koşmalı, ne yapabilirse yapmaya çalışmalı.

Sıkıntısını çözmek için koşmalı.

İhtiyacını gidermek için koşmalı.

Dostuna sırt çevirmemeli.

Zaten insan dostuna sırt çeviremez ki!

Dost gibi görüneneler, başlarına bir şey gelmesin diye kaçarlar.

Gerçek dostlar kaçır mı hiç?

Dost dostun sıkıntısından kaçır mı hiç?

Bana zararı olur demez, ona yardım etmek için koşar.

İnsan, bir dostu vefât ettiğinde, arkada kalan eşi ve çocukları varsa, onların ihtiyaçları için ve eğitimi için koşmalı, onlara yardım etmeli.

Unutmamalı ki geriye kalanlar, dostundan kalan emanelerdir.

Asla emanete ihanet etmemeli.

İnsan, kardeşlerine vefâli olmalı.

Onların hakkını yememeli.

Eğer büyüksen, ağabeyliğini ablalığını onlara sahip çıkacak şekilde yap.

Onların iyi insan olması için gayret göster.

Onlara sert davranma, uyarıcı olmaktan da geri durma.

Eğer küçüksen, abine ya da ablana karşı vefâli ol.

Onlara saygılı davran.

Çevrende kim olursa olsun herkese karşı vefâli ol.

Diyelim senin yaşadığın bir yere yabancılar geldi.

Git ilgilen, açlar mı, susuzlar mı? Sor.

Kalacak yerleri var mı? Sor.

Onlara yardım et.

Çevrende olan tanıdığın ya da tanımadığın insanlara karşı saygı ve sevgi içinde ol.

Asla kimsenin dedikodusunu yapma.

Sırlarını sakla.

Alay etme, birilerinin de alay etmesine izin verme.

Çevrende olan maddi imkânsızlıktan okuyamayan gençlere yardımcı ol.

Onları hiç utandırmadan, hatta kendini bile belli etmeden onlara yardım et.

Kış ayında sobası yanmayan kimseye git, kömür al, odun al.

Yiyecekleri var mı öğren, onları utandırmadan yardım et.

Ülken için vefâlı ol.

Asla ülkene karşı ihanet içinde olma.

Hayırlı bir vatandaş ol.

Hangi meslekte olursan ol öncelikle dürüst ol

Sonrada çalışkan, üretken ve örnek vatandaş ol.

Vatanına milletine sahip çık.

Toplumda birilerine karşı asla fitnelik, düşmanlık içinde olma.

Çevrende olan hayvanlara ve bitkilere vefâlı ol.

Çevrende bir hayvan aç mı, susuz mu ilgilen.

Hayvanlara zarar verme.

Bitkileri, ağaçları sula.

Tarlanla ilgilen, oradan ürün alabilmek için gece gündüz koş.

Vefâlı ol, sakın vefâsızlık yapma

Sana yapılan iyiliği unutma.

İyiliğin kıymetini bil.

Sana yapılan kötülüğü unut, ama adaletsizliği unutma.

Sana yapılan kötülüğe karşı içinde kin, nefret taşıma.

Borcun varsa öde, ödeyemezsen söyle ve mühlet iste.

İyilikten vazgeçme, kötülüğe asla meyiletme.

Sana kötülük yapsalar da sen iyilik yapmaktan vazgeçme.

Mesleğinde adaletli ol, ölçüyü tartıyı tam yap.
Söz vermişsen sözünde dur.
Asla insanlara çıkarın için yaklaşma.
Asla kimseyi kullanma.
Yaptığın iyiliği gizlice yap, asla utandırma.
Biri birine kötülük yapmak istiyorsa, tatlı dille ve hukuk ölçüsünde vazgeçir.
Her zaman vefâlı ol.
Vefâlı olmak; ihlâstır, samimiyettir, sadâkattir.
Vefâlı olmak; aramaktır, sormaktır, koşmaktır.
Vefâlı olmak; yardım etmektir, sıkıntıyı çözmektir.
Vefâlı olmak; sarılmaktır, bırakmamaktır.
Vefâlı olmak; sevgi içinde, saygı içinde davranmaktır.
Vefâlı olmak; teslimiyettir, tevekkül içinde olmaktır.
Vefâlı olmak; tevâzûdur, tenezzüldür.
Vefâlı olmak; tebessümdür, sevdiğini hissettirmektir.
Vefâlı olmak; sözünde durmaktır, ihanet etmemektir.
Vefâlı olmak; güvenilir olmaktır, emin olunmaktır.
Vefâlı olmak; her zaman içten, beklentisiz davranmaktır.
Vefâlı olmak; her varlığın ardında Allah'ın olduğunu bilerek davranmaktır.
Yaşlıları ziyaret etmek, ellerini öpmektir.
Onların hayat tecrübelerini dinlemek, kendine dersler çıkarmaktır.
Vefâlı olmak, konuşan birini anlamak için dinlemektir.
Vefâlı olmak, içi dışı bir olmaktır.
Vefâlı olmak, zengine zenginliği için yaklaşmamaktır.
Vefâlı olmak, fakir diye birilerinden kaçmamaktır.

Vefâlı olmak, bir makâmda olan görevliye çıkar için yaklaşmamaktır.

Vefâlı olanlar; sâdıktırlar, sadâkatlerini dosdoğru, sevgi içinde gösterirler.

Onlara bir şey emanet edilse, emanete sahip çıkarlar, vefâlarını gösterirler.

Onlar bir makâmda görev alsalar, o makâmın sorumluluğunu vefâ içinde taşırlar.

Hizmet için koşarlar, makâma sâdik olurlar.

Bir yere bir mülkü âmir atansa, o beldedeki tüm insanların sorunlarını tespit ederler ve onu çözümlerler.

Köyleri gezerler, köyün sorunları var mı, köyde yaşayanların sorunları, ihtiyaçları var mı diye köylüyü şefkatle dinlerler ve sorunları çözerler.

Halkın huzuru, sağlığı, mutluluğu için koşarlar.

Asla makâmlarından dolayı gururlanmazlar, halkın hizmetkârı olduklarını hissettirirler.

Ve asla da makâmlarına ihanet etmezler.

Ahde vefâlı davranırlar.

Hangi meslekte olursa olsun, vefâ duygusunu içinde hissedenler, halka hizmet için koşarlar.

Borçlu olan biri, vefâlı ise, borcunu zamanında öder.

Eğer aldığı para değer kaybına uğramışsa, o kaybı karşılar.

Borç aldığı kişiye minnettarlığını her zaman gösterir.

Atalarımız; “bir kahvenin kırk yıl hatırı vardır” diye boşuna söylememişler.

Küçük bir iyilik te olsa, iyilik iyiliktir.

Küçük bir ikram olsa da asla unutulmamalıdır.

Vefâ duygusu bunun için çok kutsaldır.

Vefâlı olan kimse, başkasının derdini kendi derdi bilir.
Birinin ihtiyacını, sıkıntısını, içinde hisseder ve ona
koşar gider.

Dostlarına elini uzatır, gönlünü uzatır, maddi ve ma-
nevi her şeyiyle onlara koşar.

İnsanlara umut olur, moral olur.

Bencil değildir, kıskanç değildir.

Gururlu, kibirli değildir.

Gaddar değildir.

Vefâ duygusu, onu mütevâzi yapar, dilini tatlı yapar.

Onun yüzünden tebessüm hiç eksik olmaz.

Duyduğu her sözü düşünür, önemser, ilmi değerine bakar.

Olumlu düşünür, hikmetsel düşünür.

Karamsar olmaz, karamsarlık da vermez.

Sabredip bekler, sabrı tavsiye eder.

Hep gözlemler, derinlemesine bakar.

Hor görmeden bakar, önemseyerek bakar.

Hemen konuşmaz, dilini tutar.

Birine hemen cevap verme telaşına düşmez.

Konuştığı zaman hakikati konuşur.

Asla dedikodu yapıp, kimseyi çekiştirmez.

Gönlünü tüm bâtil şeylerden ve zarar verme hallerin-
den temizler.

Daima Hakk'ın huzurundaymış gibi hareket eder.

Yalan söylemez, haram yemez.

Kimsenin hakkına girmez, kimseyi kandırmaz.

Zem, haset, fesat, gurur, kibir, inat ve buna benzer fena
halleri terk eder.

Öfke, hiddet, intikam gibi duyguları yoktur.

Allah'a olan vefâsı bu duyguların ondan alınmasına vesile olmuştur.

Kendi kulluğunla meşgul olur.

Kimsenin ibadetine, inancına karışmaz.

Bilir ki herkes kendi inancına göre Allah'a yönelir.

Onun inancı doğru, bunun ki değil asla demez.

İşte bunun için insan vefâlı olmalıdır.

Vefâlı olan, topluma huzuru, mutluluğu sunar.

Bir hayvanın bile vefâsına şahit olurken, insanın vefâsız olmaması gerekir.

Defalarca şahit olduk, kâlb krizi geçiren bir kimsenin köpeğinin, bunu hissetmesi ve etrafındaki kişilere çırpınarak havlaması sonucu, o kişinin kurtulmasına yardımcı olması, köpeğin ne güzel vefâsıdır.

Ashab- Kehf'in köpeğinin vefâsı da Kur'ân'da bildirilir.

Atların sahiplerine olan vefâsı hep bilinir.

Hep bunlar sadâkat duygusunun en güzel örnekleridir.

İşte vefâ ve sadâkat iç içedir.

Her hafta Cuma namazının sonunda okunan âyet, hepimize ders olmalıdır.

Ve bu dersi hepimiz hayatımıza geçirmeliyiz.

Nahl Sûresi 90: "İnnallâhe yemuru bil adli vel ihsâni ve îtâi zîl kurbâ ve yenhâ anil fahşâi vel munkeri vel bagy yeizukum leallekum tezekkerûn."

Meâli: "Muhakkak ki Allah; adil olmayı ve iyiliklerde olmayı ve sahip olduklarınızı yakınlarınızla paylaşmayı emreder. Kendini üstün görmeyi ve fenalarda kalmayı, inkâr etmeyi ve hasetlik yapmayı, haksızlık yapmayı, zulümlerde olmayı ise yasaklar. İşte size böylece öğüt verir. Umulur ki hakikatlere ulaşır o hâl ile davranırsınız."

Âyette ne kadar güzel uyarılar var.

Evet, insan adaletli olmalıdır.

İhsan sahibi olmalıdır, yâni hep iyilikler içinde olmalı ve davranışlarıyla örnek olmalıdır.

Paylaşımçı olmalı, yakınlarına yardım etmelidir.

Asla kendini üstün görmemeli, yaptığı iyiliklerle övünmemelidir.

Fenâlarda kalmamalı, dünyaya esir olmamalıdır.

İnkâr içinde olmamalı, asla hasetliğe düşmemelidir.

Kimseye haksızlık yapmamalı, asla haktan kopmamalıdır.

Asla kimseye zerre kadar zalimlik yapmamalıdır.

İşte vefâlı olanlar bu öğütleri önemserler ve hayatlarına geçirirler.

KUR'ÂN'DA VEFÂ ÂYETLERİ

Kur'ân'da vefâ kelimesi türevleriyle birlikte 30 yerde geçmektedir.

Kur'ân'da vefâ; teslimiyet içinde olmak, sevgiyle davranmak, Allah ile bağını korumak, şuurlu davranmak, tevekkül içinde olmak, sözünü yerine getirmek, her an Allah'a bağlılık içinde yaşamak, Allah'ın ecrine kavuşmak anlamlarında kullanılmıştır.

Kur'ân'da vefât kelimesi de vefâ ile bir tutulmuştur.

Çünkü vefât Allah'a vefâ içinde olan teslimiyetin adıdır.

Al-i İmrân 55. Âyette, Hazreti İsmâ'nın vefâtı, Allah'a vefâ içinde teslimiyet olarak belirtilmiştir.

Vefâ ve vefât çok iyi anlaşılmalıdır.

Neden bu iki kelime birbirini tamamlar, çok iyi düşünülmelidir.

Nasıl ki insan öldüğünde yâni vefât ettiğinde bir hareketsizlik içinde kalıyorsa...

Ölüm makâmında bir teslimiyet içinde oluyorsa...

Yaşarken de Allah'a teslimiyet şuuruyla yaşamak, vefâli olmanın duygusudur.

Hazreti İbrâhîm'in vefâli olması; bâtıldan kopması, Allah'ı arayıp sorması, yerlere göklere bakması, yaratılışı

anlayıp O'na olan teslimiyeti, vefâ olmanın davranışı olarak gösterilmiştir.

Hazreti Muhammed'in vefâsı ise; gece gündüz Allah'ın hakikatlerini bildirmesi, her an rahmet içinde davranması, âlemlere rahmet olarak sunulması olarak tanımlanmıştır.

Ve Kur'ân'da tüm resül ve nebîlerin vefâlı olduğu bildirilir.

Şimdi bazı âyetlerden örnekler verelim:

Fetih Sûresi 10: "İnnellezîne yubâyiûneke innemâ yubâyiûnallâh yedullâhi fevka eydîhim fe men nekese fe innemâ yenkusu alâ nefsih ve men evfâ bi mâ âhede aleyhullâhe fe se yu'tîhi ecren azîmâ."

Ellezine yubâyiûne ke	: Biat edenler, uyanlar, el verenler, senin beyan ettiğin,
İnnema yubâyiûne Allâh	: Sadece, biat, tâbi olurlar, uymak, bağlılık, Allah,
Yedu Allah	: Eli, gücü, Allah,
Fevka eydi him	: Üzerinde, eli, gücü, onlar,
Fe men nekese	: Fakat, sonra, kim, bozdu, çiğnemek, nakıs, aşmak,
Fe innema	: Bundan sonra, artık, sadece, ancak,
Yenkusu alâ nefsihi	: Bozar, aşar, zarar, kendi zararına,
Ve men evfâ	: Kim, vefâ, ahdi, sevgiyi sürdürme, bağı koruma,
Bima ahede	: Şeyler, o şeyler, ahd etti, söz, bağı koruma,
Aleyhe Allah	: Onu, bunu, o, Allah'a,
Fe se yutî-hi	: Böylece, verilir, vardır, sunulur, ulaşır, o,
Ecren azîmâ	: Ecir, karşılık, büyük, yüce,

Meâli: “Senin anlattığın hakikatlere uyanlar, sadece Allah’a bağlı olduklarını anlarlar ve kendilerindeki gücün Allah’ın gücü olduğunu bilirler. Bundan sonra kim ahdini bozarsa ancak kendi zararına bozar ve kim ahde uyar, sevgiyle bağı korursa, kendindeki Allah’ın tecellilerini anlar. Böylece o sunulan yüce karşılıklara kavuşur.”

Bu âyette, Allah ile bir olduklarını, yâni her an O’na bağlı olduklarını ve bu şuurda yaşayanların vefâ duygusuna erişecekleri bildirilmiştir.

Ve onlar sözlerini tutanlardır.

Onlar sevgiyle davrananlardır.

Ve onlar nice yüce karşılıklara erişenlerdir.

Necm Sûresi 37: “Ve İbrâhîm ellezî vefâ.”

Ve İbrâhîm : İbrâhîm, rahîmiyete bağlı, Öze bağlı,
Ellezi vefâ : Ki o, kimse, vefâlı, dost, içten, samimi,

Meâli: “Ve İbrâhîm vefâlı bir kimseydi.”

Hazreti İbrâhîm de diğer tüm resûl ve nebiler gibi vefâlıdır.

O, Allah’a olan vefâsını O’nu arayıp, O’na şahit olarak, O’na teslim olarak göstermiştir.

O, tüm putları kırmış, Allah’ın yüceliğini tüm insanlığa sunmuştur.

Secde Sûresi 11: “Kul yeteveffâkum melekul mevtillezî vukkile bikum summe ilâ rabbikum turceûn.”

Kul yeteveffa kum : Söyle, anlat, vefâ, teslim olma, sevgi
bağlılığı,

Meleku : Melek, güç, kuvve, kuvvetli,

El mevti : Nutfe, ölüm, teslim alan,
verimsizlik, idraksizlik,

Ellezi vukkile bi kum : Ki o, vekil, koruyan, bedenlerdeki
işin sahibi, sizin,

Summe ila rabbikum : Sonra, rabbiniz, sizi vücûdlandıran,
Turceun : Döndürüleceksiniz, dönüşünüz,
rücû, aslına dönmek,

Meâli: “De ki: İdraksizlikten geçip, her varlıktaki gücün sahibine her şeyinizle teslim olun, vefâ budur. Ki O’dur bedenlerinizin işleyişinde yetkili olan. Sonra da dönüşünüz sizi vücûdlandırıradır.”

Bu âyette nasıl vefâlî olunacağı belirtilmiştir.

Her varlıkta olan kudretin ne olduğunu anlamak ve O’na teslim olmanın duygusu vefâdır.

Bedenlerde her an tecelli edenin Allah olduğunu anlamak ve O’na teslim olmanın duygusu vefâdır.

O’ndan gelip O’na döneceğimizi bilip, o şuurda yaşamaktır vefâ.

A’râf Sûresi 102: “Ve mâ vecednâ li ekserihim min ah-din ve in vecednâ ekserehum le fâsikîn.”

Ve mâ veced nâ : Bulmak, bulundu, anlamak, biz,
Li ekseri-him : Onların çoğu,
Min ah-din : Ahde vefâlî, Tevhîd, asır, sözlerine uyan,
Ve in veced na : Sadece, ancak, bulmak, anlamak, biz,
Eksere-hum : Çoğu, onlar,
Le fâsikîn : Fâsık, hakikatleri bırakıp kendi zannıyla hareket eden, bâtıla sapan, ikilik meydana getiren,

Meâli: “Onların çoğu; Bizi anlayanlardan olamadılar, vefâlî olamadılar ve onların çoğu elbette hakikatleri bırakıp kendi anlayışlarına çıkanlar olduklarından dolayı, Bizi anlayamadılar.”

Bu âyette de Allah idrakinden yoksun olanların vefâ duygusuna erişemeyecekleri bildirilir.

Fâsıklık içinde olanlar vefâlî olamazlar.

Yâni çevresinde, gurur, kibir içinde olanlar, fitnelik, fesatlık içinde olanlar vefâ duygusu taşımayanlardır.

Nisâ Sûresi 97: “İnnellezîne teveffâhumul melâiketu zâlimî enfusihim kâlû fime kuntum. Kâlû kunnâ mustadafine fil ard kâlû e lem tekun ardu llâhi vâsiaten fe tuhâcirû fi hâ fe ulâike mevâhum cehennem ve sâet masîrâ.”

İnne ellezine	: Muhakkak ki o kimseler,
Tevaffâ hum	: Vefâlı olmak, bağlılık, teslim, anlama, onlar,
El melâiketu	: Güç, kuvve, her varlıktaki güç,
Zalimi enfus him	: Zulmedenler, zalim olan, nefsler, kendilerine,
Kâlû fime kuntum	: Dediler, nerede, siz oldunuz, idiniz,
Kalu kunnâ mustadafine	: Dediler, biz olduk, aciz, çaresiz, zayıf olanlar, muhtaç
Fi el ardi	: Arzda, yeryüzünde,
Kâlû e lem tekun	: Dediler, olmadı, değil mi?
Ardu Allah	: Arz, yeryüzü, her yerde, Allah,
Vasiaten	: Geniş, sonsuz, şuurlu,
Fe tuhâcirû fi hâ	: Artık, hicret, yer değiştiren, geçiş, taşınma, oraya,
Fe ulâike meva hum	: İşte onlar, buldukları yer, varacakları, onlar,
Cehennemu	: Cehaletin cehennemi, derin kuyu, yakıp yıkıcı haller,
Ve sâet mâsiran	: Ne kötü, fena, varılan yer, gidilen, kalınan yer, hedef, yer,

Meâli: “Allah’ın mağfiretini anlayanlar, her yeri saran O’nun gücüne teslim oldular ve vefâlı oldular. Nefslerine zulmedenlere ise: Siz neden bu halde oldunuz, denir. Biz yeryüzünde hakikatleri anlamada bir zayıflık, bir çaresizlik

içinde olduk, derler. Onlara: Siz de her yerde Allah'ın hakikatlerini anlamada şuurlu hareket etseydiniz, sonra da o hakikatler için bir arayışta olsaydınız, denir. İşte o hal-lerde olanların buldukları yer cehaletin cehennemidir ve ne kötü bir yerdir.”

Bu âyette de Allah'ın mağfiretine mazhar olanların vefâlı olacakları bildirilmiştir.

Vefâlı olanlar her yerde kudretini gösteren Allah'a teslim olmuşlardır.

Vefâlı olanların bir şuur içinde oldukları, vefâ duygusuna erişemeyenlerin ise bir şuursuzluk içinde oldukları bu âyette işaret edilir.

Nisâ Sûresi 173: “Fe emmâllezîne âmenû ve amilûs sâlihâti fe yuveffihim ucûrahum ve yezîduhum min fadlihî ve emmâllezînestenkefû vestekberû fe yuazzibuhum azâben elîmen ve lâ yecidûne lehum min dûnillâhi veliyen ve lâ nasîrâ.”

Fe emma ellezine amenu	: Böylece, artı, ama, ise, fakat, iman edenler,
Ve amilû es sâlihâti	: Dosdoğru çalışmalarda olan, Salih âmel, iyi çalışma,
Fe yuveffî-him	: Artık, onlara ödenir, vefâlı olmak, teslimiyet,
Ecr hum	: Karşılık, ecir, ücret, onlar,
Ve yezîdu-hum	: Arttırır, fazla, onlar,
Min fadli-hî	: Lütuf, fazilet, erdemlilik, fazilet, o
Ve emme ellezine istenkef	: Ama, fakat, o kimseler, çekinme, yapmama, isteksiz,
Ve istekberû	: Kibirlerirler, büyüklenirler,
Fe yuazzibu-hum	: Artık, azap edilen, sıkıntı, onlar,

Azâben elim	: Azap, sıkıntı, elim, acı,
Ve la yecid lehu	: Bulamaz, o,
Min duni Allah veliy	: Ondan başka, Allah, dost,
Ve lâ nasiran	: Yok, yardımcı,

Meâli: “İman edenler ve dosdoğru hakk yolunda çalışanlara gelince; artık onlar vefâlı olduklarından dolayı karşılıklarını bulurlar ve onların o faziletleri artar. Fakat hakikatlerden kaçınanlar ve kibirlilik içinde olanlar; artık onların sıkıntıları acı sıkıntılardır ve yine de onlara Allah’tan başka dost da olmaz ve yardımcı da yoktur.”

İman edenler, yâni Allah’tan emin olanlar yâni mümin olanlar vefâlı olanlardır.

Onlar, Allah’ın lütûflarına erişmişlerdir.

Onlar, faziletli yâni erdemli kimselerdir.

Kibir içinde olanlar ise, vefâ duygusundan uzak olanlardır.

İnsan, Allah’ın dostluğunu ve yardımını anlamalıdır.

İşte o zaman vefâ nedir anlayacaktır.

Âl-i İmrân 55: “İz kâlellâhu yâ îsâ innî muteveffike ve râfiuke ileyye ve mutahhiruke minellezîne keferû ve câilullezînettebeûke fevkallezîne keferû ilâ yevmil kıyâmeh summe ileyye merciukum fe ahkumu beynekum fimâ kuntum fihi tahtelifûn.”

İz kâle Allâh ya	: Bildirdi, Allah, ey İsâ,
İsâ	
İnni muteveffî-ke	: Ben, teslim, sevgiyle bağlılık, vefâlı olmak, içtenlik,
Ve râfiu-ke ileyye	: Yükselmek, yücelik, sen, bana, kendime,
Ve mutahhiru-ke	: Arınmak, temizlenmek, sen,
Min ellezîne	: O kimselerden, onlardan, hakikatleri
keferu	örttenler,

Ve câilu ellezine	: Kılacak, yapacak, sunacak, anlatacak, o kimseler, onlar,
İttebeû-ke	: Tâbi olan, senin anlattıklarına uyan,
Fevka	: Üstünde, yüce, ulvi olan, yukarı,
Ellezine keferû	: Hakikatleri görmemezlikten gelmek, önemsememek,
İlâ yevmil kiyâmeti	: Hakikatlerin ortaya çıkışına, ölüm vakti,
Summe ileyye merci kum	: Sonra, bana, dönüş, kaynak, öz, siz,
Fe ahkumu	: Öyle ki, o zaman, hüküm, nizam, sağlam, gerçek olan,
Beyne kum	: Sizin aranızda, kendi aranızda,
Fîmâ kuntum	: İçinde, olduğunuz şeyde,
Fihi tahtelifûn	: Hakikatler hakkında, o şeyler hakkında, ihtilaf, ayrılık,

Meâli: “Allah bildirdi: Ey İsâ! Sen Bana her şeyinle bağlan, vefâlı ol ve Benim yüceliğimi anla, hakikatleri görmemezlikten gelip örtenlerin o hallerinden temizlen ve o kimselere, senin O yüce olana tâbi olduğun gibi onların da olmalarını anlat. O kimseler ölünceye kadar hakikatleri önemsemezler. Sizin geldiğiniz kaynak Benim. Kendi aranızda ihtilafa düştüğünüz şeylerin gerçeği Bendedir.”

Bu âyette Hazreti İsâ'nın Allah'a karşı nasıl bir vefâ içinde olduğu bildirilir.

Hazreti İsâ, çarmıha giden yolda Allah'a olan teslimiyetini tastamam göstermiştir.

Kendi ve cümle varlığın özünün Allah olduğuna şahit olmuş ve “Ben O'yum” deme makâmına erişmiştir.

Tüm insanlığa Allah'a teslimiyetin ne olduğunu göstermiştir.

Tüm insanlığa vefâli olmanın ne olduğunu kendi bedeninden geçerek göstermiştir.

Âl-i İmrân Sûresi 161: “Ve mâ kâne li nebiyyin en yagull ve men yaglut yeti bimâ galle yevmel kıyâmeh summe tuveffâ kullu nefsin mâ kesebet ve hum lâ yuzlemûn.”

Ve mâ kâne li nebiyyin	: Olmadı, olamaz, nebiler, haberci,
En yagulle	: Köstek, engel, uzak tutmak, saklamak,
Ve men yaglut	: Kim, engel, köstek, uzak, tutar,
Yeti bi-mâ galle	: Gelir, olur, şöyle, değil, ne, engel, uzak, ırak, bilgisizlikte,
Yevme el kıyâmeti	: Diriliş günü, hakikatlerin ortaya çıktığı zaman, ölüm vakti,
Summe tuveffâ	: Sonra, vefâ, sevgiye erişir,
Kullu nefsin	: Her kişi, herkes,
Ma kesebet	: Şey, ne, edindiği, kazandığı, karşılığı,
Ve hum lâ yuzlemûne	: Onlar, yok, zulmedilmezler, haksızlık yapılmaz,

Meâli: “Nebilerden hakikatleri saklayan olmadı. Kim hakikatlerden uzak durursa, ölünceye kadar bir bilgisizlik içinde olur. Herkes vefâli olmanın karşılığını bulur ve onlara haksızlık edilmez.”

Tüm nebiler insanlığa hakikatleri anlatmışlardır.

Hakikatten uzak durmak, bir bilgisizlik içinde olmaktır.

Kim vefâli olursa, muhakkak ki o Allah'ın nice lütuflarına erişir.

Âl-i İmrân Sûresi 193: “Rabbenâ innenâ seminâ munâ-diyen yunâdî lil îmâni en âminû bi rabbikum fe âmennâ rabbenâ fagfir lenâ zunûbenâ ve keffir annâ seyyiâtinâ ve teveffenâ meal ebrâr.”

Rabbe-nâ	: Rabbimiz, vücûdlandıran, biz,
İnnena semi na	: Elbette, biz, işittik,
Munâdiyen	: Nida, seslenmek, davet, çağrı, davet etme,
Yunâdi	: Nida eden, seslenen, davetçi, çağrı, davet etme,
Li el îmâni	: İçin, iman, inanmak, inanç,
En âminû	: İman etmek, inanmak,
Bi rabbi kum	: Rabbiniz, sizi vücûdlandıran,
Fe âmennâ Rabbena	: Artık, iman ettik, inandık, biz, Rabbimiz,
Fe agfir	: Artık, mağfiret et, bağışla, lütuflarıyla temizle,
Lenâ zunube na	: Bize, günahlarımız, hatalarımız,
Ve kefir anna	: Ört, yok et, bizim,
Seyyiati na	: Fenalarımızı, hatalarımız, kötülük, biz,
Ve teveffe nâ	: Vefâli, sevgiyle, biz,
Mea el ebrar	: Beraber, iyi olan, erdemli, dürüst,

Meâli: “Rabbimiz! Rabbinize iman ederek bir inanç içinde olun, diye seslenenin davetini işittik, sonra da Rabbimize iman ettik. Artık biz hatalarımızı anladık, bize mağfiret et ve bizim fenalarımızı anlayıp yok etmemizi ve erdemli olanlarla birlikte bizim de vefâli olmamızı, sevgiyle davranmamızı sağla.”

Bu âyette vücûdumuzun Zâtına iman etme çağrısı yapanların mücadelesi bildirilir.

Rabbe iman, vücûdların Zâtına imandır.

Tüm vücûdların sahibi Allah’tır.

Rabbe iman Allah’a imandır.

İnsan hatasını anlayıp dönmelidir.

İnsan, her zaman Allah’ın mağfiretini talep etmelidir.

Ve insan her zaman erdemli kimselerle birlikte olmalı.
Çünkü insan, onlardan çok şey öğrenecektir, vefâlı olmayı öğrenecektir.

Erdemli kimseler Allah'a vefâ içindedirler.

En'âm Sûresi 60: "Ve huvellezi yeteveffâkum bil leyli ve yalemu mâ cerahtum bin nehâri summe yebasukum fihi li yukdâ ecelun musemmâ summe ileyhi merciukum summe yunebbiukum bimâ kuntum tamelûn."

Ve huve ellezi	: O, ki o,
Yetevefâ kum	: Vefâlı, sevgiyle bağlanma, teslim olma, ölüm, siz,
Bi el leyli	: Geceleyin, karanlık,
Ve yalemu	: İlmin sahibi, bilmek, âlim olan,
Mâ cerahtum	: Açtığınız şeyler, yapmak, çalışmak,
Bi el nehar	: Gündüz, aydınlık,
Summe yebasu kum fihi	: Sonra, diriltir, beas, ortaya çıkma, siz, onun içinde,
Li yukdâ	: Takdir, istenen, olması için,
Ecel musemma	: Bir zaman, belirlenmiş zaman,
Summe ileyhi merciu kum	: Sonra, ona, kaynak, dönüşünüz, aslınız, kaynak, siz,
Summe yunebbiu-kum	: Sonra, haber veren, bildiren, bilgiler sunan, siz,
Bi-mâ kuntum tamelun	: O şeyi, siz oldunuz, yapıyorsunuz, çalışma, amel,

Meâli: Ki O'dur size vefâ duygusunu veren, geceleyin uykunu veren, gündüz yaptığınız bütün şeylerdeki ilmin sahibi olan, takdir edilmiş bir zaman içinde sizi dirilik içinde tutan O'dur. Sonra siz aslınız olan O'na dönersiniz. Sonra yaptığınız bütün şeylerden hakikatleri size her an bildiren O'dur.

En'âm Sûresi 61: "Ve huvel kâhiru fevka ibâdihî ve yur-silu aleykum hafazah hattâ izâ câ ehadukumul mevtu te-veffethu rusulunâ ve hum lâ yuferritûn."

Meâlî: "O kullarını tüm tecellileriyle sımsıkı kavrayan-dır. Sizden birinize ölüm gelinceye kadar, sizi tecellileriyle koruyandır ve sizin üzerinizde hakikatlerini açığa çıkarandır. Hakikatlerimizi gösterenler, sevgiyle teslim olmayı, vefâlı olmayı anlattı ve onlar, o hakikatleri anlatmada il-gisiz davranmadılar."

En'âm Sûresi 61 ve 62. âyetlerde Allah'ı idrak etmekle, her varlıkta ve kendimizde diri olanın O olduğunu anla-makla, vefâ duygusunun gelişeceği bildirilmiştir.

Vefâ duygusu gelişenlerin, çevrelerine Allah'ın hakikat-lerini anlattığı, sevgi içinde teslim olmanın ne olduğunu bildirdiği, belirtilmiştir.

A'râf Sûresi 37: "Fe men azlemu mimmenifterâ alallâhi keziben ev kezzebe bi âyâtih ulâike yenâluhum nasîbuhum minel kitâb hattâ izâ câethum rusulunâ yeteveffevnehum kâlû eyne mâ kuntum tedûne min dûnillâh kâlû dallû annâ ve şehidû alâ enfusihim ennehum kânû kâfirîn."

Fe men azlemu	: Artık, öyleyse, işte, kim, zalim olan,
Mimmen ifterâ	: Kimseden, iftira, uyduran,
Alâ Allâh keziben	: Allah'a karşı, Allah hakkında, yalan,
Ev kezzebe bi ayati hi	: Ya da, yalanlarda kalan, onun âyetlerini,
Ulaike yenâlu-hum	: İşte onlar, kazanmak, erişir, ulaşır, onlar,
Nasibu-hum	: Pay, nasip, hisse, onların,
Min el kitabi	: Kitaptan, varlık kitabı, hakikatlerden,
Hatta izâ caethum	: Hatta, olduğunda, gelme, onlar,

Resûl na	: Hakikati gösteren, resûl, irsal eden, biz,
Yeteveffevne-hum	: Vefâlı olmak, sevgiyle olmak, sevgi bağlılığı, onların,
Kalu eyne	: Dendi, nerede, nasıl,
Mâ kuntum tedune	: Yöneldiğiniz şey, dua,
min dûni Allah	: Allah'ı bırakıp zanna dayalı şeylere yönelmek,
Kâlû dallu anna	: Dediler, dendi, sapma, hakikatlerden sapma, bizden,
Ve şehid	: Tanık, her an her yerde olan,
Alâ enfusi-him	: Nefslerinde, kendilerinde,
Enne hum kânû	: Olduğuna, onlar, oldu, hakikatleri
kâfirîn	örtlenler,

Meâli: “Öyleyse Allah hakkında bir şey uyduran ve o yalanları aktaran, ya da onun âyetlerini yalanlayandan daha zalim kimdir? İşte onlar, kitaptaki hakikatler hakkında gerçeklere ulaşamadılar, hatta onlara gelen Resûllerdeki vefâyı, sevgiyi onlar anlayamadılar. Onlara bildirildi: Allah'ı bırakıp zanna dayalı yöneldiğiniz şeyler nerede? Onlara bildirildi: Hakikatlerimizden saptınız. Onlar, kendilerinde her an var olanı anlayamadılar, onlar hakikatleri görmemezlikten gelip örttüler.”

Bu âyette de tüm resûllerin ve nebîlerin vefâ duygusuyla hareket ettiği bildirilir.

Çünkü onlar Allah'a ârif kimselerdir.

Çünkü onlar Allah'a teslimiyet ve tevekkül içinde olanlardır.

Her an Allah'ı unutmadan hareket edenlerdir.

A'râf Sûresi 85: “Ve ilâ medyene ehâhum şuyabâ kâle yâ kavmi'budûllâhe mâ lekum min ilâhin gayruhu kad câetkum beyyinetun min rabbikum fe evfûl keyle vel mîzâne ve

lâ tebhâsûn nâse eşyâehum ve lâ tufsidû fil ardı bade ıslâhîhâ zâlikum hayrun lekum in kuntum muminîn.”

Ve ilâ medyene	: Medyen'e,
Eha hum şuyab	: Onların kardeşleri, Şuyab,
Kâle ya kavmi abudu Allah	: Böylece dedi, ey kavmim, kulluk, Allah,
Mâ lekum min ilah gayr hu	: Sizin için yoktur, bir ilah, ondan başka,
Kad câet-kum	: Oldu, size geldi,
Beyyinetun	: Apaçık deliller, apaçık görünen,
Min rabbi kum	: Rabbinizin, sizi vücûdlandırmanın,
Fe evfû el keyl	: Artık vefâ, vefâli ol, sevgiyle davranmak,
Ve el mizan	: Ölçü, denge, tartı,
Ve lâ tebhâsû	: Yok, eksiltmek, ucuz,
En nâse eşyae hum	: İnsanlar, eşya, mal, hakları, onlar,
Ve lâ tufsidû	: Yok, fesat, bozgunculuk çıkarmayın, ikilik,
Fi el ard	: Yeryüzü, beden, toprak,
Bade ıslah ha	: Sonra, iyileştirme, ıslah etme, düzeltme, onu,
Zâlikum hayrun lekum	: İşte bu hayırlıdır, sizin için,
İn kuntum muminîne	: Eğer müminler, inananlar iseniz,

Meâli: Medyen'e kardeşleri Şuyab geldi. Dedi ki: Ey kavmim! Allah'ın kulu olduğunuzu anlayın, sizin için ondan başka ilah yoktur. Sizi vücûdlandırmanın apaçık delilleri sizin üzerinizdedir. Bundan böyle vefâli olun, sevgiyle davranın, ölçülü olun ve dengeli olun ve insanların mallarını değersiz kılmayın. Yeryüzünde bozgunculuk çıkarmayın,

sonra oradaki hakikatler ile ıslah olun, eğer inanırsanız işte bu sizin için daha hayırlıdır.

Bu âyette de yine Allah'ın kulu olmanın şuuruyla hareket etmenin uyarısı vardır.

Allah delilleriyle bize şah damarımızdan yakındır.

Yâni tenimizin de cânımızın da sahibi O'dur.

Bu şuurla yaşayanlar, vefâ duygusuna erişirler ve sevgiyle davranırlar.

Kul makâmına erenlerin sevgiyle davranışları hep vefâdır.

Onlar ölçülü olurlar, dengeli olurlar.

Kimsenin malını değersiz kılmazlar.

Yeryüzünde bozgunculuk çıkarmazlar.

Hakikatleri anladıkça ıslah olurlar

İşte vefâlı olanların davranışları budur.

Yûsuf Sûresi 101: "Rabbi kad âteytenî minel mulki ve allemtenî min tevîlil ehâdîs fâtıra semâvâti vel ardı ente veliyyî fîd dunyâ Vel âhireh teveffenî muslimen ve elhıknî bis sâlihîn."

Rabbi kad âteyte ni	: Rabbim, oldu, bana verdin,
Min el mulki	: Mülkten, mülkün sahibi, yöneten, idare eden,
Ve allemte nî min tevîl	: Bana öğrettin, yorum, tevîl,
El ehâdîsi	: Sözler, olaylar,
Fâtıra	: Ortaya çıkma, yaratan, var eden, açılıp çıkan,
El semevât ve el ardı	: Gökler ve yeryüzü,
Ente veliyyî	: Veli, dost, sığındığın,
Fî ed dunya	: Dünyada, yaşamımda,
Ve el âhiret	: Sonunda, sonrası,
Teveffe nî	: Vefâlı olmak, sevgiyle bağlanmak, sadâkat,

Muslimen	: Müslüman, barış ve huzur üzere olan, teslim olan,
Ve elhık ni	: Beni dâhil et, arasına kat, ilhak et, eyle,
Ve el sâlihîn	: Sâlih, iyilerden, sulha ulaşmış, ıslah olmuş,

Meâli: “Rabbim! Bana mülkün sahibinin sen olduğunun idrakini verdin ve bana olayların yorumunu öğrettin. Gökleri ve yeri var eden sensin, yaşamımda da ve sonunda da dost olan sensin. Beni sevgiyle teslim olanlardan eyle ve beni Sâlih kimselerden eyle.”

Bu âyette sunulan mesaj, Müslümanlığa giden yolun nasıl olduğudur.

Hazreti Yûsuf’un Müslümanlığa giden yolu düşünülmelidir.

Hazreti Yûsuf der ki:

Tüm âlemin sahibinin Sen olduğunu anladım.

Âyette geçen mülk, malik; varlığın, âlemin sahibi demektir.

Varlıktaki oluşun, olayların, hareketliliğin Sen’in tarafından yapıldığını idrak ettim, Senin ilminle öğrendim.

Âyette geçen hadis kelimesi; oluşum, olaylar, hareketlilik demektir.

Yerlerde ve Göklerde olan her varlığın Senin tarafından nasıl yaratıldığına şahit oldum.

Âyette geçen fâtır; yaratılış, yarılıp içinde olanın açığa çıkışı, tohumun kabuğunun yarılması ağacın adım adım açığa çıkışı demektir.

Seni veli edindim, Senin dostluğuna sığındım.

Âyette olan veli; dost, sahib, koruyan, kollayan demektir.

Vefâlı olmayı anladım, Sana vefâ içinde teslim oldum.

İslâm makamına eriştim ve Müslüman oldum
İşte âyette Müslümanlığa giden yol çok güzel belirtilmiştir.

Yaratılışı anlamak...

Varlıktaki hareketliliğin, olayların nasıl olduğunu incelemek...

Yaratıcıya şahit olmak...

Kâinat mülkünün malîkinin yâni sahibinin O olduğunu bilmek...

O'nu yani Allah'ı veli edinmek...

O'na vefâlı olmak, yâni sadâkat içinde teslim olmak...

Ve İslâm makâmına erişmek.

Tüm bunlar Hazreti Yûsuf'un, vefâ makâmına nasıl eriştiğinin yoludur.

Allah'a şahit olmak, O'na teslim olmak, O'nu dost edinmek ve O'na sevgiyle bağlanmak vefâlı olmanın duygularını vermiştir.

Burada belirtilen bir hususiyet de vefâlı olmanın Müslümanlıkla bir tutulduğudur.

Hazreti Yûsuf vefâlı idi ve İslâm makâmına ermişti.

Sâlih kimseler, vefâlı kimselerdir.

Müslüman sâlih kimsedir, vefâlı kimsedir.

Allah'a sadâkatla bağlıdır.

Zümer Sûresi 10: "Kul yâ ibâdillezîne âmenûttekû rabbe-kum lillezîne ahsenû fi hâzihid dunyâ haseneh ve ardullâhi vâsiah innemâ yuveffas sâbirüne ecrehum bi gayri hisâb."

Kul ya ibadi : Anlat, ey kulluğunu idrak eden,

Ellezine âmenu : İman edenler,

İttekû : Takva, fenalardan sakınmak, ortak koşmamak,

Rabbe kum	: Rabbiniz, sizi vücûdlandırın,
Li ellezîne ahsenu	: Kimseler için, onlar için, en güzel, güzel davranışlar,
Fi hâzihi el dünya	: Bu, dünyada, yaşamınızda,
Hasenet	: İyilikler üzere olmak,
Ve ardu Allah	: Arz, yeryüzü, Allah,
Vâsiatun	: Genişlik, yayılma, gezin, araştırmak,
İnnema yuveffa	: Sadece, vefâ, sevgiyle davranmak,
El sâbirüne ecre hum	: Sabredenler, karşılıkları,
Bi gayrın hisâb	: Olmaksızın, hesap, verilenin karşılığı, sonsuz, bitmeyen, hesapsız,

Meâli: “De ki: Ey iman edip kulluğunu idrak edenler! Sizi vücûdlandırana karşı fenalara düşmekten kaçının, O’na ortak koşmayın. Güzel davranışlar içinde olan kimselerden olun. İşte bu yaşadığımız dünyada iyilikler üzere olun ve yeryüzünde Allah’ın hakikatleri için yayılın, sadece sevgiyle davranın, vefâlı olun. Sabredenlere sonsuz karşılıklar vardır.”

Bu âyette de kulluğumuzu bilmenin, vücûdumuzun sahibine karşı ortak koşmamanın içinde olmamız gerektiği bildirilir.

Çevremize karşı güzel davranışlar içinde olmamız, iyilikler üzere olmamız bildirilir.

Tüm bunlar vefâlı olanların, sevgiyle davrananların, sabır içinde olanların davranışlarıdır.

Fâtır Sûresi 30: “Li yuveffiyehum ucûrehum ve yezîdehum min fadlih innehu gafûrun şekûr.”

Li yuveffiy hum	: İçin, vefâ içinde, sevgi bağlılığı, teslim olmak, onlar,
Ecir hum	: Karşılık, ecir, onlar,

Ve yezide hum	: Artırır, artış, fazla, onlar,
Min fadli hi	: Fazlı, fazilet, erdemlilik, lütuf,
İnne-hu gafurun	: Muhakkak o, mağfiret eden, tertemiz lütuflar sunan,
Şekur	: Şükredilen, nimetlerin sahibi,

Meâli: “Onların her an vefâ, sevgi, dostluk içinde olmaları, onlara verilen karşılıktır ve onların erdemliliği hep artar. Muhakkak ki O, lütuflarıyla temizleyendir, şükredilecek olandır.”

Bu âyette de vefâ içinde olanların Allah’ın lütuflarına eriştikleri bildirilir.

Vefâ içinde olanlar Allah’ın gafur esmasına mazhar olmuşlardır.

Onlar erdemlidirler.

Onların idrakleri, kemâlatları arttıkça artar.

Onlar her an şükür içindedirler.

Nahl Sûresi 11: “Yevme tetî kullu nefsin tucâdilu an nefsihâ ve tuveffâ kullu nefsin mâ amilet ve hum lâ yuzlemûn.”

Yevme teti	: Gün, zaman, vakit, gelir,
Kullu nefsin	: Bütün nefsler, kişiler, herkes,
Tucâdilu	: Mücadele eder, gayret gösterir,
An nefsi ha	: Kendi nefsi için, kendisi için,
Te tuveffâ	: Kaybolan, teslim olan, tam ödenir, vefâ, karşılık,
Kull nefsin	: Bütün nefsler, herkes,
Mâ amilet	: Yaptıkları şeyler, eylemleri, amelleri,
Ve hum lâ yuzlemûne	: Onlar, yok, zulmedilmezler, haksızlık,

Meâli: “Gün gelir herkes kendisi için bir mücadele içine girer ve vefâlı olan herkes yaptıkları şeylerin karşılığını alır ve onlara haksızlık edilmez.”

Âyette, “vefâlı olanlar, çalışmalarının karşılığını alırlar” diye bildirilmiştir.

Çalışmalarında, sadâkat içinde, samimiyet içinde çalışanlar mutlaka karşılıklarını alırlar.

Ve onlar Allah’tan hak ettiği karşılığı bulurlar.

Hayat bir mücadeledir.

Önemli olan o mücadeleyi, vefâ içinde yapabilmektir.

Bir çoban, sorumlu olduğu koyunlarına vefâ içinde baktığında, onları önemseydiğinde koyunların sütü de yünü de daha verimli olur.

Bir çiftçi tarlasına karşı vefâlı olsa, ektiği tohumlardan daha fazla ürün alır.

Bir aşçı lokantasında, hem yaptığı yemeklere karşı hem müşterilerine karşı vefâlı olsa, onun müşterileri daha fazla olur.

Çünkü insanlar leziz yemeklere ve güler yüze gelirler.

Şöyle bir hikâye vardır:

Bir kasabada, asık suratlı bir bal tüccarı varmış.

Bu tüccar balın en iyisini getirip dükkânında satışı sunduğu halde müşterisi pek olmamış.

Bu somurtkan tüccarın tam karşısında ise, başka bir bal tüccarı varmış.

Fakat onun dükkânı sürekli işler, müşterisi hiç eksik olmamış.

Bu yüzü gülmez bal tüccarı bir gün en iyi balları ucuza vermiş, yine de bir şey değişmemiş.

Başka şeyler denemiş yine de müşteri çekememiş.

Bu işe canı fena sıkılan asık yüzlü bal tüccarı, bu işin sırrını güngörmüş bir esnaf büyüğüne danışmaya gitmiş.

Onun yanına varıp, durumu anlatmış; “ne yaptım sa ol-muyor” diye dert yanmış.

O olgun esnaf da güler yüzüyle tüccara bakıp:

“Evlat, sen de bal satıyorsun karşıdaki komşun da bal satıyor, kusura bakma ama senin suratın sirke satıyor; el-bette insanlar sana gelmez, karşı komşunun yüzü de bal sa-tıyor, onun için insanlar oraya koşarak gidiyor” (Alıntıdır.)

İşte bal satan tüccar, müşterilerine vefâlı davranıyor, içten davranıyor, sevgi dolu davranıyor.

Dönemin Kâmillerinden Ahî Evran’ın (1171- 1261 Kır-sehir) Ahî Ocaklarının da ilkesi olmuş unutulmaz öğüt-leri vardır.

Gelen gelsin saadetle, giden gitsin selâmetle.

Harama bakma, haram yeme, haram içme.

Doğru, sabırlı, dayanıklı ol.

Yalan söyleme.

Büyüklerinden önce söze başlama.

Kimseyi kandırma.

Kanaatkâr ol.

Dünya malına tamah etme.

Yanlış ölçme, eksik tartma.

Kuvvetli ve üstün durumda iken, affetmesini bil.

Hiddetli iken yumuşak davranmasını bil.

Ve kendin muhtaç iken bile başkalarına verecek ka-dar cömert ol.

Eşine, işine, aşına özen göster.

Ahi’nin eli, kapısı, sofrası açık olmalı; gözü beli ve dili kapalı olmalı.

Eline, diline, beline sahip ol.

Kâlbini, kapını, alnını açık tut.

Ahî Evran'ın öğütleri, insanların birbirlerine vefâ içinde davranmalarının öğütleridir.

Vefâ içinde olanlar ancak böyle davranırlar.

Her zaman ölçülü olurlar, dengeli davranırlar.

İnsanların mallarını değerinde alırlar.

Kimsenin malını kötülemezler, değersiz kılmazlar.

İnsanları kışkırtmazlar, yeryüzünde bozgunculuk çıkarmazlar.

İşte, Kur'ân'da birçok yerde hep vefâlı olmak gerektiği bildirilir.

HAZRETİ İBRÂHİM VEFÂLIYDI

Kur'ân'da Hazreti İbrâhîm için "o vefâlıydı" diye bildirilir. İbrâhîm'in vefâlı olması ne demektir.

Necm Sûresi 37: "Ve İbrâhîm ellezî veffâ."

Ve İbrâhîm : İbrâhîm, rahîmiyete bağlı, Öze bağlı,
Ellezi veffâ : Ki o, kimse, vefâlı, dost, içten, samimi,

Meâli: "Ve İbrâhîm vefâlı bir kimseydi."

İbrâhîm'in putları kırıp, Allah'ı arayışı Kur'ân'da örnek gösterilir.

İbrâhîm hakikate erişip, müminlerden oldu.

Hazreti İbrâhîm, Tevhîd'in babası olarak bilinir.

Hazreti İbrâhîm, tüm inançların ortak atasıdır.

Yaşadığı topluma, bir olan Allah'ı anlatmaya çalışmış ve büyük mücadeleler vermiştir.

Allah'ın ne olduğunu anlamak için büyük bir tefekkür içinde olmuş, yerlere göklere bakarak yaratılışı ve yaratıcıyı anlamak istemiştir.

Kur'ân'da, İncil'de, Tevrat'ta en çok bahsi geçen biridir.

Kur'ân'a 69 defa ismi geçer.

Tevrat'ta Avraham (Abraham) olarak geçer.

Tevrat'ta İbrâhîm'in adı, Abram yâni "ulu ata" olarak geçer.

Daha sonra Abraham yâni "milletlerin babası" olarak anılmıştır.

Abraham kelimesinin; rahîm ve rahmân kelimeleri ile bağlantılı olması kuvvetle muhtemeldir.

Çünkü Hazreti İbrâhîm, özden gelen bir doğuşu ve sıfatlarla sarılı olan varlığın birliğini ortaya koymuştur.

İbrâhîm aramanın, sorgulamanın sembolü idi.

Hazreti İbrâhîm'in M.Ö 2000 li yıllarda yaşadığına inanılır.

Hazreti İbrâhîm'in doğduğu yer Kuzey Suriye'de Harran'a çok yakın olan Ura'dır diye bilgi vardır.

(The Torah: A Modern Commentary, s. 91).

Sunulan bilgiye göre İbrâhîm ailesiyle birlikte Ur'dan Harran'a, oradan Ken'ân'a gitmiştir (Tekvîn, 11/26-27, 31-32)

İbrâhîm'in yaşadığı yer, Güneydoğu Anadolu'da olan Harran'ın da bulunduğu bölge olduğu kabul edilir.

İbrâhîm, aramanın, sorgulamanın, şahit olmak istemenin sembolüdür.

Büyüklerimiz hep "arayacaksın İbrâhîm gibi ara, İbrâhîm gibi bak" demişlerdir.

İbrâhîm, yerlere göklere bakarak, "bu âlem nasıl var oldu, bu âlemi var eden kimdir, benim Rabbim sen misin?" sorularını sorarak, "hakikati arayanların babası" olarak anılır olmuştur.

Yaşadığı dönemde yaptığı mücadele ile "Tevhîd'in Babası" olarak anılır.

Varlığın var oluşunu ve varlığı var edeni anlamak isteyenlere bir rehberdir.

"Allah nedir?" hakikatini anlamak isteyenlere, sorup araştıranlara en güzel örnektir.

Kâinat okulunun talebesi, İlm-i Tehvîd yolunun öğretmeni, tüm inançların babasıdır.

Fırat nehri yakınlarında Babil şehrinde yaşadığı bildirilir. Yaşadığı kavminin adı “Keldani kavmi” olarak bilinir. Babası Taruh ya da Azer’dir.

Bir bilgiye göre de, annesi İbrâhîm’e hamileyken, babası Taruh vefât etmiştir.

Anne hamileyken Taruh’un kardeşi Azer ile evlenmiştir.

İsmi, Tevrat’ın bazı bölümleriyle (Tekvîn, 11/26-17/4) Nehemya (9/7) ve I. Tarihler’de (1/27) Avram (Abram), Ahd-i Atîk’in diğer yerlerinde Avraham (Abraham) olarak geçmektedir.

Tevrat’a göre adı önce “ulu ata” mânasında daha sonra “milletlerin babası” anlamında anılmıştır.

Abraham; rahîm ve rahmân boyutunu kuşatan, tüm milletin aslı, babası anlamındadır.

Nemrut, İbrâhîm zamanında yaşayan bir Kraldır.

Babil ve çevresini yönetiyordu.

Büyük kibir içinde yaşayan, dünya hırsına kapılmış, malıyla mülküyle övünen, kendini insanların ilâhî gören, insanları kölesi olarak çalıştıran biriydi.

Nemrûd birgün rüyâsında, gökte bir nûrun parladığını ve o nûrun ziyasının, güneş ile ayın nûrunu söndürdüğünü gördü.

Bir rivayete göre de rüyâsında bir kişi gelir ve kendisini tahtından indirip yere çarpar.

Nemrut, Kâhinlere rüyâsının yorumunu sormuş.

Onlar da, “yakında bir erkek çocuk dünyaya gelecek ve senin krallığını yıkacak” diye yorumlamışlardır.

Nemrut çok sinirlenir ne yapacağını sorar.

Kâhinler de Babil’de yeni doğan bütün erkek çocuklarını öldürtmesini söylerler.

Nemrut askerlerine emir verir; “yeni doğanları öldürün” der.

Nice masum çocuk öldürülür.

Bunu haber alan bir anne, oğlu İbrâhîm’i dağda bir mağaraya götürür.

Analık duygusuyla evladına sahip çıkmıştır.

Bir rivayete göre de, Hazret-i İbrâhîm mağarada dünyaya gelmiştir.

Annesi, belli bir süre İbrâhîm’i mağarada saklamış, ortalık durulunca şehre inmişlerdir.

Babası da Nemrut’un sarayında çalışan biridir.

Ve Nemrut’un sevdiği biridir.

Nemrut, İbrâhîm’i babasının yanında görmüş ve onu sevmiştir.

İbrâhîm, hiç çocuğu olmayan Nemrut’un bir evladı gibi olmuştur.

Ve İbrâhîm, Nemrut’un yanında büyümeye başlamıştır.

İbrâhîm halkın putlara tapmasını yadırgamış ve bazen putları yere atıp kırmaya başlamıştır.

“Bunlar Tanrı olamaz, kendi kırılmasını bile engellemeyen bir şey Tanrı olabilir mi?” diye kendini de halkı da düşüncelere sevk etmiştir.

Onun bu düşünceleri yadırganmış, ama İbrâhîm’in gerçek Tanrı nedir arayışı daha da artmıştır.

Bir rivayete göre babası put imalathanesinde çalışıyor ve put yapıyordu.

Babası İbrâhîm’i pazara putları satması için gönderiyordu.

Bir gün İbrâhîm, putların boynuna bir ip geçirip; “kendine faydası da ve zararı da olmayan bu putları satıyorum” diye bağırınca, herkesin dikkatini çekmiştir.

Bu olay babanın kulağına gitmiş, babası İbrâhîm’i sert bir dille uyarılmıştı.

Hazret-i İbrâhîm’in söyledikleri toplumda öfke uyan-dırmıştır.

İbrâhîm putlara tapınmayı reddetmiş ve putları kırmıştır.

Ve İbrâhîm’in Allah arayışı onun vefâlı olmasına kapılar açacaktı.

Enbiyâ Sûresinde İbrâhîm’in putları kırma kıssası vardır.

Enbiyâ Sûresi:

51-

وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا بِهِ عَالِمِينَ

Ve lekad âteynâ ibrahîme ruşdehu min kablu ve kunnâ bihî âlimîn

Ve lekad ateyna İbrâhîm : Andolsun, doğrusu, verdik,
sunduk, İbrâhîm,

Ruşde hu min kablu : Rüşd, tamlık, doğruluk, kemalat,
hu, önceden,

Ve kunnâ bihî âlimîn : Biz, bizi, kıldık, bulduk, onu,
bilen,

Meâli: “Doğrusu, daha önce İbrâhîm de sunduğumuz hakikatlerle kemalata ulaştı ve o Bizi bilenlerdendi.”

52-

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا هَذِهِ التَّمَاثِيلُ الَّتِي
أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ

İz kâle li ebîhi ve kavmihi mâ hâzihit temâsîlulletî entum lehâ âkifûn

İz kâle	: Demişti, söylemişti,
Li ebîhi ve kavmihi	: Babasına ve kavmine,
Mâ hâzihi el temasilu	: Nedir bu, heykeller, suret, resim, sembol, tasvir,
Elletî entum	: Ki o, siz,
Lehâ âkifûn	: Ona, çalışma, devamlı ibadet etme, tapınma,

Meâli: “Babasına ve kavmine demişti ki: Nedir bu heykeller, siz onlara devamlı ibadet ediyorsunuz.”

53-

قَالُوا وَجَدْنَا آبَاءَنَا لَهَا عَابِدِينَ

Kâlû vecednâ âbâenâ lehâ âbidîn

Kâlû veced nâ âbâe nâ	: Dediler, bulduk, atalarımız,
Lehâ âbidîn	: Ona, onlara, kulluk,

Meâli: “Dediler ki: Atalarımızı onlara kulluk ediyor bulduk.”

54-

قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ

Kâle lekad kuntum entum ve âbâukum fi dalâlin mubîn

Kâle lekad kuntum entum	: Dedi, and olsun, siz oldunuz, siz,
Ve âbâukum	: Atalarınız, babalarınız,
Fi dalâl mubîn	: Apaçık dalalet içinde, hakikatlerden sapan,

Meâli: “Dedi ki: Doğrusu siz ve atalarınız apaçık dalalet içindesiniz.”

55-

قَالُوا أَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ أَمْ أَنْتَ مِنَ اللَّاعِيبِينَ

Kâlû e citenâ bil hakkı em ente minel lâibîn

Kalu e citenâ : Dediler ki, getirdin, geldin, söyledin,
Bi el hakk : Doğru, gerçek, hakikat, hakk,
Em ente : Yoksa, ya da, sen,
Min el lâibine : Önemsemeyen, oyun, eğlenmek,

Meâli: “Dediler ki: Senin bize söylediklerin gerçek midir? Yoksa sen bizimle eğleniyor musun?”

56-

قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ الَّذِي فَطَرَهُنَّ وَأَنَا عَلَىٰ ذَلِكُم مِّنَ الشَّاهِدِينَ

Kâle bel rabbukum rabbus semâvâti vel ardillezî fatarahunne ve ene alâ zâlikum mineş şâhidîn

Kâle bel rabbu kum : Dedi, hayır, rabbiniz, sizi vüçüdülandıran,
Rabbu : Rabbidir, vüçüdülandıran,
El semâvât ve el ard : Gökler ve yer,
Ellezî fatara hunne : Ki o, oluşturdu, meydana getirdi, ortaya çıkarma, onları,
ve ene alâ zâlikum : Ben, üzere, işte böyle, bu,
min el şâhidîne : Şahitlerden, her an her yerde hazır olan,

Meâli: “Dedi ki: Hayır sizinle eğlenmiyorum. Göklerde ve yerde ne varsa her şeyi vücûdlandırıran, sizi de vücûdlandırandır. Ki O’dur bütün her şeyi ortaya çıkarana. İşte böylece ben, her an her yerde hazır olan O’nun yolu üzereyim.”

57-

وَتَاللَّهِ لَأَكِيدَنَّ أَصْنَامَكُمْ بَعْدَ أَنْ تُوَلُّوا مُدْبِرِينَ

Ve tallâhi le ekîdenne asnâme kum bade en tuvellû mudbirîn

Ve tallâhi	: Gerçek olan, and olsun, Allah,
Le ekidenne	: Elbette, bir şey yapmak, hile yapacağım,
Asnâme kum bade	: Putlarınız, tapındığınız şeyler, sonra,
En tuvellû mudbirîn	: Dönüp gitmeniz, arkası, arkaları, gerileri,

Meâli: “Gerçek olan Allah’tır. Elbette siz arkanızı dönüp gittikten sonra putlarınıza bir şey yapacağım.”

58-

فَجَعَلَهُمْ جُذَاذًا إِلَّا كَبِيرًا لَهُمْ لَعَلَّهُمْ إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ

Fe cealehum cuzâzen illâ kebîren lehum leallehum ileyhi yerciûn

Fe ceale-hum	: Böylece yaptı, kıldı, onları,
Cuzâzen	: Cüz cüz, parça parça, parçaladı,
İllâ kebîren lehum	: Hariç, başka, büyük, olan, onlar,
Lealle hum ileyhi yerciûn	: Umulur ki, belki, ona, dönerler,

Meâli: “Böylece onların büyük olana döneceklerini bildiği için, büyük olanın dışında onları parça parça yaptı.

59-

قَالُوا مَنْ فَعَلَ هَذَا بِالْهَيْتِنَا إِنَّهُ لَمِنَ الظَّالِمِينَ

Kâlû men feale hâzâ bi âlihetinâ innehu le minez zâlimîn

Kalu men feale : Dediler, kim yaptı,
Hâzâ bi âliheti-nâ : Bunu, şunu, ilâhlarımız,
İnne hu le min ez zâlimîne : Elbette, gerçekten, o,
zalimlerden,

Meâli: “Dediler ki: Kim yaptıysa bunu ilahlarımıza, elbette o zalimlerdendir.”

60-

قَالُوا سَمِعْنَا فَتًى يَذُكُرُهُمْ يُقَالُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ

Kâlû seminâ feten yezkuruhum yukâlu lehû İbrâhîm

Kâlû seminâ : Dediler, işittik,
Feten : Genç, erkek, delikanlı,
Yezkuru-hum : Zikrediyor, anıyor, bahsediyor, onlar,
Yukâlu lehû İbrâhîm : Deniyor, söyleniyor, ona, İbrâhîm,

Meâli: “Dediler ki: Genç birinden işittik, onlardan bahsediyordu, ona İbrâhîm diyorlar.”

61-

قَالُوا فَاتُّوا بِهِ عَلَىٰ أَعْيُنِ النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ

Kâlû fetû bihî alâ ayunin nâsi leallehum yeşhedûn

Kalu fe atu bihi : Dediler, öyleyse, getirin, onu,
Alâ ayuni el nas : Üzere, için, göz, bakış, seyir,
insanlar,

Lealle-hum yeşhedûn : Umulur ki, böylece, onlarda, tanık olurlar,

Meâli: “Dediler ki: Öyleyse insanların gözleri önüne getirin onu, böylece onlarda tanık olurlar.”

62-

قَالُوا أَنْتَ فَعَلْتَ هَذَا بِالْهَيْتَا يَا إِبْرَاهِيمَ

Kâlû e ente fealte hâzâ bi âlihetinâ yâ İbrâhîm

Kâlû e ente fealte : Dediler, sen mi yaptın?
Hâzâ bi aliheti na : Bu, ilahlarımız, sığındığımız,
Ya İbrâhîm : Ey İbrâhîm,

Meâli: “Dediler ki: Ey İbrâhîm! Sen mi yaptın bunu ilahlarımıza?”

63-

قَالَ بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَذَا فَاسْأَلُوهُمْ إِنْ
كَانُوا يَنْطِقُونَ

Kâle bel fealehu kebîruhum hâzâ feselûhum in kânû yentikûn

Kâle bel fealehu : Dedi, hayır, belki, bilakis, o yaptı,
Kebîruhum hâzâ : Büyük olan, onlar, bu, şu,
Fe eselû hum : Haydi, artık, öyleyse, sorun, onlar,
İn kânû yentikûn : Eğer, ise, oldu, konuşurlar,

Meâli: “İbrâhîm dedi ki: Belki de bunu onların büyüğü yapmıştır, haydi onlara sorun, eğer konuşabiliyorlarsa.”

64-

فَرَجَعُوا إِلَىٰ أَنفُسِهِمْ فَقَالُوا إِنَّكُمْ أَنْتُمُ الظَّالِمُونَ

Fe receû ilâ enfusihim fe kâlû innekm entumuz zâlimûn

- Fe receû : Sonra, döndüler, rücu ettiler, kendilerini muhasebe ettiler,
İlâ enfusi him : Kendilerine, nefislerine, onlar,
Fe kâlû inne kum : Böylece, dediler, muhakkak, gerçekten, siz,
Entum el zâlimûn : Siz, yanılma, zalimler, haksızlık eden, hata eden,

Meâli: “Sonra da onlar kendilerine dönüp düşündüler. Böylece dediler ki: Muhakkak ki biz hata edip kendimize zulmettik.”

65-

ثُمَّ نَكِسُوا عَلَىٰ رُؤُسِهِمْ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا هَؤُلَاءِ يَنْطِقُونَ

Summe nukisû alâ ruûsihim lekad alimte mâ hâulâi yentikûn

- Summe nukisu : Sonra, indirdi, eğildi, düşürdü, yöneldi,
Alâ ruûsi him : Üzerine, için, hakkında, baş, yön, onlar,
Lekad alimte : And olsun, doğrusu, âlim, bilen, sen, sen bildin,
Ma haulai yentikûn : Olmadı, değil, bunlar, konuşuyorlar,

Meâli: “Sonra da onlar başlarını eğdiler. Doğrusu sende biliyorsun ki bunlar konuşamazlar, dediler.”

66-

قَالَ أَفَتَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكُمْ
شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ

Kâle e fe tabudûne min dûnillâhi mâ lâ yenfeukum
şey'en ve lâ yadurrukum.

- Kâle efe tabudûne : Dedi, hâlâ, tapıyorsunuz, kulluk
mu ediyorsunuz?
Min dûni Allah : Başka, ona ait, Allah'tan başka,
Mâ la yenfeu kum şeyen : Değil, yok, size faydası, yarar,
olmaz, şeyler,
Ve lâ yadurru kum : Yok, koruması, size,

Meâli: "Dedi ki: Size bir yararı olmayan ve koruması da
olmayan, Allah'ı bırakıp ta zanna dayalı şeylere hâlâ kul-
luk mu edeceksiniz?"

67-

أَفْ لَكُمْ وَلِمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ

Uffin lekum ve li mâ tabudûne min dûnillâh e fe lâ takılûn

- Uffin lekum : Of, vah, yazıklar olsun, size,
Ve li ma tabudun : Şey, ne, kulluk,
Min dûni Allah : Başka, gayrı, Allah'tan başka, Allah'ı
bırakıp,
E fe la takılûne : Hâlâ akıl etmiyor musunuz?

Meâli: "Vah size, Allah'ı bırakıp ta zanna dayalı şeylere
kulluk ediyorsunuz. Hâlâ akıl etmez misiniz?"

68-

قَالُوا حَرِّقُوهُ وَانصُرُوا آلِهَتَكُمْ إِن كُنْتُمْ فَاعِلِينَ

Kâlû harrikûhu vansurû âlihetekum in kuntum fâilîn

Kâlû harrikû hu : Dediler, yakıcılık, sıcaklık, hararet,
ateşli, yarmak, o

Ve unsurû âlihete-kum : Yardım edin, ilâhlarınıza,

În kuntum fâilîn : Eğer siz, yapanlar, etmek, fâil olan,

Meâli: Dediler ki: O ateşlenmiş. Eğer siz bir şey yapmak istiyorsanız ilahlarınıza yardım edin.”

69-

قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ

Kulnâ yâ nâru kûnî berden ve selâmen alâ İbrâhîm

Kulna : Dedik, bildirdik,

Ya nâru : Ey, ateş, yakıp yıkıcı haller, yakıcı olan,

Kuni berden : Ol, olun, soğuk, soğutmak, sabit olmak, bitirmek, ölmek,

Ve selamen alâ İbrâhîm : Barış, huzur, zararsız, üzere, için, İbrâhîm,

Meâli: “Bildirdik: Ey yakıp yıkıcı hâllerde olanlar! O hâllerinizi bitirin ve İbrâhîm gibi barış ve huzur üzere olun.”

70-

وَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَخْسَرِينَ

Ve erâdû bihî keyden fe cealnâ humul ahserîn

Ve erâdû bihî : İstediler, ona,

Keyden : Tuzak, hile, kötülük,
Fe ceal nâ hum : Böylece, yaptık, sunduk, verdik,
işleyişimiz, onlar,
El ahserîn : Kaybeden, hüsrana uğramak,

Meâli: “Ona kötülük yapmak istediler. Böylece onlar sunduğumuz hakikatleri anlayamayıp kaybedenlerden oldular.”

Âyetler de bildirildiği gibi, Hazreti İbrâhîm’in putları kırması, halkı düşündürmesi, onları hakikatlere yönlendirmesi, vefâlı bir davranıştır.

İbrâhîm’im hangi putları kırdığı iyi anlaşılmalıdır.

Kişi kendi put edindiği şeyleri bilmeli ve onları bir bir kırmalıdır.

Kişinin Allah’ı bırakıp kendi menfaatine göre yöneldiği her şey onun putudur.

İnsan edindiği putları kırmadan Allah hakikatine erişemez.

Yoksa kişinin putu, zannınca sığındığı ilâhı olur.

İnsan neyi put edindiğini anlamalı ve onu kırmalıdır.

İşte kişinin edindiği putlar, Allah ile arasına perde olur.

Kişi; malı, mülkü, şanı, şöhreti, gururunu, kibrini, makâmı, öfkesini, kinini, nefretini put haline getirebilir.

Dünyalık hırsları kişinin putudur.

Kişi dünya hayatının sevgisine esir olursa, o kişi nice putlar edinir.

Ankebût Sûresi 25: “Ve kâle innemettehaztum min dûnillâhi evsânen meveddete beynikum fl hayâtid dunyâ summe yevmel kıyâmeti yekfuru badukum bi badın ve yelanu badukum badan ve mevâkumun nâru ve mâ lekum min nâsırîn.”

Meâli: “İbrâhîm dedi ki: Sizler, dünya hayatına fazlaca sevgi muhabbet beslediğinizden dolayı, Allah’ı bırakıp

putlar edindiniz. Sonra ölünceye kadar hakikatleri anlamada birbirinize engel olursunuz ve birbirinizi rahmetten uzaklaştırırsınız ve sizlerin bulunduğu yer ateştir ve sizlere bir yardımcı da yoktur.”

İşte, dünya hayatına esir olmamalıyız.

Dünya hayatı, bizim yaşam yerimizdir, Allah'ı anlayacağımız canlı kitâbdır.

Dünya hayatını önemsemeliyiz, ama oraya esir olmamalıyız.

Yoksa, malı, mülkü, parayı, şöhreti put ediniriz.

O putları kırmadan da Allah hakikatine erişemeyiz.

İşte İbrâhîm'in kavmine kırmayı tavsiye ettiği putları, dünyalık putları idi.

Hazreti İbrâhîm'in putları kırıp, halkına; “bunları bırakın gerçeği arayın” seslenişi çok önemlidir.

İbrâhîm, tüm kâinatı halk eden tek yaratıcıya inandı, ona şahit oldu ve vefâlı kimselerden oldu.

Hazreti İbrâhîm, babasının ve toplumun hakkın yolunda olması için çok büyük mücadele etti.

Onların; “atalarımızı hangi yolda bulduysak öyle yapıyoruz, putlara tapıyoruz ve onlara tapmaya devam edeceğiz” sözlerine, düşündürücü sözlerle onlara karşılık verdi.

Toplumunun putlara esir olmasını önlemeye çalıştı.

“Sizlere hiçbir faydası da, zararı da olmayan şeyleri terk edin” dedi.

İbrâhîm'im mücadelesi çok kutsal bir mücadele idi.

Nemrut'un onu ateşe atmak istemesi, onu yolundan döndüremedi.

İbrâhîm ona eğilmedi.

Nemrud neden eğilmediğini sorunca: “Sen de benim gibi bir kulsun, ben Rabbim’den başkasının önünde eğilmem” dedi.

Nemrud: “Kim bu senin Rabbin” dedi.

İbrâhîm: “Beni de yaratan, seni de yaratandır, benim vücûdumu da senin vücûdunu da şekillendirendir” dedi.

“Rabbim dünyaya getirendir, diriltip yaşam verendir ve ölümü sunandır” dedi.

Nemrud bir kibir içinde: “ben de yaşam veririm ve ölümü sunarım” dedi.

Ve hapishaneden iki mahkûm getirtti.

Mahkûmlardan biri için ölüm emrini verdi ve diğerini affetti.

Ve dedi ki: “İşte! Bak ben de yaşamı ve ölümü sunuyorum” dedi

İbrâhîm: “Onları sen halk etmedin, onların bedenlerini sen şekillendirmedi, onların gözlerini, kulaklarını, ellerini, ayaklarını, tüm organlarını ve sen o vücûdu oluşturmadın” dedi.

Ve devam etti; sen onlara nefes aldırıp verdiren değilsin, gözlerinden gösteren değilsin, kâlblerini attıran değilsin, o bedendeki gücün sahibi değilsin” dedi.

Ve devam etti; Rabbim güneşi doğudan getirir, sen bunu yapamazsın, Rabbim güneşi batıdan batırır, sen bunu yapamazsın” dedi.

Ve devam etti; sen bir karıncayı da bir kuşu da, bir böceği de halk edemezsin, kuşun o güzel ötüşünü yapamazsın” dedi.

Ve devam etti; bir bebeği anne karnında oluşturamazsın, gözlerinin rengini dâhi veremezsin” dedi.

Ve devam etti; sen büyük bir kibrin içindesin, zanların içindesin, sen toplumuna zulüm eden birisin” dedi.

Nemrud tüm bu sözlere ne diyeceğini bilemedi, o da biliyordu İbrâhîm haklıydı.

Sadece dedi; kaldırın onu karşımdan bir ateş hazırlayın ve onu oraya atın.

Nemrut’un ateşi hiç İbrâhîm’i yakabilir miydi?

Nemrut’un ateşi ancak Nemrut’u yakardı, nemrut gibileri yakardı.

Ateş hazırlandı, İbrâhîm getirildi.

İbrâhîm gelirken ona Cebrail gelmişti.

“Dua et Allah’a, ateş seni yakmasın” dedi.

İbrâhîm; “Rabbim benim içimden geçeni bilir, ben ona tevekkül ettim, ben ona teslim oldum, ne olursa olsun tevekkül içinde kabul ederim” dedi.

İbrâhîm böyle vefâlıydı, Rabbine karşı asla şüpheye düşmedi.

O’na sevgiyle bağlıydı, O’na güvenmişti.

Vefâ da bu değil miydi?

Nemrut seslendi; “benim Rabb olduğumu kabul et, benden özür dile, seni affedeyim dedi.”

İbrâhîm; “gel sen, seni de beni de halk eden Allah’tan af dile, bağışlanma dile, Allah’ın mağfireti geniştir” dedi.

Ve devam etti; gel puta tapmaktan vazgeç, en büyük putun senin kibrin olduğunu gör, o kibir putunu kır ve seni de beni de var edene yönel” dedi.

Ve devam etti; “bak şu uçan sinekler bile, senin kibrini biliyor, onlar bile vızıldayıp Allah’ın zikrini duyuruyor” dedi.

Ve devam etti; “senin kibrin, varlıkta olan Allah’ın yüceliğini görmene perde oldu, yaratılan varlığı hor görmene

sebebe oldu, Şu uçan sinekler bile Allah'ın yüceliğini gösteriyor, bunun dersini alacaksın" dedi

Ve devam etti; "gel benlik putlarını kır ve gel o ateşin içine birlikte atılalım, bakalım ateş neye dönecek" dedi.

Nemrut kendi hazırladığı ateşten korktu.

Oysa kendi bedeninde o kibir ateşinde her an yanmakta idi, göremedi bilemedi.

Tâ ki bir sinek bildirinceye kadar.

Nemrut emir verdi; "atın İbrâhîm'i ateşe."

İbrâhîm ateşe atıldı, ama o ne; ateş bir bahçeye dönüştü, bir nehre dönüştü, nice çiçeklere dönüştü.

O anda bir sinek Nemrut'un burnundan girdi, beynine vardı.

Nemrut o sinek oradan çıksın diye başını kayalara vura vura öldü gitti.

Kendi kibrinde kendini put eyleyenlerin sonu böyle olurdu.

Nemrut'un kibir ateşi; İbrâhîm'i yakamazdı, etkilemezdi, saramazdı.

Çünkü İbrâhîm, zamanında o kibir ateşini söndürmüş, gönlünde nice bahçeler açılmıştı.

Çünkü İbrâhîm, Nemrut duygusunu ıslah etmişti.

Cennetin içine girenler, hiç cehennem ateşinde yanarmıydı?

İşte İbrâhîm böyle vefâlı biriydi.

Nemrut'un kibir ateşinden korkmayan biriydi.

Allah'a tam teslim olup vefâsını gösteren biriydi.

Nisâ Sûresi 125: "Ve itte haz Allâh İbrâhîme hâfilâ."

Meâli: "İbrâhîm, içten samimi olarak tüm her şeyiyle Allah'a sarıldı."

İbrâhîm Allah'ı dost edindi, Allah İbrâhîm'e tüm kapılarını açtı.

İbrâhîm'in teslimiyeti, onun vefâsıydı.

Bu vefâ Allah'ın ona bir lütfuydu.

İbrâhîm için Kur'ân'da boşuna; "o vefâlı biriydi" denilmemişti.

İnşAllah onun vefâ duygusu tüm insanlara örnek olur.

İbrâhîm hep halkı için mücadele etti.

Halkı için Allah'a dualar etti, yakardı.

Kur'ân'ı Kerim'de Hazreti İbrâhîm'in şu duaları yer almaktadır:

İbrâhîm Sûresinde, Hazreti İbrâhîm'in Allah'a olan yakarışı vardır

İbrâhîm Sûresi 35-41:

35- İbrâhîm demişti ki: Rabbim! Bulduğumuz yerleri güvenilir kıl. Beni ve evlatlarımı putlara kulluk etmekten uzak tut.

36- Rabbim! İnsanların çoğu putlara kulluk etmekle hakikatlerden saptılar. Bundan böyle kim beni izlerse, artık muhakkak ki o benimledir. Kim bana karşı olursa, muhakkak ki sen mağfiret edensin, varlığı özünden var edensin.

37- Rabbimiz! Neslimi senin yoluna yerleştirdim. Senin evin olan kutsal bedenlerinde, sana ait bilgilerden başka şeylere sahip olmasınlar. Rabbimiz! Onların her an sana bağlılık şuuru üzere olmaları için, artık onları kâlb sahibi yap. Onlara verdiğin nimetleri, tecellileri öğrenmeleri için, sen insanları hakikatlere meylettir. Umulur ki onlar, varlığının sahibini bilir teslim ederler.

38- Rabbimiz! Göremediğimiz şeylerdeki ve apaçık olan şeylerdeki ilmin sahibi elbette sensin. Yerde ve göklerde hiçbir şey yoktur ki Allah'tan gizli olsun

39- Tüm tecellilerin sahibi Allah'tır. Ki O bana olgunluk çağında İsmail ve İshak'ı bağışladı. Muhakkak ki Rab-bim, elbette işittirendir, yöneldiğimdir.

40- Rabbim! Beni hep Sana bağlılık üzere eyle. Rabbimiz! Neslimden gelenler de öyle olsun ve dualarımızı kabul eyle.

41- Rabbimiz! Beni, annemi, babamı, müminleri bağışla, her vakit hakikatleri sorup araştıranlardan eyle.

İbrâhîm'in duasında; kendisinin ve evlatlarının putlardan uzak olma isteği vardır.

İbrâhîm'in duası devam eder:

"İnsanlar sorup araştırınsınlar, hakikatlere erişsinler."

"İlimle hareket etsinler, ilmi terk etmesinler."

"Allah'a inansınlar, teslimiyet içinde olsunlar."

İşte tüm bunlar, İbrâhîm'in niçin vefâlı olduğunun işaretidir.

İbrâhîm'in Hakk'ı arayışı, sorgulaması Kur'ân'da tüm insanlığa örnek olarak sunulmuştur.

"Nurî İbrâhîm" İbrâhîm gibi bak.

İbrâhîm gibi sorgula.

İbrâhîm gibi ara.

İbrâhîm gibi araştır.

Sorgulamak, hakikati aramanın duygusudur.

Bakmak, gördüğünü anlamaya çalışmaktır.

İncelemek, şahit olmanın duygusudur.

Şahit olmak, emin olmaktır.

Emin olan, mümin olur.

Mümin olan, sorgular, bakar, inceler, şahit olur.

"Nurî İbrâhîm" En'am Sûresi 75

Âyette belirtildiği gibi, İbrâhîm gibi bakmak, hakikati aramanın duygusudur.

Bakmak, sorgulamak, hakikate açılan kapıların anahtarlarıdır.

Anlamak için bakmak.

Tanımak için bakmak.

Şahit olmak için bakmak.

Hikmetsel bakmak.

Çözümsel bakmak.

Mesajı yakalamak için bakmak.

Varoluşu ve var edeni anlamak için bakmak.

Bunların hepsi İbrâhîm'i duygulardır.

Vefâlı olmanın yolu, şahitlik makâmından geçer.

Şahit olmadığımız bir Allah inancı, iman değildir.

Her ezanda 4 defa, günde 20 defa söylenen "Eşhedü" kelimesi, "Şahit olun" mesajıdır.

Şahit olmak, tanımak, hakikatleri görebilmek, iman boyutuna kapı açar.

Şahit olmak için; bakmalı, incelemeli, tanımaya çalışmalıdır.

İnanç, şahit olmadığımız bir Allah'a inanmaktır.

İman, şahitlik boyutu olan bir Allah inancıdır.

Hazreti İbrâhîm, görünen varlığın hakikatini aradı.

Yerlere göklere baktı.

"Bu görünenler nedir, varlık nasıl oldu, varlığı kim yarattı, beni kim yarattı?" diye sorguladı.

İbrâhîm'i bakmak, gözlelemenin, sorgulamanın, hakikati aramanın yoludur.

İbrâhîm, hakikati aradı, emin olmak istedi.

Gözlemledi, gördüğünün var oluşunu düşündü.

Halk oluşu ve Hakk'ı anlamak istedi.

En'âm Sûresi 75-83

وَكَذَلِكَ نُورِي إِبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَلِيَكُونَ مِنَ الْمُوقِنِينَ

“Ve kezâlike nurî ibrâhîme melekûtes semâvâti vel ardı ve li yekûne minel mûkînîn.”

Ve kezâlike nurî İbrâhîm	: Böylece, nur, aydınlık, baktı, gösterme, İbrâhîm
Melekûte	: Güçlü, kuvveler, melekût,
El semâvâti ve el ard	: Semalar, gökler ve yerlerin,
Ve li yekûne min el mûkînîn	: Olması için, katiyet, kesinlik, yakınlık, emin olmak,

Meâli: “İşte böylece İbrâhîm; göklerdeki ve yerdeki gücün sahibini anlamak, nûrumuzu anlamak ve hakikatlerden emin olmak için baktı gözlemledi.”

İbrâhîm, varoluşu ve var edeni anlamak için görünen varlığın hakikatini aradı.

Göklere ve yere baktı.

Varlıktaki hareketliliği, gücü anlamaya çalıştı.

Eşyanın hakikatini anlamak için, baktı gözlemledi.

İbrâhîm anladı ki aradığı soruların cevaplarının olduğu yer varlığın kendisi idi.

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَى كَوْكَبًا قَالَ هَذَا رَبِّي فَلَمَّا
أَفَلَّ قَالَ لَا أُحِبُّ الْآفِلِينَ

“Fe lemmâ cenne aleyhil leylu reâ kevkebâ kâle hâzâ rabbî fe lemmâ efele kâle lâ uhibbul âfilîn.”

- Fe lemmâ cenne : Sonra, olduğunda, büründü, bilememe,
karanlıkta, tanıyamam,
Aleyhi el leylu : Onun üzeri, gece, karanlık, gaflet,
Reâ kevkeb : Gördü, bir yıldız, yıldızlar, gösterişli,
Kâle hâzâ rabbi : Dedi, budur, bu mudur, Rabbim,
Fe lemmâ efele : Fakat olduğu zaman, gelip geçen,
kaybolan,
Kâle lâ uhibbu : Dedi, yok, sevgi,
El âfilîn : Gelip geçen, kaybolan,

Meâli: “Sonra da, gece karanlığının içindeyken bir yıldız gördü ve dedi ki: Rabbim bu mudur? Fakat o gelip geçtiği zaman, gelip geçenlerde sevgiye ulaşamam, dedi.”

Gece karanlık oldu, göklere bakarken parlak bir yıldız gördü.

Bu yıldız diğer yıldızlardan daha parlaktı.

“Acaba diğerlerinden daha parlak olan bu yıldız, aradığım Rabbim olabilir mi? diye düşündü.

Burada bu âyeti şöyle de tefekkür edebiliriz:

“İbrâhîm varlığın özüne baktığında, oradaki hareketliliğin ne olduğunu düşündüğünde, gönlüne ilk pırıltılar doğmaya başladı.”

Varlıkta bir hareketlilik vardı ve hareketliliği yapan bir kuvvet vardı.

İbrâhîm, var oluşu incelemekle hakikat kapılarını yavaş yavaş aralamaya başladı.

Gönlüne ilk doğan kıvılcımlar, İbrâhîm’in hakikatlere yavaş yavaş eriştiğinin işaretidir.

Gökte parlak bir yıldız görmesi değil, gönül göğünde hakikat nûrlarının doğuşu olarak değerlendirmek daha uygun düşer.

Çünkü İbrâhîm, göklerde o parlak yıldızı daha önce de görüyordu.

Burada parlak yıldızın, varlıktaki işleyiş hakikatine işaret edildiği düşünölmelidir.

77-

فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِعًا قَالَ هَذَا رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ
لَئِن لَّمْ يَهْدِنِي رَبِّي لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّالِّينَ

“Fe lemmâ rae el kamere bâzigan kâle hâzâ rabbî fe lemmâ efele kâle le in lem yehdinî rabbî le ekûnenne minel kavmid dâllîn.”

Fe lemmâ rae	: Sonra, olduğu zaman, gördü, ay,
El kamer bâzigan	: Ay, yükselen, ortaya çıkan, doğarken,
Kâle hâzâ rabbi	: Dedi, budur, Rabbim,
Fe lemmâ efele	: Fakat olduğu zaman, gelip geçen, kaybolan,
Kale le in lem yehdi nî	: Dedi, elbette, eğer, doğru yolu gösteren, hidayet, ben,
Rabbi	: Rabbim, vücûdlandırın, vücûdun sahibi,
Le ekûne enne	: Elbette, ben mutlaka olurum,
Min el kavmi ed dâllîne	: Kavim, kimseler, dalalette, hakikatlerden uzaklaşan,

Meâli: “Sonra da, ortaya çıkan Ay’ı gördüğünde dedi ki: Rabbim bu mudur? Fakat o da gelip geçtiği zaman, eğer ben Rabbimin hidayetini anlayamazsam, elbette dalalette kalan kimselerden olurum, dedi.”

Sonra Ay’ı gördü.

Bu biraz daha büyüktü ve biraz daha parlaktı.

Rabbim bu mudur? Dedi.

Fakat o da gelip geçti.

Burada da Ay'dan maksat, İbrâhîm'in varlıktaki sıfatların hakikatlerine erişmesi olarak düşünölmelidir.

Burada gelip geçmeyi, Zâtında kaybolmak, bir olmak olarak düşünöbiliriz.

78-

فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسَ بَازِغَةً قَالَ هَذَا رَبِّي هَذَا أَكْبَرُ
فَلَمَّا أَفَلَتْ قَالَ يَا قَوْمِ إِنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ

“Fe lemmâ reeş şemse bâzigaten kâle hâzâ rabbî hâzâ ekber fe lemmâ efelet kâle yâ kavmî innî berîun mimmâ tuşrikûn.”

Fe lemmâ rae	: Sonra, gördüğünde,
El şems bâzigat	: Güneş, ortaya çıkan, doğarken,
Kâle hâzâ rabbî hâzâ ekber	: Dedi, budur, rabbim, büyük, yüce olan, daha büyük,
Fe lemmâ efelet	: Fakat olduğu zaman, gelip geçen, kaybolan,
Kâle yâ kavmî	: Dedi, ey kavmi,
İnnî beriun	: Ben, uzağım, beriyim,
Minma tuşrikûn	: Ortak koştuğunuz şeylerden,

Meâli: “Sonra da, ortaya çıkan güneşi gördüğünde dedi ki: Bu daha büyük olan mıdır Rabbim? Fakat o da gelip geçtiği zaman dedi ki: Ey kavmim! Ben sizin ortak koştuğunuz şeylerden uzağım.”

Az sonra Güneş çıkınca, hem Ay, hem yıldızlar kayboldu, mustehlek oldu, görünmez oldu.

Güneş, Allah'ın Zâtına işaret edilmiştir.

Fiiller ve sıfatlar, Allah'ın Zâtında görünmez olurlar.

Yani denize karışan damlalar ve dalgalar denizde görünmez olurlar, kaybolurlar.

İşte İbrâhîm bu birliği gördü ve müşriklikten kurtuldu.

İşte tüm varlık, Allah deryasının damlalarıdır, dalgalarıdır.

Hepsi Allah'ın birliğini gösterir.

79-

إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ
حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ

“İnnî veccehtu vechiye lillezî fatares semâvâti vel arda hanîfen ve mâ ene minel müşrikîn.”

İnni veccehtu vechiye	: Ben, yüz, dönmek, hakikatler, yüzümü, yön,
Li ellezi fatare	: Ki ona, yaratan, ortaya çıkaran, yaratıcı kuvvet,
El semâvât ve el ard	: Gökler ve yer,
Hanîfen	: Hanîf, Tevhîd üzere olan, varlığın tekliğine inanan,
Ve mâ ene min el müşrikîn	: Ben değilim, ortak koşan, kendine varlık isnat eden,

Meâlî: “Ben yüzümü Tevhîd üzere, gökleri ve yeri var eden o güce çevirdim ve ben O'nun varlığının yanında kendime varlık isnat eden değilim.”

Ve İbrâhîm Tevhîd hakikatine erişti.

Yeri göğü yaratan ilâhi kudreti anladı.

Yerde gökte kudretini gösteren o güce şahit oldu.

Her varlıkta kudretiyle tecelli eden o güce teslim oldu.

O gücü kendinde buldu, kendisinin de O olduğunu bildi.
Ve Allah'ın ulviyetinin yanında kendine varlık nispet etmedi.

İşte hanîflik, Tevhîd şuuru idi.

İşte müşriklikten kurtulmak, Allah'ın birliğinin yanında kendine varlık nispet etmemekti.

Ben de varım dememekti.

Sen varsın, ben yokum demekti.

Sen varsın, ben seninle varım demekti.

İbrâhîm Tevhîd'in babası idi.

Hanîfti, müşrik değildi.

İbrâhîm'in vefâsı da buradan geliyordu.

80-

وَحَاجَّهُ قَوْمُهُ قَالَ أَتُحَاجُّونِّي فِي اللَّهِ وَقَدْ هَدَانِ وَلَا
أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ إِلَّا أَنْ يُشَاءَ رَبِّي شَيْئًا وَسِعَ
رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ

“Ve hâccehu kavmuh kâle e tuhâccûnnî fillâhi ve kad
hedân ve lâ ehâfu mâ tuşrîkûne bihî illâ en yeşâe rabbî şeyâ
vesia rabbî kulle şeyin ilmâ e fe lâ tetezekkerûn.”

Ve hâcce hu kavmu hu : İhtiyaç, gereksinim, tartışma, o,
onun kavmi,

Kâle e tuhâccûn-ni fi Allah : Dedi, ihtiyaç, tartışma, ben,
Allah hakkında,

Ve kad hedâ-ni : Oldu, doğru yolu gösteren,
hidayet veren, ben,

Ve lâ ehâfu : Yok, korku, çekinme,

Mâ tuşrikûne bihi	: Şey, ne, değil, ortak koştüğünüz, ona,
İllâ en yeşae	: Başka, hariç, ancak, istek, isteğim,
Rabbi şey	: Rabbim, şey, her şey, eşyanın hakikati,
Vesia rabbi	: Kuşattı, sardı, rabbim,
Kulle şeyin ilm	: Bütün her şeyi, ilmiyle,
E fe lâ tetezekerûne	: Hâlâ tezekkür, var oluşunu anlayıp şuurlu hareket etmek,

Meâli: “Kavmi onunla, ihtiyaç duydukları putları için tartıştı. Dedi ki: Allah hakkında, benimle o ihtiyaç duyduğunuz putlar için mi tartışıyorsunuz? Ben O’nun gösterdiği yol üzereyim. O ortak koştuklarınıza karşı benim bir korkum yok. Ancak isteğim Rabbimin hakikatleridir. Rabbim bütün her şeyi ilmiyle kuşatandır. Hâlâ var oluşu düşünüp hakikatlere ulaşmaz mısınız? “

İbrâhîm, kavminin yöneldiği putların ne olduğunu anladı.

En büyük putun benlik putu olduğunu anladı.

Allah’ı bırakıp, kendi çıkarlarını, zanlarını put edinmenin ne olduğunu anladı.

Allah’a sığınmak yerine zanlara sığınmanın ne olduğunu anladı.

Ve kavmine, ilme sarılmalarını, hurâfeleri terk etmelerini öğütledi.

Tefekkür içinde, tezekkür içinde olmalarını öğütledi.

Artık onun putlardan korkusu ya da onlardan beklentisi yoktu.

Ve kavmine “putları bırakın, varlığın var oluşunu düşünün, tefekkür edin” dedi.

Çünkü kendisi hakikatlere öyle erişmişti.

Ve kavmi için çırpınıyordu.

Kavminin edindiği, sığındığı; benlik, gurur, kibir putlarının ne tehlikeli putlar olduğunu anlamıştı.

Kendinin bunları kırdığı gibi, kavminin de o putları kırması için, onlara bıkmadan gece gündüz yol gösteriyordu.

İşte İbrâhîm'in vefâ duygusu buydu.

81-

وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُمْ
بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا فَأَيُّ الْفَرِيقَيْنِ
أَحَقُّ بِالْأَمْنِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

“Ve keyfe ehâfu mâ eşrektum ve lâ tehâfûne ennekum eşrektum billâhi mâ lem yunezzıl bihî aleykum sultânâ fe eyyul ferîkayni ehakku bil emn in kuntum tamelûn.”

Ve keyfe ehâfu	: Nasıl, korkmak, çekinmek,
Mâ eşrektum	: Şey, değil, ne, ortak koştuğunuz,
Ve lâ tehâfûne	: Siz korkmuyorsunuz, utanmıyorsunuz, çekinmiyorsunuz,
Enne kum eşrektum bi Allah	: Siz şirk koştunuz, ortak koştunuz, Allah,
Mâ lem yunezzıl	: Değil, sunmak, vermek, bir şey sunmadı,
Bi-hî aleykum sultanen	: Onun hakkında, siz, bir delil,
Fe eyyu el ferikayni	: Artık, nasıl, hangi, iki taraf, ikilik, fırkalar, ayrılıklar,
E hakk	: Hakikat, gerçek, doğru olan,
Bi el emni	: Emin olma, güven,
İn kuntum tâlemun	: Eğer iseniz, biliyorsunuz,

Meâli: “Sizler o taptıklarınız hakkında hiç bir delil üzere değilken, Allah’a ortak koşmaktan korkmuyorsunuz da, ben sizin ortak koştuklarınızdan mı korkayım. Nasıl olurda fırkalaşırınız. Eğer biliyorsanız söyleyin; güvenilir olan, gerçek olan hangisidir.”

Kavmine, edindikleri putların onları nasıl müşrik durumuna düşürdüğünü gece gündüz anlattı.

Toplum delillerle hareket etmiyor, hurâfelerle hareket ediyordu.

Ve toplum her an Allah’a ortak koşma içindeydi.

Gururun, kibrin, insanı Allah’tan uzaklaştıran putlar olduğunu bıkmadan anlattı.

Her topluluk kendi kibrini put yapmış ve birbirleriyle kibir savaşı yapıyorlardı.

Toplum fırkalaşmış, her fırka kendi putuyla övünüyordu.

Oysa güvenilir olan, teslim olunacak olan hepsini halk eden Allah’tı.

İbrâhîm hakikatleri duyurmaktan asla geri durmadı.

Kur’ân’da onun için boşuna “vefâli” denilmemişti.

82-

الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ لَهُمُ
الْأَمْنُ وَهُمْ مُّهْتَدُونَ

“Ellezîne âmenû ve lem yelbisû îmanehumbi zulmin ulâike lehumul emnu ve hum muhtedûn.”

Ellezine âmenû : İman edenler, inananlar, emin olanlar,

Ve lem yelbisû : Giymek, karıştırmazlar, değiştirmezler, o hâle dönmez,

İmane-hum bi zulmin : İmanlarını, bir zulümle,
 Ulaike lehum el emnu : işte onlar, onlar emindirler,
 güvenilir olan,
 Ve hum muhtedûn : Onlar, doğru yolu bulanlar, hidayete
 erenler,

Meâli: “İman edenler, inançlarını zulüm ile karıştır-
 mazlar. İşte onlar güvenilir olanlardır ve onlar doğru yolu
 bulanlardır.”

İbrâhîm iman sahibi idi.

İman sahibi olmayan zâlim olurdu.

İman eden hiç zâlimlik yapabilir miydi?

İnancını zulüm ile karıştırabilir miydi?

Mümin olan, Hakk’tan emin olandı.

Hidayete erendi.

İbrâhîm’in vefâsı, onun müminliğinden geliyordu, hi-
 dayete erişmesinden geliyordu.

83-

وَتِلْكَ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَى قَوْمِهِ نَرْفَعُ
 دَرَجَاتٍ مِّنْ نَّشَاءٍ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ

Ve tilke hucdetunâ âteynâhâ ibrâhîme alâ kavmihi ner-
 feu derecâtin men neşâ inne rabbeke hakîmun alîm

Ve tilke hucdetu na : İşte bu, bunlar, kuvvetli delil, biz,

Âteynâ ha İbrâhîm : Verdiğimiz, sunduk, İbrâhîm

Alâ kavmi-hi : Kavmine karşı,

Nerfeu derecetun : Yükseltiriz, derece, makâm,

Men neşâu : Kim, isteriz, biz, isteyen,

İnne rabbe ke hakîm : Muhakkak, seni vücûdlandıran,
 hâkim olan,

Alîm : İlmin sahibi, ilmiyle var eden,

Meâli: “İşte, İbrâhîm sunduğumuz delillerimizle kavmine karşı durdu. Bizi anlamak isteyen kimseyi makâm makâm yükseltiriz. Muhakkak ki seni vücûdlandırıran, tüm varlığa ilmiyle hâkim olandır.”

İşte, İbrâhîm ilimle, delillerle, kavmine yardım etti.

Gece gündüz Allah'ı anlattı, kaviminin O'nu idrak etmesi için çırpındı.

Makâmlar görerek Allah'a şahit olunmasının yolunu gösterdi.

“Allah'ı anlamak isteyen Allah, makâm makâm hakikatlere eriştirir” diye bildirdi.

“Hepimizi vücûdlandırıran Allah'tır” diye bildirdi.

“Tüm varlığa tecellileri ile hakîm olan Allah'tır” diye bildirdi.

İşte, İbrâhîm böyle vefâlı biriydi.

İbrâhîm için boşuna “tüm inançların atasıdır” denilmemiştir.

Âyetlerde İbrâhîm'in Rabbini arayışı, tüm insanlığa bir yoldur.

Nasıl ki İbrâhîm yerlere baktı, göklere baktı, varlığın nasıl yaratıldığını düşündü ve tek olan Allah hakikatine erişti.

İşte insanlar da şahitlik mertebesiyle Allah hakikatine erişmelidir.

İbrâhîm'i bakmak; anlamak için, şahit olmak için bakmaktır.

Her çocuğun en saf duyguyla bakmasının adı, İbrâhîm'i bakmaktır.

Hepimiz zamanında bir çocuk iken, çevremizdeki olan her şeye bir heyecan içinde baktık.

Gördüğümüz her şeye “bu ne” diye, annemize babamıza sorduk.

Allah sözünü duyduk “Allah ne” dedik.

Hepimiz çocuk iken annemize babamıza “Ben nasıl oldum, bu görünen âlem nasıl oldu?” diye sorular sorduk.

Ailemiz “Allah yarattı” dedi.

“Anne Allah nerede, ben onu görebilir miyim?” diye sorduk.

Çoğu anne baba çocuğuna “Allah görünmez, göklerde” dedi.

Ve artık çocuk gökte sandığı Allah’a inanmaya başladı.

Oysa çocuğun o saf sorgulamasının, anlamak istemesinin önünü açmak gerekiyordu.

Kayıtlara çocuğu esir etmemek gerekiyordu.

İşte, İbrâhîm’i bakmak; anlamak, tanımak, şahit olmak için en saf duyguyla bakmaktır.

Şunu çok iyi düşünmeliyiz “Saf masum çocuklara nasıl bir din anlayışı öğretiyoruz?”

Görünen varlığın, yaratılışını ve yaratıcısını anlamak için mi?

Yoksa, emirler, yasaklar, ibadetler, cennet, cehennem diyerek, dinin hakikatini hiç öğretmediğimiz bir din anlayışı mı?

Allah korkusu, cehennem korkusu ile büyüyen bir çocuk, saf, temiz düşünebilir mi, anlamak, şahit olmak için bakabilir mi?

Çoğumuz, korkularla, emirlerle, yasaklarla büyütüldük.

Hiç şahit olmadığımız bir Allah inancı ile büyütüldük.

Bizlere öğretilen din anlayışıyla, bizim gibi inanmıyor diye karşımızdakini yargıladık, kâfir saydık, cehennemlik saydık, onlara saldırdık, zulüm ettik.

Çoğumuz eksik aramak için yetiştirildik.

Çoğumuz yargılamak için yetiştirildik.

Çoğumuz karşımızdaki insanın da bizim gibi bir yaratıcı tarafından yaratıldığını anlamak için bakmadık.

İbrâhîm'i bakmak nedir?

İbrâhîm gibi gözlemlemek nedir?

İbrâhîm gibi yaratıcısını tanımak için bakıp gözlemek nedir?

Anlamak için bakmayı, derinlemesine bakmayı bilemedik.

Varlıktaki faaliyeti anlamak için derinlemesine bakamadık.

Varlıktaki faaliyeti meydana getiren kudreti düşünmedik.

Bedenlerin nasıl oluşup, nasıl hareketli olduğunu anlamak için bakamadık.

Yâni, İbrâhîm gibi bakmayı öğretmediler.

Benim Rabbim kim, yâni beni vücûdlandırıran, benim vücûdumda her an işleyen kim? Diye düşündürülmedik.

Gel kardeşim:

“İbrâhîm'i bakmak nedir?” bilelim.

Varlığın nasıl var olduğunu anlamak için varlığa bakarak düşünelim.

Yerlere göklere bakalım.

Bakalım, gözlemleyelim, işleyişi anlamak için tefekkür edelim.

Nasıl var olduk, nasıl vücûdlandık? Düşünelim.

“Nereden geldik, nereye gidiyoruz?” Düşünelim.

Kimseyi yargılamayalım.

İnsanların inançlarını, ibadetlerini onlara bırakalım, inançları küçük görmeyelim.

Kimsenin din anlayışını kerih görmeyelim.

Bakara Sûresi 256: "Lâ ikrâhe fîd dîni-kimsenin din anlayışını kerih görmeyin."

Akledelim, şahit olalım.

İbrâhîm'i bakmak makâmına erişelim.

Gel kardeşim! Varlığın, var oluşun, var edenin hakikatini anlamak için İbrâhîm gibi bakalım, gözlemleyelim.

“İbrâhîm'i bakmak” makâmına erişelim.

İbrâhîm göklere baktı, parlak bir yıldız gördü, sonra Ay'ı gördü, sonra Güneş çıktı hepsi görünmez oldu.

İbrâhîm “sen misin benim Rabbim, sen misin benim Rabbim, sen misin benim Rabbim?” diyerek yıldız'a, Ay'a, Güneş'e seslendi.

Sonra onların hepsini var eden, hareket ettiren, ilâhî kudreti hissetti.

Ve Allah hakikatine erişti.

Ve insanlığa bunu anlatmak için Kâbe'yi kurdu.

İnsanlar uzaktan ya da yakından gelsinler, sorsunlar, araştırsınlar, kendi yaratılışlarını düşünsünler istedi.

Hacc Sûresi 27: “Ve ezzin fin nâsi bil hacci yetûke ricâlen ve alâ kulli dâmirin yetîne min kulli feccin amîk.”

Meâli: “Allah'ı tanımak için arayışta olan insanlara ilan et. Toplumda ileri gelenler ya da bir zayıflık içinde olanların hepsi, bir tasa içinde inceden inceye araştıranların hepsi sana gelsinler.”

Âyette “yetû ke” sana gelsinler diye bildiriliyor.

Kendi asliyetini anlamak isteyen insan sorgular, arar, araştırır.

İbrâhîm de, arayanlara, soranlara yardımcı olmak için Kâbe'yi yaptı.

Arayanlar, soranlar İbrâhîm'i buldular.

İbrâhîm insanlara asliyetlerinin ne olduğunu anlattı.

Baba makâmı-Eba makâmının ne olduğunu anlattı.

Hepimizin kaynağının Allah olduğunu bildirdi.

Asliyette Baba makâmı, geldiğimiz kaynak olan, Allah'ın öz boyutu idi.

Eb-Eba “أب”: Baba, Ata, asliyet, kaynak, öz, tin

İbrâhîm- Eb rahîm: Aslınızın geldiği yer, kaynağınız, Baba, “أب”, Eba” boyutu nedir?

Nasıl ki bir ağacın rahmi, geldiği yer olan tohum ise, tüm varlığın geldiği yer, kaynağı, rahîmiyet boyutu olan Allah'tır.

Hepimizin Eba-Baba boyutu Allah'tır.

Hepimizin geldiği rahîmiyet boyutu O'dur.

Hepimizin kaynağı O'dur.

Hepimizin asliyeti O'dur.

Hazreti İsâ “Göklerdeki Babamız” derken bu hakikate işaret etmiştir.

Hazreti İsâ: “Bunun için siz şöyle dua edin: ‘Göklerdeki Babamız, Adın kutsal kılınsın. Egemenliğin gelsin. Gökte olduğu gibi, yeryüzünde de Senin istediğin olsun. Matta incili 6-9

A'râf Sûresi 172: “E lestu birabbikum- sizin aslınız, Rabbiniz ben değil miyim?”

Buna şahit olanlar “Evet” dediler.

Hûd Sûresi 4: “İlâllâhi merciukum-sizin aslınız-kaynağınız ancak Allah'tır.”

Yûsuf Sûresi 38: “Vettebatu millete âbâi İbrâhîme ve İshâka ve Yakûb.”

Meâli: “Tâbi oldum, babam-aslım olan râhim boyutuna, rûh boyutuna, tenleri tutan tecelliler boyutuna.”

Ebrahîm; rahîm boyutu, kaynak boyutu,

İshâk; rûh boyutu, Hakk boyutu,

Yakûb; beşer boyutu, tecelliler boyutu, varlığın hareketliliği,

Baba boyutuna erişen Allah hakikatini anlatanlar da insanlara babalık yapanlardır.

Eba- Baba “أَب” : Asliyetini öğreten.

Onun için Hazreti İbrâhîm’e; “İlm-i Tevhîd yolunun babası” denilmiştir.

Nahl Sûresi 123. âyette belirtildiği gibi insanların hakikatleri belli bir yöntemle, öğrenmesi için Hazreti İbrâhîm dersler, ilkeler oluşturmuştur. “İbrâhîm’in düzenlediği ilkelere tâbi olmanı.)

Hazreti İbrâhîm, atalarının inanç öğretisini kabul etmemiş, putperestliği terk etmiş yaratıcısını, geldiği yer olan asliyetini aramıştır.

Yerlere bakmış, göklere bakmış, varlığı incelemiş, yaratılışı anlamaya çalışmış ve ilâhi bir kudretin varlığına, kendinde ve varlıkta şahit olmuştur.

Şahit olduğu o ilâhi kudrete “Hû El- Hâ El- Eloha, İbrânice” “El Hû-” ءل” Arapça Allah demiştir.

Hazreti İbrâhîm, aslımız olan rahîmiyetten gelen varoluşu insanlara anlatmış ve tüm inançların atası olmuştur.

İlm-i Tevhîd yolunun atası, babası Hazreti İbrâhîm’dir.

Gönül evinin, mânâ âleminin babası Hazreti Muhammed’dir.

Hepimizin aslı “Eba- Baba “أَب” boyutu Allah’tır.

Hepimizin geldiği yer râhim boyutudur.

Bunu anlayıp insanlığa anlatmaya çalışan Hazreti İbrâhîm’e de “Atamız-Babamız” denilmiştir.

İşte, Eba- Baba, “أَب”:

Kişiye, geldiği kaynak olan Allah’ı öğretmeye vesile olandır.

Varlığın aslının sûreten ve sûreten Allah olduğunu öğretendir.

Kişinin vücûdundaki ilâhî gücün Allah olduğunu öğretendir.

Kişiyeye, kendinde ve her varlıkta her an tecelli edenin Allah olduğunu öğretendir.

Baba makâmının hakikatine erenin babalar günü mübarek olsun.

Eba-Baba boyutuna şahit olanların şahitlik günü mübarek olsun.

Ebasına-Babasına teslim olanların Baba-Eba günü mübarek olsun.

Allah, Eba-Baba makâmına erenlerden eylesin.

Hepimizin Ebası-Babası Allah olduğunun şuuruyla yaşayanlardan olalım inşallah.

İşte Hazreti İbrâhîm'in vefâ duygusu, insanlığa "Eba-Baba" boyutu olan herkesin geldiği öz kaynağı bildirmek oldu.

Kendi babası için de çok koştı.

Babasına babalık yaptı.

Tevbe Sûresi 114: "İbrâhîm babasının mağfiret bulması için koştı, olmadı. Babası ancak kendi zamanının adetlerinde kaldı. Böylece Allah için anlattıklarına karşı onun düşmanlığı ortaya çıkınca, ondan uzak durdu. Muhakkak ki İbrâhîm; duygu yüklü, sağlam iman sahibi, iyi huylu, zârif olan biriydi."

Âyette belirtildiği gibi; duygu yüklü, şefkat yüklü, mümin olan, iyi huylu, zârif olan biriydi."

Zaten bunlar da vefâ duygusu değil miydi?

Kur'ân'da "İbrâhîm vefâliydi" âyeti bunun için sunulmuştu.

İlm-i Tevhîd yolunun babası, atası Hazreti İbrâhîm'dir.

Nahl Sûresi 123: "Summe evhaynâ ileyke enittebi millete ibrâhîme hanîfâ ve mâ kâne minel müşrikîn."

Meâli: "Sonra sana vahyettik: İbrâhîm'in düzenlediği ilkelere tâbi olmanı, Tevhîd üzere olmanı ve ortak koşanlardan olmamanı."

İlm-i Tevhîd derslerinden fenâ makâmlarını Hazreti İbrâhîm düzenlemiştir.

İnsanların varlığın var oluşunu bilmeleri için dersler oluşturmuştu.

Varlıktaki hareketliliği düşünmelerini, orada olan işleyişi, sıfatları, vücûdları tutan Zâtı yâni vücûdların sahibini anlamaları için yol göstermişti.

Hazreti İbrâhîm, atalarının inanç öğretisini kabul etmemiş, yerlere göklere bakarak, varlığı inceleyerek yaratılışı anlamaya çalışarak, Allah hakikatini insanlara açıklamıştır.

İlm-i Tevhîd derslerinden fenâ makâmlarını düzenleyen Hazreti İbrâhîm'dir.

Kur'ân'da "millet-i İbrâhim" kelimesi vardır.

Müellifler bu kelimeyi İbrâhim'in dini diye çeviriyorlar.

Millet-i İbrâhîm kelimesi, neden İbrâhîm'in dini diye çevriliyor?

Millet kelimesi, din kelimesi diye çevirmek doğru mudur?

İbrâhîm'in dini olur mu?

Din Allah'a aitse, İbrâhîm'in dini diye çevirmek doğru mudur?

Nahl Sûresi 123: "Summe evhaynâ ileyke enittebi millete ibrâhîme hanîfâ ve mâ kâne minel müşrikîn."

Diyanet Meâli: "Sonra da sana, Hakka yönelen İbrâhîm'in dinine uy. O, Allah'a ortak koşanlardan değildi diye vahyettik."

Tevhîd-i Kur'ân Mêleli: "Sonra sana vahyettik: İbrâhîm'in düzenlediği ilkelere tâbi olmanı, Tevhîd üzere olmanı ve ortak koşanlardan olmamanı."

Millet: İmla, düzen, düzenlenen ilkeler, belge, düzenleyip yazdırılan, söyleyip yazdırmak, ezbere yazmak anlamlarına gelir.

Millet, "ımlal" masdarıyla, yani, "ımla" manası ile ilişkili bir isimdir.

Aynı zamanda, aynı inanç, duygu, amaç da birleşen topluluklara da denir.

Asıl kökeni "İmla" kelimesinden gelir.

Hazreti İbrâhîm; "Allah nedir, varoluş nedir, bir kişi Allah'ı nasıl bilebilir?" bunların bilinmesi için düzenlediği ilkelerle bizlere yol gösterdi.

Nasıl ki bir ilim belli bir eğitim aşamasından geçildikten sonra biliniyorsa...

Din, Allah, kendini tanıma, varoluşu bilme de Hazreti İbrâhîm'in düzenlediği ilkelerle bilinebilir.

Onun için Kur'ân'da 7 yerde "Millet-i İbrâhîm" kelimesi geçer.

Tüm mealciler, millet kelimesini "Din" diye çevirmişlerdir. İbrâhîm'in dini demişlerdir.

Böyle yapılan meâl Kur'ân hakikatine uymuyor.

Çünkü din Allah'a aittir.

İbrâhîm'in dini olmaz.

Kur'ân'da bu net bir şekilde tarif edilir.

Kur'ân'a göre din: Varlığın yaratılış yasalarıdır.

Kur'ân'a göre sünnet: Varlığın işleyiş yasalarıdır.

Kur'ân ölçüsüyle din Allah'a aittir.

Kur'ân ölçüsüyle, kişinin dini olmaz, imanı olur.

Çünkü kişi bir şey yaratamaz.

Yaratan Allah olduğu için, dinin sahibi Allah'tır.

Kur'ân'ı incelediğimizde, birçok yerinde, "din Allah'a aittir" hakikatine ulaşırız.

Mü'min Sûresi 14: "Lehu el din-din O'nundur."

Mü'min Sûresi 65: "Lehu el din-din O'nundur."

Zümer Sûresi 11: "Lehu el din-din O'nundur."

Nahl Sûresi 52: "Ve lehu ed dinu vasıben-ve din da-
ima O'nundur."

Âl-i İmrân Sûresi 19: İnned dîne indâllâhil İslâm- mu-
hakkak ki din Allah'a aittir, bunu bilen selamete erişir."

Peki, din nedir?

Kur'ân'ı incelediğimizde Yûsuf suresi 76 ve Rûm Sûresi
30. âyette de "Din nedir?" sorusunun hakikatine ulaşıyoruz.

Yûsuf Sûresi 76: "Mâ kâne li yehuze ehâhu fi dînî melîk."

Meâli: "İşte böylece hükümdarın yasaları olmasa, o,
kardeşini tutamazdı."

Yûsuf Sûresi 76. âyette; "Dini Melik" kelimesi vardır
"Hükümdarın yasaları-kanunları" demektir.

Yûsuf kıssasında, Bünyamin'in heybesinden çıkan Hü-
kümdarın su kabı, Bünyamin'i hırsız durumuna düşürmüş
ve Bünyamin, Hükümdarın hırsızlarla ilgili yasasından do-
layı alıkonulmuştur.

Buradan anlıyoruz ki Din: Yasa, Kanun, anlamına geliyor.

Mısır'ın hükümdarı, Mısır'ı o yasalarla yönetti.

Kur'ân'da geçen din kelimesini incelediğimizde anlı-
yoruz ki din; Yasa, Kanun demektir.

Rûm suresi 30. âyette de "Fitrat Allah" kelimesi vardır.

Fitrat: Açığa çıkma, yaratılış, yaratmak, varoluş, tüm kâi-
natın açığa çıkması, tohumun kabuğunun yarılp filizin çıkışı.

Bu ne demektir: Allah'ın fitratı.

Yani: Allah'ın varlığı yaratması, Allah'ın bir özden varlığı yaratması.

Rûm Sûresi 30: “Fe ekim vecheke lid dîni hanîfâ fitratallâhilletî fataran nâse aleyhâ lâ tebdîle li halkillâh zâli-
ked dînul kayyimu ve lâkinne ekseren nâsi lâ yalemûn.”

Meâli: “Bundan sonra yüzünü, Allah'ın varlığı yaratmasına, varlığın yaratılış yasalarına, Tevhîd üzere çevir. İnsanların vücûda gelişi O'ndandır. Allah'ın halkiyetinde bir değişiklik yoktur. İşte dosdoğru din budur. Fakat insanların çoğu dinin hakikatini bilemiyorlar.”

Evet, âyette belirtildiği gibi; “Li el dini hanifen fitrata Allah, elleti fatara.”

Din “Allah'ın fitratıdır” yâni “varlığın yaratılış yasaları”dır.

İşte buradan da anlıyoruz ki din: Allah'ın varlığın yaratmadaki yasalarıdır, kanunlarıdır.

Yani varoluş yasalarına “Din” diyoruz.

Varlıktaki yaratılış, nitelikten niceliğe, atomdan moleküllere, zerreden küreye tüm varlığın varoluşundaki yasalara, Kur'ân: “Din” der.

İşte yaratan Allah'tır.

İnsan bir atomu bile yaratamaz ve asla yaratıcı değildir.

İşte onun için millet kelimesini din diye çevirmek Kur'ân ölçüsüyle doğru değildir.

Millet-i İbrâhîm; İbrâhîm'in düzenlediği yol, ilkeler demektir.

Eğer bizler, din hakikatini anlayamazsak; Rûm Sûresi 31. âyette açıklanan duruma düşeriz.

Rûm Sûresi 31: “Minellezîne ferrakû dînehum ve kânû
şiyêâ kullu hızbın bimâ ledeyhîm ferihûn.”

Meâli: “Onlar dini bölen kimselerden oldular ve bütün hepsi tarikatlara, mezheplere, cemaatlere bölündüler. Her zümre kendi inançlarıyla sevinip övündü”

İşte dini, Kur’ân’a göre anlayamayan, atalardan gelen din ayrımcılığın içinde kalır, din inancının kavgasının içinde kalır ve “benim dinim onun dini” diyerek, dinin hakikatinden uzaklaşır.

Anne babadan öğrendiği din inancını yüce görür, başka din inancında kalanları kâfir görerek, onları cehennemlik sanır.

Bakara Sûresi 130: “Kim İbrâhîm’in düzenlediği ilkelere yüz çevirir, onun Hakk’ı aradığı gibi aramazsa, o kendini anlayamayan akılsız kimselerden olur.”

Bakara Sûresi 135: “De ki: Hayır, sadece İbrâhîm’in düzenlediği ilkeler üzere, Tevhîd üzere oluruz. O Allah’a ait olan sıfatları kendine nisbet edenlerden olmadı.”

Kur’ân’da İbrâhîm’in düzenlediği ilkelere uyulması gerektiği bildirilir.

Çünkü o ilkeler, İlm-i Tevhîd derslerinden fenâ makâmıdır.

O ilkeler Tevhîd hakikatine erdirir.

Müşrik olmaktan kurtarır.

İlm-i Tevhîd derslerinin kurucusu Hazreti İbrâhîm’dir.

İbrâhîm, Tevhîd yolunun babasıdır, fena makâmını o düzenlemiştir.

Gönül evinin, mânâ âleminin babası Hazreti Muhammed’dir.

Bekâ meratiplerini de O düzenlemiştir.

“Üç cemi-cumayı terk etmeyin” diye bildirmiştir.

HAZRETİ MUHAMMED'İN VEFÂ DUYGUSU

Hazreti Muhammed, yaşadığı dönemde insanlara sunduğu nice bilginin özü vefâ duygusu taşır.

O yaşadığı dönemde, insanlığın hakikatleri bilmesi, huzur ve selamet içinde olmaları için büyük mücadele vermiştir.

Hazreti Muhammed, vefâ duygusunun en güzel örneğidir.

Ahzâb Sûresi 21: “Lekad kâne lekum fî resûlillâhi usvetun hasenetun.”

Meâli: “Allah’ın resûlünde sizler için güzel örnekler vardır.”

Hazreti Muhammed, her sözüyle, her davranışıyla insanlığa en güzel örnek olmuştur.

Çevresinde olan insanlara her zaman vefâ duygusuyla davranmıştır.

İnsanların köle olarak alınıp satılmasını kabul etmemiştir.

Kölelik yoktur, tüm insanlar eşittir diye, en büyük mücadeleyi vermiştir.

Bilal-i Habeşî’yi kölelikten kurtarmak için o günün değerleriyle yüklü bir para verip onu kölelikten kurtarmıştır.

Onlarca kişiyi kölelikten kurtardığı bilinir.

Ve onlar için çevresine “benim ailemendendir” diyerek vefâsını en güzel bir biçimde göstermiştir.

Ona verilen Zeyd b. Harise’yi, evladı, arkadaşı, yoldaşı kabul etmiştir.

“Biz de asla kölelik yoktur, herkes eşittir ve Allah’ın kuludur” demiştir.

Hazreti Muhammed, kendisinin yetişmesinde emeği olan hiç kimseyi unutmamış, hayatı boyunca onlara hep vefâ göstermiştir.

Hazreti Hatice annemize karşı gösterdiği vefâ hep bilinir.

Hatice bint Hüveylid (D: 569– V: 620) Hazreti Muhammed ile aynı yaşlarda idi.

Hatice-Ha-Tec; her doğuşun, her tecellinin Hû’su- Zât’ı demektir.

Hatice; “her doğuşun sahibini, Zâtı’nı bilen” demektir.

Bir adı da “temiz, pak, arınmış” anlamlarına gelen Tâhire idi.

Hatice olarak anılmıştır.

Hazreti Hatice, devrin kâmil insanlarındandı.

Akrabası olan Varaka bin Nevfel’de devrin kâmil insanlarındandı.

Hazreti Hatice’nin hakikat yolunda yetişmesinde Varaka bin Nevfel’in katkısı büyüktür.

Hazreti Muhammed de Varaka bin Nevfel’den birçok şey öğrenmiştir.

Büyük bir ihtimalle, Hazreti Muhammed ile Hazreti Hatice’nin evlenmelerinde katkısı olmuştur.

Şöyle bir bilgi bunu ortaya koyuyor.

Hazreti Hatice bir gün rüyasında gökteki Ay’ın evine girdiğini ve daha sonra da koynuna girdiğini görmüş, bunun

üzerine rüyasını, kuzeni Varaka bin Nevfel'e anlatmış ve Vakara da Hazreti Muhammed'le eş olacağını müjdelemiştir.

Hazreti Hatice, Hazreti Muhammed'in insanlığa hakikatleri sunma mücadelesinde, hep onun yanında olmuş, büyük bir vefâ göstererek hep onu desteklemiştir.

Hazreti Muhammed onun vefâsını hiç unutmamış, Hazreti Hatice'nin vefâtından sonra, onu hep anarak vefâsını göstermiştir.

Hazreti Muhammed asla Hazreti Hatice'yi kendinden düşük görmemiş, kendiyile eşit tutmuştur.

Birlikte topluma kadın erkek eşitliğini anlatmışlar, kadınların toplumda hor görülmesinin doğru olmadığını bildirmişlerdir.

Kadına karşı hürmetin nasıl olacağını o günün toplumu, Hazreti Muhammed'den ve Hazreti Hatice'ten öğrenmişlerdir.

Hazreti Muhammed, yetim kaldığında ona sahip çıkan, amcası Ebu Tâlib'in eşi Fatıma anneyi de hiç unutmamış, hep onu ziyarete gitmiştir.

Aynı şekilde, ona yardımcı olan diğer amcası Abdülaziz'in yanında yaşayan Süveybe'yi de hiç unutmamış, hep onu ziyaret etmiş varsa ihtiyacını karşılamıştır.

Kendisine yardımcı Ümmü Eymen'i, Ümmü Seleme'yi, sütannesi Halime Hâtun'u, sütkardeşi Şeymâ'ı hiç unutmamış hep onlara vefâlı davranmıştır.

Çevresinde olan nice kadın olsun, nice erkek olsun, kendinden büyük olsun, küçük olsun herkese karşı, içten, samimi, sevgi dolu, saygı dolu davranmıştır.

Çevresinde nice kadın olsun, erkek olsun köle duruma düşmüş insanı kölelikten kurtarmış onlara azatlık belgesi vermiş; "varın gidin özgürsünüz" demiştir.

Ona gelen bir çiftçiye; “toprağına, hurma ağaçlarına iyi bak” demiştir.

“Kıyametin kopacağını bilseniz, elinizde bir fidan varsa dikin” diyen Hazreti Muhammed, çevrenin ağaçlanmasının ne kadar önemli olduğunu vurgulamıştır.

Ağaca, bitkilere gösterilen bu vefâ ne güzel bir vefâdır.

Bunlar Hazreti Muhammed’in gönlündeki vefâ duygusunu gösterir.

Hayvanlara, bitkilere, taşa, toprağa, havaya, suya hep vefâ duygusuyla davranmıştır.

Suya saygı gösterin, “onu emer gibi yavaş yavaş hissederek için” demiştir.

“Develere fazla yük yüklemeyin” diyerek vefâsını göstermiştir.

Deveye bu vefâyı kim gösterebilir ki?

Bir eşeğe yapılan zulmü görmüş, çok canı yanmış; “ona bu zulmü yapan Allah’ın rahmetinden uzaklaşmıştır” demiştir.

Bir eşeğe yapılan zulümde canının yanması ne güzel vefâdır.

Kuşu ölen bir çocuğa gitmiş, onun gönlünü almış, çocukla birlikte kuşu defnettikten sonra, pazara gidip çocuğa yeni bir kuş almıştır.

Bir çocuğa ve bir kuşa gösterilen vefâ ne güzel vefâdır.

Dostları ile bir gün sohbet ederken, giysisinin eteğinde uyuyan kediyi uyandırmamak için, giysisini çıkarmıştır.

Kediye olan bu vefâ ne güzeldir.

Bu kedi ile ilgili alıntı şöyledir.

Hazreti Muhammed, Uhud seferinde, ordunun önüne yavrularını emziren bir kedi çıkınca, kedinin başına

ezilmemesi için bir nöbetçi dikip koca bir orduyu o kedinin etrafından dolaştırmıştır.

Ve seferden döndüğünde o nöbetçiden kediyi istemiş ve sahiplenerek adını Müezza koymuştur.

Siyah beyaz bir Habeş kedisiymiş Müezza.

Ağzının içinde üst damağında lekeleri varmış.

Bu sık rastlanmayan damağında leke olan kedilerin Müezza'nın soyundan geldiği kabul edilir.

Müezza, muhtemelen bir sokak kedisiydi ve Mekke'nin sıcak kavurucu çöl sokaklarından Hazreti Muhammed'in ilgisi ile kurtulmuştu.

Hazreti Muhammed, kedisi Müezza'yı o kadar çok sevmiş ki, Müezza bir gün sedirde oturan Hazreti Muhammed'in giysisinin ucunda uyuya kalmış.

Her kedi dostu gibi uyuyan bu güzelliğe kıyamayan Hazreti Muhammed, Müezza'yı uyandırmaktansa giysisini çıkararak kalkmayı tercih etmiş.

Kaynaklar: Ebu Davud, Tirmizî, Nesaî, İbn Mace.

Hazreti Muhammed'in kediye ve diğer hayvanlara olan vefâsı hep bilindir.

Mekke'den Medine'ye hicret ettiğinde, onu misafir etmek isteyenleri kırmadan; "Devem Kasva nerede durursa oraya misafir olayım ve eğer mümkünse evim de oraya yapılsın" demiştir.

Bu olay bile Hazreti Muhammed'in devesiyle ne kadar güzel bir gönül bağı olduğunu gösterir.

Torunları Hazreti Hasan ve Hüseyin'in deveye binme isteklerinde, eğilmiş; "hadi bakalım binin bu deveye" deyip onları bir güzel gezdirmiştir.

Torunlarına olan vefâ ne güzel vefâdır.

Hazreti Muhammed'in çocuklara olan sevgisi hep o dönemde hayretle karşılanmıştır.

Çocuklara karşı sevgisi çok içtendi.

Bir çocuk gördüğünde, yüzünü gülümseme, neşe kaplardı.

Onlara sevgiyle davranır, onları okşar sarılır, zaman zaman omuzlarına alırdı.

Kimseye elini öptürmez, ama çocukların ellerinden öperdi.

Bir gün bir yerden bir yere giderken, yarışan bir çocuk grubuna rastlamış, onlarla beraber koşup yarışmıştı.

Devesinde giderken, bazen karşılaştığı çocukları devesine bindirmişti.

Hazreti Enes der ki: "Ailesi ve çocuklarının hakkına, Resûlullah'tan daha çok riâyet eden birini görmedim."

Bir gün sohbet ederken sohbetini kesmiş, ağlayan bir çocuğun sesine doğru gitmiş, onunla ilgilenmiştir.

O güzel insan muhteşem bir tevâzû sahibiydi.

Tüm bu tevâzû içinde olan davranışlar, onun vefâ duygusunu gösteriyordu.

Onu kim davet ederse etsin, hiç ayırım yapmadan giderdi.

Her çağırının davetine icabet ederdi.

Vefâsını hiç eksik etmezdi.

"Birine karşı bir hata yaptığınızda gidin özür dileyin" derdi.

Kendi elbisesini yamar, ayakkabısını tamir ederdi.

Kendi hizmetini kendi yapar, kimseye yük olmamaya gayret gösterirdi.

Kendi yemek yemeden önce devesine bakardı.

Arkadaşlarını davet eder, onlarla beraber yemek yerdi.

Yabancı biri geldimi ayağa kalkar, ona hürmet gösterir, ihtiyacını gidermek için gayret gösterirdi.

Kendisi için ayağa kalkılmasını istemezdi.

Kendine eğilinmesini asla istemezdi.

İnsanlara varlığa hürmet gösterilmesini öğütler, “hürmetin Allah’a olduğunu unutmayın” derdi.

Elini eteğini öptürmez, ama çocukların ellerinden yanaklarından öperdi.

Yalnız yemek istemez, ille de yanında birileri olsun isterdi.

Çevresinde sıkıntısı olanları öğrenir, onların yardımına koşardı.

Yaşlıları mutlaka ziyaret eder, gönüllerini alır, ihtiyaçlarını karşılardı.

Dulların, kimsesizlerin, yetimlerin, çaresizlerin sıkıntılarını çözer, onların hüznelerini azaltır, onlara umut olurdu.

Çocukların ilmi eğitimleri ile ilgilenir, onlara dersler verirdi.

Çalışana hürmet gösterir, “çalışmak en büyük ibadettir” derdi.

Çalışmayana tembellik edene, selam vermez, onu o şekilde uyarırdı.

Çalışana her zaman selam verir, “Allah emeğinizin karşılığını gani gani verecektir” diye onlara güç verirdi.

Üst baş temizliğine özen gösterir, insanlara da bunu tavsiye ederdi.

Boşuna Kur’ân’da “âlemlere rahmet olsun diye gönderildin” denilmemişti.

Bedir savunmasında karşı taraftan esir düşüp elleri bağlananları görmüş, amcası Hamza’ya; “ellerini çözsünler,

yediğinizden yedinin, içtiğinizden içirin, onlara saygı gösterin” demişti.

Ve onların yanına gelmiş; “içinizde okuma yazma bilen varsa, benim arkadaşlarımdan okuma yazma bilmeyenler var, onlara öğretir misiniz?” demiştir.

Hazreti Muhammed, hayatı boyunca vefâ duygusunu en güzel göstermiştir.

Adalet, eşitlik, dürüstlük, birlik, beraberlik için mücadeleye etmiştir.

Bundan dolayı ona, Mekkeliler “Muhammed’ül Emin” diye hitap etmişlerdir.

Hazreti Muhammed hayatı boyunca Allah’ın vahyine yönünü dönmüş, o vahyiden asla ayrılmamıştır.

İlimden, irfandan, edebten hayatı boyunca ayrılmamıştır.

Allah’ın ilmini öğrenmek, Allah’a ve onun ilmine en güzel vefâ değil midir?

İnsanlığa muhteşem bilgiler sunmuş, hayatı boyunca Tevhîd şuuruna bağlı kalmıştır.

Veda hutbesi O’nun vefâ duygusunun en güzel göstergesidir.

Veda hutbesi, Hicri 9 Zilhicce 10 tarihinde Hazreti Muhammed’in toplanan topluluğa sunduğu hitabıdır.

Ey insanlar!

Size sunulan sözleri iyi anlayın.

Sizlerle bir daha bir araya gelip gelemeyeceğimi bilemiyorum

Ey insanlar!

Günlerinizi, aylarınızı, her anınızı, size verilen ömrün değerini bilin.

Yaşadığınız çevrenizin değerini bilin.

Canlarınızın, mallarınızın, sahibini bilin.

Edep, tevazû, Hakk yolunda dosdoğru, adalet içinde yaşayın.

Kendinizi ve çevrenizi tacizden koruyun, siz de taciz içinde olmayın.

Ey gönül dostlarım!

Muhakkak ki siz, vücûdunuzun sahibine bir gün gelip döneceksiniz.

Yaşamınızda, yaptıklarınızdan dolayı kendinizi hep sorgulayın.

Sakın benden sonra, hakikatlerden uzaklaşmayın, bâtil alana dönmeyin ve birbirinize asla zarar vermeyin.

Bu vasiyete kendiniz uyun ve burada bulunmayanlara da iletin.

Ola ki burada bulunan bir kimse, bunları daha iyi anlayan bir kimseye ulaştırabilir.

Ey Halk'ta Hakk'a nazar eden dostlarım!

Emaneti sahibine verin.

Riba içinde olmayın, yâni vücûdunuzun sahibi olan Allah'ı idrak edin, o vücûda benim demeyin.

Asla tefecilik yapmayın.

Kimsenin hakkını yemeyin, asla zulüm etmeyin, kendinize de zulüm ettirmeyin.

Ey gönül dostlarım!

Bâtil olan adetlere dönmeyin, aslı olmayan şeylere uymayın.

Kin ve nefret gibi sizin düşmanınız olan şeylere dönmeyin, kan davası gütmeyin.

Ey insanlar!

Muhakkak ki, kendindeki şeytani halleri anlayıp, onu esir eden, artık o dürtülere uymaz.

Lâkin dikkat etmezseniz, ufacık da olsa o dürtüye uyar-
sanız, o hâle kapılır giderseniz. .

Hakikatten ayrılmamaya özen gösterin, o şeytani dür-
tülerden her zaman sakının.

Ey sözlerimi duyanlar!

Kadınlar da insandır, kadın erkek eşittir.

Yaşadığınız toplumda, onların haklarını verin, onlarla
aynı haklara sahip olun.

Her zaman insan haklarını gözetin, bu hususta Al-
lah'ın adaletinden uzaklaşmamanızı, fenalara düşmemenizi tavsiye ederim.

Kadınlar ve erkekler birbirine emanettir, her ikisi de
birbirinin namusunu korumakla mükelleftir.

Ey mü'minlik makâmına gelenler!

Siz, her varlığın okunacak olan bir kitap olduğunu ve
her varlıktaki işleyişin Allah'ın sünneti olduğunu anladınız.

Bu şuurdan asla ayrılmayın, hakikate giden yolun bu
olduğunu öğretin.

Buna uyanlar hakikat yolundan asla şaşmazlar.

Ey mü'minlik makâmına gelenler!

İslam şuuruyla yaşayan kimse, tüm varlığı bir kardeş bilir.

Ve yaşantısını bu kardeşlik üzere yaşar.

İslam üzere yaşayan, kimsenin malına, canına asla göz
dikmez, kimseye zarar vermez.

Müslüman üzere yaşayan, yardımlaşır, paylaşır.

Ey insanlar!

Cenab-ı Hakk her insana, hakikatleri anlayacak şu-
uru vermiştir.

Hakikatleri onun bedeninde ona sunmuştur.

Her insan, hak üzere yaratılmıştır ve ona hakkını sunmuştur.

Ey insanlar!

Vücûdlarınızın sahibi birdir.

Hepinizin kaynağı birdir.

Hepiniz üflenen bir rûhtan bedenlendiniz.

Hepiniz topraktan şekillenip geldiniz.

Birbirinizden asla üstün değilsiniz.

Bir millet bir milletten asla üstün değildir.

Tenlerinizin renkleri farklı olsa da, asla birbirinizden üstün değilsiniz.

Sadece takva üzere olun, yâni fenalardan sakının asla Allah'a ortak koşmayın.

Hepiniz Allah'ın kulusunuz.

Sorumluluklarınızı; Allah'ın adaleti üzere, ilim üzere, eşitlik üzere yerine getiriniz.

Kimseye haksızlık yapmayın, kimseyi haksız yere suçlamayın,

Kimsenin suçunu kimseye yüklemeyin.

Baba suçlu olsa oğlunu, oğlu suçlu olsa babasını suçlamayın.

Allah'a karşı fenalardan sakının, asla Allah'a ortak koşmayın.

Haram yemeyin, bir cana kıymayın.

Kimsenin hakkına göz dikmeyin, hırsızlık yapmayın, çalıp çırpmayın.

Öldürmeyin.

Asla kendi şahsi çıkarlarınız için zannınıza uyup, başkasını kullanmayın.

Ey İnsanlar!

Haddi aşmayın.

Dinin hakikatini iyi öğrenin.

Sizden önceki topluluklar haddi aştıkları için yok olup gittiler.

Ey İnsanlar!

Bu mesajıma sahip çıkın.

Burada bulunanlar, burada bulunmayanlara mesajımı iletisin.

Belki burada bulunmayanlar, bu mesajı duyduklarında bu sözlerin derinliğini daha iyi anlayacaklardır.

Allah'ın hakikatlerini gücüm yettiğince size bildirdim.

Şahit ol Ya Rabb! Şahit ol Ya Rabb! Şahit ol Ya Rabb!

Hazreti Muhammed, 6 Haziran 632 yılında Medine'de hayata gözlerini yummuştur, hayatı boyunca dost edindiği, âlemlerin sahibi olan Allah'a karışmıştır.

O'nun kâbri Medine'de Mescidi Nebevi'nin bahçesinde Ravza-i Mutahhara denilen yerdedir.

Onun asıl yeri ise tüm mü'minlerin gönlündedir.

O'nun nûru ebediyete kadar sürecektir.

O güzel insanın insanlığa sunduğu muhteşem bilgilerden bazıları şöyledir:

Okuyun, düşünün, araştırın.

İlim öğrenin.

Asla ilimden dönmeyin.

Asla ilim ifade etmeyen şeylere yönelmeyin.

Görünen varlığın aslını anlamak için tefekkür içinde olun.

Eşyanın hakikatini öğrenin.

Allah hakikatini mutlaka öğrenin

Bizi yaratan, bedenimizin sahibi olup, vücûdumuzda her an tecellileriyle kendini göstermektedir.

O bize şah damarından yakındır, onu kendinizde arayın.

Tevhîd şuuruna erişin, her an o şuurda yaşayın.

Allah ahlakına erişin, hep o şuurda yaşayın.

Hepimiz Allah'ın kuluyuz.

Hiç kimsenin hiç kimseden üstünlüğü yoktur.

Hepimiz yaratılan diğer varlıklar gibi, gökte uçan kuşlar gibi bir varlığız.

Haddi aşmayın.

Dinin hakikatini iyi öğrenin.

Sizden önceki topluluklar haddi aştıkları için yok olup gittiler.

Hiç bir varlığa hor bakmayın.

Hiç kimseye zulüm etmeyin.

Hiç kimsenin hakkını yemeyin.

Çalmayın, çırpmayın.

Kadınları dövmeyin.

Kadın erkek eşittir, biri diğerinden üstün değildir.

Kız çocuklarını zorla evlendirmeyin, onların eşlerini seçmelerinin önünü açın.

Çocuklarınızı iyi eğitin, onlara ilim ve edeb öğretin.

Hiç unutmayın, en büyük zenginlik, iyi evlat yetiştirmektir.

Kimse açlıktan ölmesin.

Zengin fakiri kandırmasın.

Zengin fakirin hakkını yemesin.

Zengin fakir ayrımcılığı olmasın, her kez çok çalışsın, emeğinin karşılığıyla beslensin.

Çalışamayacak olanlara, çaresiz kalanlara mutlaka yardım edilsin.

Kul hakkına girmeyin.

Kimsenin hakkını yemeyin.
Dini ticaret haline getirmeyin.
Dinden para kazanmayın, menfaat edinmeyin.
İhtiyacı olana yardım edin.
İnsanları inançlarına, ibadetlerine, kültürlerine göre ayırmayın.

Kimseyi kötülemeyin.
Kölelik cariyelik yoktur.
Öldürmeyin.
Zulüm etmeyin.
Zarar vermeyin.
Fitnelik, fâsıklık, yapmayın.
Dedikodu yapıp, çekiştirmeyin.
Batıl olan şeylere yönelmeyin.
Hurafeleri terk edin.
Allah'ın sevgisini hissedin, o sevgiye erişin.
Birbirinizi o sevgiyle sevin.
Kendinizi, yaratılan hiçbir varlıktan üstün görmeyin.
Hiç bir topluluğa hor bakmayın.
Hiç unutmayın ki bedenlerin sahibi Allah'tır ve Allah o bedenlerdedir.

Her varlığa "Semme vecullah" nazarıyla bakın.
Halk'da Hakk'a nazar edin.
Bedenlerin sûretinde asla kalmayın, bedenlerin ardına bakın.

Tevâzûdan ayrılmayın.
Tenezzül içinde yaşayın.
Sevgiden, saygıdan asla ayrılmayın.
Güzel bakın, güzellikle bakın.

Her varlık Allah'ın güzelliğiyle kuşatılmıştır.
O güzelliği görün.
Canımız efendimiz böyle nice güzel öğütler sunmuştur.
Canımız öğretmenimiz vefâlı olmanın duygusunu en
güzel göstermiştir.

İnşallah anlayanlardan ve uygulayanlardan oluruz.
Selamu aleykum, selamu aleykum, selamu aleykum
Selamu aleyke ya resûlAllah
Selamu aleyke ya nebîAllah
Selamu aleyke ya habibAllah
Selamu aleyke ya nûruAllah
Selamu aleyke ya rahmetAllah
Selamu aleyke ya veliAllah
Selamu aleyke ya vahyiAllah
Selamu aleykum, selamu aleykum, selamu aleykum

HAZRETİ LOKMAN'DAN VEFÂ DOLU ÖĞÜTLER

Kur'ân'da Hazreti Lokman'ın öğütleri vefâlı olmanın çok güzel bir örneğidir.

Oğluna verdiği öğütlerin hepsi vefâ doludur.

Allah'a karşı vefâlı olmak, anne babaya karşı vefâlı olmak, çevresine vefâlı olmak, en güzel öğütlerle tavsiye edilir.

Lokman'ın öğütlerini cân kulağıyla duyanlar, vefâ duygusuna erişeceklerdir.

“Ey oğlum Allah'a ortak koşma- Yâ buneyye lâ tuşrik bi Allâh” Lokman Sûresi 13

Ey oğlum:

“Şirk koşmak nedir? İyi anla ve asla müşrik duruma düşme.”

“Allah'ın ulviyetinin yanında ben de varım deme.”

“Allah'a ait olan nitelikleri kendine nispet etme.”

“Senin teninin de cânının da sahibi O'dur, benlikte kalma.”

“Bak vücûduna, vücûdundaki işleyişin sahibi sen misin?”

“Bak vücûduna, vücûdundaki sıfatların sahibi sen misin?”

“Bak vücûduna, vücûdunun Zâtı sen misin?”

“Sen mi kendini dünyaya getirdin?”

“Sen mi vücûdunu şekillendirdin?”

“Bak vücûduna onu sen var etmedin.”

“Bak tüm organlarına, onları belli bir ölçüde, belli mi-
zan içinde sen var etmedin.”

“Gözünü, kulağını, elini, ayağını, cümle hücreni ve or-
ganlarını sen mi bir araya getirdin, sen mi onların işleyi-
şini yapmaktasın?”

“Vücûdunda olan nice sıfatların sahibi sen misin?”

“Hay olan diri olan sen misin?”

“Hayy olan, diri olan, sürüp giden O’dur.”

Ey oğlum:

“Sakın kendini bilmiş, başkasını cahil görme.”

“Bil ki ilmin sahibi Allah’tır.”

“Ve Allâh ya’lemu ve entum lâ talemûn- Allah ilmin sa-
hibidir, siz ilmin sahibi değilsiniz.”

“Sakın kendini ilim sahibi görüp de şirke düşme.”

“Her zaman tevâzû içinde ol.”

Her zaman talebe hüviyetinde dur, öğrenme derdine
düş, bildim egosuna kapılma.”

Ey oğlum:

“Sakın kendini yüce görme.”

“Ekber- Yüce olan Allah’tır, kendine yücelik nispet etme.”

“Sakın kendini hâkir de görme.”

“Sakın kimseyi de hâkir görme.”

“Baktığın her varlığın özü Allah’ın ulviyetidir.”

“Baktığın her varlık Allah’ın yüceliğini taşır, o yücelik
Allah’a aittir, varlığın kendine ait değil.”

Baktığın her varlık O’nun tecelli tezâhürüdür.

“Halk’a Hakk nazarıyla bak, sakın bu bakıştan düşme.”

“Bil ki ortak koşmak, ama kendini, ama birini yüce görmek, ama kendine ama birinde Allah’ın yüceliğini görememektir.”

“Allah hepimize şah damarından yakındır, O hepimizin vücûdunu sıfatlarıyla ihâta etmiştir, bu nazardan asla ayrılma.”

“Hiçbir varlığı O’ndan ayrı görme.”

“Hepimizin kaynağı O’dur.”

“İlâ Allâh merciu kum cemîân. Sizin, bütün her şeyin kaynağı ancak Allah’tır.” Mâide Sûresi 105

“Kânâllah ve lem yekun meahu şey’a.”

“Bütün her şey O’nunla beraberdir, hiçbir şey O’ndan ayrı değildir, her şeyin kaynağı Allah’tır.”

“İşte ey oğlum, şirk koşmak kendine yaptığın en büyük zülümdür, dikkat et.”

“İnneş şirke le zulmun azîm- Muhakkak ki şirk koşmak kişinin kendine yaptığı en büyük zülümdür.” Lokman Sûresi 13

Ey oğlum:

“Huvel evvelu vel âhiru vez zâhiru vel bâtın.” Hadîd Sûresi 3

“Evveli olmayan, sonsuz olan, görünen ve görünmeyen O’dur.”

“Sakin bu şurardan ayrılma.”

“Sakin kendini O’ndan ayrı sanma.”

“Sakin, Allah’ın ulviyetinin yanında ben de varım deme.”

Lokman’ın vefâ dolu öğütleri devam eder:

Ey evlat! Annene, babana iyi davran.

Annen seni 9 ay karnında taşıdı.

Canından can, kanından kan, teninden ten verdi.

Seni doğururken acılar çekti.

Seni emzirdi doyurdu.

Annen baban senin için koştu, seni büyüttüler.

Hastalandın koştular, onlarda seninle hastalandılar.

Ağladın, seninle ağladılar, güldün seninle güldüler.

Bunları hiç unutma ve onlara iyi davran.

Lokman Suresi 14: “Ve vassaynel insâne bi vâlideyh, hamlethum ummuhu vehnen alâ vehnin ve fisâluhu fî âmeyni enişkurî ve li vâlideyk, ileyyel masîr.”

Meâli: “İnsana; anne ve babasına iyi davranmasını vasiyet ettik. Annesi her durumda her yerde onu karnında taşıdı. İki yıl içinde sütten kesilinceye kadar emzirdi. Anne ve babanıza her zaman minnettarlık içinde olun. Dönüşünüz banadır.”

Annene babana her zaman saygı içinde ol.

Sen de onlar için koş.

Onların kâlblerini kırma.

Onlara öf bile deme.

Onların halini hatırını sor.

Sadece kendi anne babana değil, tüm anne babalara saygı duy.

Onları da kendi annen baban gibi sev.

Onlara da saygını sevgini eksik etme.

Onların da halini hatırını sor.

Yan komşularının bir ihtiyacı varsa onlar için de koş.

Yolda karşılaştığın herkese Allah'ın selamını ver.

Allah'ın sevgisini içinde hisset.

Unutma bir gün ecelimiz gelecek.

Allah bizlere vasiyet etmiş.

Anne babamıza ve tüm anne babalara ve tüm insanlara ve tüm varlığa iyi davranmamızı...

Kimseye kaba davranmamamızı...

Kimseye zarar vermememizi...

Öfkemizi yutmamızı...

Kimseyi yargılamamamızı...

Kimseyle alay etmememizi...

Kimseye hor bakmamamızı...

Kimsenin ardından çekıştirmememizi...

Kimseyi aldatmamamızı...

Kimseye zerre kadar kötülük yapmamamızı...

Bil ki evlat, birine zarar veren kendine zarar verir.

Birine kötülük yapan, Allah'ın sevgisinden, ilâhi huzurundan uzaklaşır.

Ey evlat! Bil ki Allah'ın vasiyeti, Allah'ın emridir.

O'na uy evlat.

O'na uyman, senin hayrın içindir.

O'na uyman senin huzurun içindir.

Bil ki huzur Allah'ı duymakta gizli.

Bil ki huzur duyduğunu yapmakta gizli.

Allah sevgisine erişmek, O'na teslim olmakta gizli.

Allah'ı duy evlat.

O'na uy evlat.

O'nu unutma evlat.

Asıl annen baban O'dur evlat.

Ve asla unutma, aslın Allah'tır, annen baban değil, annen baban senin dünyaya gelmen için bir vesiledir.

Ve sakın unutma, geldiğin yer ve döndüğün yer Allah'tır.

Sakın ilimsiz hareket etme.

Bilgin olmadığın, şahit olmadığın şeyler hakkında sakın konuşma.

Tartışmalara girme, kendine bir yücelik isnat etme.

Güzel çalışmalar içinde olanlarla ol, yâni ilim üzere, keşfetmek üzere, varlığın hikmetlerine ulaşmak isteyenlerle birlikte ol.

Ve çevresine faydalı olan kimselerle beraber ol.

Sakın hiç bir şeyi küçük görme, hor bakma, gereksiz sanma.

Hardal tanesi kadar da olsa, daha küçüğü de olsa, bil ki her varlık hikmetlerle doludur.

Ve ortaya çıkan her varlık, Allah'ın kendinden gelir.

Ortaya çıkan her varlıkta letafetler vardır ve her varlık hakikatleri bildiren kitaplardır, o kitapları iyi okumaya çalış.

Her varlık ilâhî hikmetlerle doludur, anlamaya çalış.

Her an Allah'a bağlılık şuuru üzere ol, senin vücûdunu da, varlığın vücûdunu da her an tutanın Allah olduğunu sakın unutma.

Allah'a her an bağlılık şuurunda yaşarsan ve o şuurla varlığa bakarsan, varlıkta ki birçok hikmetlere ulaşırsın.

Varlık, hakikatler kitabıdır, her zaman o hakikatlere yakın ol ve hakikatlere ârif ol ve sakın hakikatleri inkâr etme ve sakın hakikatlerden ayrılm.

Başına bir olay geldiğinde, her zaman sabırlı ol ve başına gelen her şeyden gerekli mesajı al.

Her zaman varlığın işleyişini inceleme üzere ol ve o işleyişi anlamaya çalış.

Bil ki hikmetler o işleyişte gizlidir, o işleyişin hikmetlerini anlamada kararlı ol.

Hep kendinle barışık ol, hep Allah'la barışık ol.

Sakın insanlara suratını asma, sakın böbürlenme, büyükleme.

Bil ki, böbürlenme ve övünme hallerinde olursan ilâhî sevgiden koparsın.

Her zaman tevazûlu ol, edep içinde davran.

Sakın insanlarla konuşurken, insanlara sesini yükseltme.

Sesini yükselterek, başka sesleri bastırmak, doğru değildir, kendini bilmiş görmek asla doğru değildir.

İnsanları saygıyla, yargısız dinle, anlamaya çalış.

Aç akıl gözünü iyi bak, aç gönül gözünü iyi anla.

Göklerde ne varsa ve yerde ne varsa yayılıp giden her şeyin sahibi Allah'tır.

Sen de ve her varlıkta sonsuz nimetler vardır, o nimetlerde sonsuz hikmetler vardır.

Sakın, Allah'ın varlıktaki tecellilerine şahit olmadan Allah hakkında konuşma.

Yol gösterici olan ve nûr saçan o varlık kitabını satır satır anlamaya çalış.

Oradan akan lokmaları tatmaya çalış.

Bil ki kendin tatmadan tattıramazsın.

Ve her zaman, damla damla sunulan o lokmalara sahip çık.

Bil ki Lokman Hekim olmanın sırrı, o lokmalara ulaşmaktır.

Sakın bâtil boş şeylerle uğraşma ve o lokmalardan uzaklaşma.

Her zaman, yüzünü bütün benliğine Allah'a dön ve her zaman O'na teslimiyet içinde ol.

Ve anla ki her varlık, tüm hikmetleriyle birbirine bağlıdır, bu bağdan sakın kopma.

Teslimiyetin ve tevazûn, sana nice kapılar açacaktır.

Ve o kapıların ardında nice sırlara şahit olacaksın.

Ey oğlum! Unutma ki, her derdin çaresi Allah'tadır.

Bir hastalık ortaya çıkmışsa, çıkmasının elbette bir sebebi vardır ve her hastalığın da çaresi vardır.

Kendindeki Lokman boyutuna er ki, nice hikmetler damla damla, lokma lokma sunulsun sana.

Sakın umutsuz olma, sakın karamsar olma, sakın kendini güçsüz hissetme.

Sakın, insanlara umutsuzluk, karamsarlık, hissettirme.

Sen içindeki Allah'ın gücüyle varsın, sığınacağın tek güç her zaman odur.

Varlıkta nice keşfedilecek hikmetler seni bekliyor.

Gel kendindeki Lokman hekimi ortaya çıkar.

Gel her varlıkta nice lütufların olduğunu bil ve onları keşfetmeye çalış.

Gel çaresizlere umut ol.

Gel sıkıntısı olanlara uzanan el ol.

Gel ihtiyacı olanlara, yardımcı ol.

Gel hem beşeri hastalara, hem mânevi hastalara şifa ol.

Lokman'dan gelen vefâ dolu öğütler hepimize derstir.

Lokman Sûresi 12-22

12- Doğrusu Lokman sunduğumuz hikmet üzereydi. Varlığının sahibinin Allah olduğunu bilip teslim edenlerdendi. Kim varlığının sahibini bilip teslim ederse, o kendini bilip teslimiyet içinde olur. Hakikatleri görmemezlikten gelen kimse ise, teslimiyet içinde olmaz. Muhakkak ki tüm varlığın sahibi, tüm niteliklerin sahibi Allah'tır.

13- Lokman oğluna öğüt verip, şöyle demişti: Ey oğlum! Allah'a ait olan nitelikleri kendine isnat edip şirk

koşma. Doğrusu şirk koşmak, elbette kendine yaptığın büyük bir zulümdür.

14- İnsana; anne ve babasına iyi davranmasını bildirdik. Annesi her durumda her yerde onu karnında taşıdı. İki yıl içinde süttten kesilinceye kadar emzirdi. Anne ve babanıza her zaman minnettarlık içinde olun. Dönüşünüz banadır.

15- Bir bilgileri olmadığı halde, eğer seninle ortak koşma hakkında mücadele ederlerse, artık o halde olanlara uyma. Yaşamlarında güzel haller içinde olanlarla beraber ol. Bana dönen kimselerle hakikatin yoluna tâbi ol. Bundan sonra sizin kaynağınız olan Bana dönün, Öyle ki yaptığınız şeylerden hakikatler size her an bildirilir.

16- Lokman oğluna dedi ki: Ey oğlum! Hardal tanesi kadar veya daha küçük bir oluşum olsa, göklerde veya yerde veya kaya içinde nerede olursa olsun, ortaya çıkan her şey Allah'tan gelir. Muhakkak ki Allah tüm hakikatleri incelikleriyle bildirendir.

17- Ey oğlum! Her an Hakk'a bağlılık şuuru üzere ol. Hakikatlere ârif ol ve sakın hakikatleri inkâr etme. Sana bir şey isabet ettiğinde sabırlı ol. İşte böylece işleyişi anlamada kararlı ol.

18- İnsanlara suratını asma, yeryüzünde böbürlenerek yürüme. Muhakkak ki büyüklenme, övünme hallerinde olanların tümünde Allah sevgisi yoktur.

19- Tevazulu bir şekilde yürü. Sesini yükseltme, doğrusu sesini yükselterek, başka sesleri bastırmak doğru değildir.

20- Görmez misin? Sizlerin, göklerde ne varsa ve yerde ne varsa yayılıp giden her şeyin sahibi muhakkak ki Allah'tır. İçinizde ve dışınızda sizlere nimetleri lütfeden O'dur.

21- İnsanlardan Allah hakkında bir bilgisi olmadan ve yol gösterici olmadan ve nur saçan o varlık kitabını

anlamadan tartışıp duran kimseler vardır. Onlara: Allah'ın sunduğu şeylere uyun denildiği zaman, derler ki: Atalarımızdan bulduğumuz inançlara tâbi oluruz. Ya onlar şeytani hallere uymuş, ötekileştirmenin cehaletinin sıkıntılarında kalmış olsalar bile mi?

22- Kim yüzünü bütün benliğiyle Allah'a döner teslim olursa, bütün döngülerin birbiriyle tutunduğu, her şeyin güçlü bir ilişkiyle bağlandığı ve bütün işleyişin Allah'a ait olduğu hakikatini o kavrar.

Kur'ân'da Lokman'dan gelen öğütler gibi, onlarca yerde ulvî öğütler vardır.

Nisâ Sûresi 104 : "Lâ tehin-Duyarsız, ilgisiz olma"

Duyarsız olma.

İlgisiz olma.

Hiçe sayma.

Vefâlı ol.

Görmezden gelme.

Bana ne, sana ne deme.

Beni ilgilendirmez deme.

Vefâlı ol.

Bil ki çevrende ateş varsa, seni de etkileyecektir.

Bil ki çevrende zulüm varsa, seni de vuracaktır.

Bil ki çevrende sıkıntı varsa, seni de sıkacaktır.

Her şeye duyarlı ol.

Her şeye karşı ilgili ol.

Her şeye karşı vefâlı ol.

Yaratılan her varlık, değerler taşır.

Varlığı görmezden gelme.

Onları tanımaya çalış.

Onları anlamaya çalış.
Onlara vefâlı ol.
Seninle olan bağını gör.
Sana verilen beyin, anlaman, tanıman, bilmen içindir.
Kendine, beynine, organlarına vefâlı ol.
Başkalarının inançlarını hiçe sayma.
Başkalarının duygularını yok sayma.
İnsanların inançlarına karşı vefâlı ol.
Çevrende olan olaylarla ilgilen, duyarsız kalma.
Her olaydan derslerini al.
Bir sıkıntı içinde olana koş.
Onlarla ilgilen, sevinçlerini paylaş, üzüntülerini gider-
meye çalış.

Herkese karşı vefâlı ol,
Zulme ya da iyiliğe kapı açan her olayı incele.
İncele ki zulmün kaynağını gör.
İncele ki iyilikle gelen güzelliği gör.
Zulüm ne acılar getiriyor anla.
Çevrende aç, susuz, biri mi var?
İlgilen, bana ne deme.
İlgilen, duyarsız olma.
İlgilen, görmezden gelme.
Vefâlı ol.
Çevrende sıkıntıları olan biri mi var?
İlgilen, beni ilgilendirmez deme.
İlgilen, ilgisiz kalma.
İlgilen, kaçma.
Koş, sıkıntıyı çözmeye çalış, vefâlı ol.

Başkalarına karşı, saygısız olma, kaba davranma, burun kıvrma.

Onların da senin gibi yaratılmış bir varlık olduğunu asla unutma.

Onlar da senin gibi aynı yaratıcı tarafından şekillen-
dirilmiş bir varlık.

Vefânı her zaman göster.

Başkalarını asla hor görme, kimseyi aşağılama.

Ben duygusuyla yaşama, biz duygusuna eriş.

Bizlik vefâsına eriş.

Herkesin bedeninde Allah'tan gayrı bir kudret yok.

Her varlık senin bir zerren.

Her varlık bir bütünün zerrelere.

Birliğin vefâsını göster.

Duyarsız olma.

İlgisiz olma.

Görmezden gelme.

Bana ne, sana ne deme.

Beni ilgilendirmez deme.

Seni ilgilendirmez deme.

İlgilen, vefâlı ol.

Komşunla ilgilen.

Akrabanla ilgilen.

Ailenle ilgilen.

Çevrendeki her varlıkla ilgilen.

İlgilen, vefâlı ol.

Bil ki ilgi ve alâka sevginin göstergesidir.

Bil ki ilgi ve alâka huzur getirir.

Bil ki ilgi ve alâka iyiliklere kapı açar.

Alâkadar ol, vefâlı ol.

Duyarsız olma.

İlgisiz olma.

Ayrımcı olma.

Hor bakma.

Yok sayma.

Vefâlı ol.

VEFÂLİ BİR DOSTUN OLSUN

Allah'ı dost edinen bir dostun olsun.
Vefâlı bir dostun olsun.

Hazreti Muhammed'in vefâ duygusunu bilen bir dostun olsun.

Sana hakikat kapısını açan...

Sana seni bildiren...

Allah hakikatine erdiren...

Senin ilim yolunda gelişmeni sağlayan...

Seni düşündüren, tefekküre sürükleyen...

Bir gönül dostun olsun.

Vefâlı bir dostun olsun.

Her gördüğünde sana Allah'ı hatırlatan...

Allah sevgisini hatırlatan...

İyilik ve yardımın ulvî duygusunu hatırlatan...

Kâlbinde zerrece fitnelik olmayan, kıskançlık olmayan...

Hasetlik, fesatlık bilmeyen...

Bir gönül dostun olsun.

Vefâlı bir dostun olsun.

Ayrımcılık yapmayan, kimseyi yargılamayan...

Dedikodu bilmeyen, çekiştirme bilmeyen...

Tenezzüllü, tevâzûlu...
Sevgi dolu, saygı dolu olan...
Bir gönül dostun olsun.
Vefâlı bir dostun olsun.
Seni haramdan koruyan...
Yanlışta düşmekten koruyan...
Seni uyaran, tehlikeleri gösteren...
Bir gönül dostun olsun.
Vefâlı bir dostun olsun.
Gece gündüz seni arayan, senin de arayıp sorduğun
bir dostun olsun.

Her sıkıntıda sana koşup gelen, senin de koşup gittiğin vefâlı bir dostun olsun.

Böyle bir dost bulursan, bil ki ömür boyu senin yanında olacak, sen de onun yanında olacaksın.

Yarın bir gün hasta olduğunda bil ki o sana koşup gelecektir.

Belki gün gelecek kardeşim dediğin, evladım dediğin, eşim dediğin kişilerle dünyalık meselelerden, aran açıldığında, onlar sana koşup gelmeyecektir.

Belki de ardından konuşacak, çekiştirecektir.

Ama vefâlı olan o dostun senin yanında olacaktır, seninle ilgilenecektir.

Onunla asla aran açılmayacak.

O asla senin hakkında ardından konuşmayacak.

Çünkü o sana kırılmayacak sen ona kırılmayacaksın.

Birbirinize öğüt verdiğinizde, birbirinizi uyardığınızda “Eyvallah” diyeceksiniz.

O hasta olduğunda ona koşacaksınız.

Sen hasta olduğunda o da sana koşacak.

Vefâlı dost her yerde seni savunur, seni ezdirmez, senin kötülenmene izin vermez.

Birileri ardından konuşsa, sana fesatlık yapsa, o onları susturur.

İşte kendine vefâlı bir dost bul.

Bil ki o sana güç verecektir.

O senin yanında olacaktır.

Hazreti Muhammed'e amcası olan Hazreti Hamza, Hazreti Muhammed'e en büyük vefâyı gösterdi.

Hazreti Muhammed'e yapılan saldırılara karşı koydu.

Bir gün Hazreti Muhammed'e yapılan saldırıyı duymuş ve ona yardım için koşup gelmişti.

Hazreti Muhammed ve arkadaşları Kâbe'nin yanında saldırıya uğramış her yerleri atılan taşlar yüzünden kana bulanmıştı.

Hazreti Hamza yeğenini ve onu arkadaşlarını böyle görünce öfkelenmiş ve topluma dönerek, Amr b. Hişam'a karşı: "Silahsız insanlara karşı acımasızca saldırır" der.

Amb b. Hişam: "Senin Muhammed'in yalancının biri" der.

Hamza: "Yalancı mı? Konuşturmadınız ki, hangisi gerçek hangisi yalan konuşmadan bilinemez ki" der.

Amr b. Hişam: "Muhammed bir sahtekâr" der.

Hamza yeğenine olan bu hakarete dayanamaz ve Amr b. Hişam'a yayıyla vurur.

Ve der ki: "Kalk ayağa cesaretin varsa vur."

Ve topluma döner der ki: "Ben de yeğenimin inancını paylaşıyorum, onun söylediklerini söylüyorum."

Ve Amr b. Hişam tarafından kışkırtılmış insanlara karşı onların yanına giderek der ki: "Dövüşmek isteyen varsa çıksın karşıma, benimle dövüştün."

Ve tüm toplum Hazreti Hamza'dan çekinerek geri çekilir.

Hazreti Hamza, Kâbe'nin yanına sıkıştırılmış olan yeğeni Hazreti Muhammed'e dönerek o tarihi sözü söyledi: "Geceleri çölde tek başıma kaldığımda anladım, Allah o kadar büyüktür ki dört duvar arasına sığmaz."

Daha önce Hazreti Muhammed amcası Hazreti Hamza'ya: "Amca orası Allah'ın evi değil" der.

Elini Hazreti Hamza'nın kâlbine koyarak: "amca Allah'ı arayacaksan onu kendi vücûd evinde ara" der.

Hazreti Hamza: "Yeğenim sen ne diyorsun eğer böyle söylersen, sana zulmederler, seni buradan kovarlar, seni öldürmeye kalkarlar, toplum yüzyıllardan beri oraya Allah'ın evi der, sakın bunu her yerde söyleme" der.

Hazreti Hamza çöllerde yalnız kaldığında bu konuyu çok düşündü.

Yeğeninini söyledikleri kulaklarında, kâlbinde çınladı durdu.

Evet, Hazreti Hamza çölde yalnız kaldığında yeğeninini söylediklerini çok düşündü ve Kâbe'nin ne olduğunu anladı.

Kâbe; insanın vücûduydü.

Kâbe; cümle kâinatı.

Kâbe; gönüldü.

Kâbe; Muhammed'di, İbrâhîm'di, Mürşid-i Kâmil'di.

Allah, Kur'ân'da bize şah damarımızdan yakın olduğunu bildirmişti. Kaf Sûresi 16

O zaman her vücûd Allah'ın kâbesiydi.

Hazreti Muhammed insanlara bu hakikati anlatmaya çalışıyordu.

Hazreti Muhammed'in sunduğu hakikatleri o günün toplumuna uymadı, dinden çıkar elde edenler, Hazreti Muhammed'i yok etmek için ona saldırdılar.

İşte tam o zamanda, tüm vefâsını ortaya koyan Hazreti Hamza yeğenini korumak için her türlü şeyi yaptı.

Onu koruma uğruna öldü.

Bedir savunmasında da ve Uhud savunmasında da hep Hazreti Muhammed'i korumak için davrandı.

Uhud muharebesinde şehit edildi.

Hazreti Muhammed buna çok üzüldü ve devamlı Hazreti Hamza'nın kabrini ziyaret etti.

Evet, insanın hayatında vefâlı bir dostu olmalı.

Vefâ, Allah'ı dost edinenlerin gönüllerinde oluşan duygunun adıdır.

Allah'ı dost edinenler birbirine dosttur, arkadaşdır, birbirine vefâlıdır.

Allah'ı dost edinenler çevresine dostça davranırlar, vefâlı davranırlar.

İman eden kimse, Allah'ın dostluğunu anlar, o hep o dostluk üzere olur.

Onun kâlbî huzur içindedir, sabırlıdır, güler yüzlüdür, dilinden hep hakikatler, hep güzel sözler dökülür.

Biri ona kötülük yapsa o iyilikle karşılık verir.

Allah'ı dost edinen kimse hep huzur, huşu, sabır içindedir.

İşte o vefâlı olmanın ne olduğunu gösterir.

Lakin vefâ duygusunu bilmeyenler kendi çıkarları için koşarlar.

Allah'ın dostluğunu anlamayan kimse dünyayı, çıkarını, makâmı, dost edinen kimsedir.

Onlar huzur, huşu, sabır içinde değildir.

Onlar kendi çıkarlarını dost edinirler.

Allah'ın dostluğunu anlayamazlar.

Ve onlar hallerini değiştirmedikleri müddetçe hep o haller üzere yaşarlar.

Ve asla vefâlı olamazlar.

Çünkü öyle olanlara vefâ duygusu nasip olmaz.

Allah'ın gönüllere sunduğu vefâ, huzurlu olmanın kapısını açar.

Vefâlı olan sevgiyle davranır.

Sevgi, korumaktır.

Sevgi, koruyuculuktur.

Sevgi, birliktir.

Sevgi, şuurlu olmaktır.

Sevgi, aşkla sarılmaktır.

Sevgi, şüpheyeye düşmemektir.

Sevgi, imandır.

Sevgi kâlblerinizin ziynetidir.

Sevgi, kırmamaktır.

Sevgi, kızmamaktır, öfkeni yutmaktır.

Sevgi, hikmetlere kapılar açmaktır.

Sevgi, kibreye düşmemektir.

Sevgi, hor bakmamaktır.

Sevgi, varlığın özünde Hakk'a nazar edebilmektir.

Sevgi, adalettir.

Sevgi, inanmaktır, emin olmaktır, güvenmektir.

Sevgi, sarılmaktır, bırakmamaktır.

Sevgi, sevindirmektir.

Sevgi, umut vermektir.

Sevgi, ilâhi aşka erişmektir.

Sevgi, hevâdan kurtulmaktır.

Sevgi, eğilmektir.

Sevgi, secdede durmaktır.
Sevgi, tebessüm etmektir.
Sevgi, nezakettir.
Sevgi, tenezzüldür.
Sevgi, mütevâzi olmaktır.
Sevgi, hayattır, yaşamın sırrıdır.
Sevgi, muhabbettir.
Sevgi, varlığın muhabbetine gönül vermektir.
Sevgi, tüm varlıktan gelen ilâhi huzurdur.
Sevgi, cennetin nefesidir.
Sevgi, batmayan güneştir.
Sevgi, Allah'ın nefesidir.
Sevgi, gönülde çağlayan bir ırmaktır.
Sevgi, dudaklardan akan Allah kelimidir.
Sevgi, gönülde olan Allah'ın ışığıdır.
Sevgide kendini düşünmek yoktur.
Sevginin yükü ağırdır, herkes çekemez.
Sevgi ehlinin kâlbi hep başkaları için atar.
Sevgi ehlinin kâlbinde Allah bulunur.
Sevgi ehli, her şeye göğüs gerer.
Sevgi ehli, sabırlıdır.
Sevgi ehli, her an tevekkül içindedir.
Sevgi ehli, her an Allah'a teslimiyet içinde yaşayandır.
Sevgi ehli, her türlü yükü çekendir.
Sevgi ehli, herkese koşturandır.
Sevgi ehli, başkasının acısını hissedendir.
Sevgi ehli, acılar bitsin, merhamet tecelli etsin diye
koşturur.
Sevgiye erişen, kırmaz, üzmez.

Sevgiye erişen, alay etmez, hor bakmaz, kendini yüce görmez.

Sevgiye erişen, dedikodu yapıp kimseyi çekiştirmez.

Sevgiye erişen, sevginin ışığında yürür.

Sevgi ehli, sevindirendir, umut verendir, karamsarlığı alandır.

Sevgi ehli; dürüsttür, şefkatlidir, adaletlidir.

İşte, vefâlı, sevgi dolu bir dostun olsun.

Sen de ona öyle ol.

Bil ki sevgiyle davranış, vefâlı olanlarda görülür.

Bil ki sevgi, kâlblerin süsüdür.

Bedenine bir süs eşyası takmana gerek yok.

Kâlbinde olan sevgi, senin en güzel süsündür.

Mümtehine Sûresi 8: "İnnallâhe yuhıbbul muksitîn."

Meâli: Muhakkak ki Allah sevgisine erişenler, adaletli, dürüst kişilerdir."

Hucurât Sûresi 7: "Allâh habbebe ileykumul îmâne ve zeyyenehu fi kulûbikum."

Meâli: "Allah sevgisi, sizi iman sahibi yapar ve sevgi kâlblerinizin ziynetidir."

Allah sevgisine erişenler, vefâlı olmaya kapılar açanlardır.

Sevgiyle davranmak, sevgiyle sarılmak vefânın göstergesidir.

İşte böyle vefâlı bir dost, insana her zaman huzur verir, güven verir.

Böyle bir dost, en sıkıntılı zamanınızda size koşarak gelir.

Size yardım etmek için çırpınır.

İnsan mutlaka vefâlı dostlar edinmeli, kendisi de çevresindeki kişilere karşı vefâlı olmalıdır.

İnsan bilmeli ki aşk duygusuna erişenler vefâ duygusuna erişirler.

Onun için aşk Allah'ın hepimize sunduğu en özel duygudur.

Aşk vefâya eriştirir.

Aşk, ikilikten geçirir, birliğe erdirir.

Aşk, bedenden geçirir, secde ettirir.

Aşk, senden benden geçirir, biz ettirir.

Aşk, vefâ duygusunu yağmur eder, her yere yağdırır.

Aşk, merhameti getirir, her yeri kucaklatır.

Aşk, vefâyla baktırır, vefâyla koşturur.

Aşk, birliğin güçlü bağıdır, o hiç kopmaz.

Aşk, kâlbın huzurudur, heyecanıdır.

Aşk, uçurur, aşk duyurur, aşk gördürür.

Aşk, hissettirir, aşk vardır, aşk eritir.

Aşk, gönülde güller açtırır, kokusunu her yere yaydırır.

Aşk, oldurur, aşk doldurur, hiç boşluk bırakmaz.

Aşk, aşk deryasına gark eder, o deryadan sevgiyle baktırır.

Aşk, nice duyguyu tattırır, her duygu aşka daldırır.

Aşk, akli alır, gönüle bağlatırır.

Aşkın dili vefâdır, sevgidir, gönüldendir.

Aşk özlemdir, aşk hasrettir, aşk kavuşmaktır.

İşte vefâ, aşksız olmaz, sevgisiz olmaz.

Vefâ bir söz değildir.

Yaşamda kendini gösteren davranışlardır.

Vefâlıyım demekle vefâlı olunmaz.

Aşk ehli vefâlıdır, vefâlı olayım demek aklına bile gelmez.

Çünkü vefâ onun hâlidir.

Vefâ onun aşk duygusudur.

Aşk ehli sâdıktır.

Aşk ehli vefâlıdır.

O sadece koşar gider.
O sadece sarılır, yardımcı olur ve bunları unuttur.
Onun davranışları vefâdır, dilinde bir söz değil.
Onun sevgi dolu davranışları bir vefâdır, dilinde bir söz değil.
Onun hâli vefâdır, insanlar onu övsün diye değil.
İşte aşk ehli bir dostun olsun.
O her zaman aşk içinde koşar.
O her sıkıntıda yanındadır.
Çünkü o hevâ, heves bilmez, ilâhi aşkla hareket eder.
İlâhi aşka erişmişler en güzel dosttur.
İşte vefâlı bir dostun olsun.
Sen de ona vefâlı ol.

SON DEĞERLENDİRME

Kur'ân'ı incelediğimizde anladık ki vefâ duygusu çok kutsal bir duygudur.

Öncelikle vefâ duygusu nasıl gelişiyor bunu anlamak gerekiyor.

Kur'ân'da tüm resûl ve nebîlerin ve kâmil insanların, vefâ duygusuna sahip oldukları belirtilir.

Vefâ içinde olanlar, Allah'ın gâfur esmasına mazhar olmuşlardır.

Allah'ı anlayanlar, ona teslimiyet içinde olanlar, her yerde ona nazar edenlerin vefâ duyguları vardır.

Onlar erdemlidirler, onların idrakleri, kemâlatları arttıkça artar.

Onlar her an şükür içindedirler.

İnsan mutlaka vefâ duygusuna erişmelidir.

Çevresiyle ilgilenmeli, beni ilgilendirmez duygusundan uzak olmalıdır.

Her varlık birbirine bağlıdır.

Ve varlığı tecellileriyle tutan Allah'tır.

İnsan varlığa baktığında, varlığın sûretinde kalmamalıdır.

Onun özünü görmeli ve ona göre davranmalıdır.

Kur'ân'da, her varlığı önemsememiz gerektiği bildirilir.

İnsan, her varlığı önemsemelidir.

İnsan, her şeyi önemsemelidir

Ve bilmelidir ki her şeyden bir mesaj gelmekte, bir ders akmaktadır.

Olaylar, olumlu olsun, olumsuz olsun içinde dersler barındırmaktadır.

Bu dersleri alabilen, vefâlı olmanın da kapısını açar.

Kaderi okumak ve gerekli tedbiri almak, vefâlı olanların duygusudur.

Deprem kaderdir, ama depreme göre tedbir almak vefâlı olanların davranışıdır.

Çünkü onlar, insanlar ölmesin, kimse evsiz kalmasın, acılar olmasın duygusunu taşırlar.

Onlar, Allah'ın sünnetullahını anlamanın heyecanını taşırlar.

Vefâlı olanlar, kaderi en iyi okuyanlardır.

Onlar kaderin akışına göre tedbiri en iyi alanlardır.

İnsanlar acı çekmesin diye tedbirler almak, vefâ değil midir?

İnsanların huzuru mutluluğu için koşmak, vefâ değil midir?

Sadâkat içinde, koruyucuk içinde davranmak, vefâ değil midir?

Başkasının sıkıntısını kendi sıkıntısı bilmek ve ona yardım için koşup gitmek, vefâ değil midir?

Allah hakikatine erişenlerin içinde vefâ duygusu gelişir.

Çünkü onlar nereye bakarsa baksınlar, Allah'ın vechî cemâline nazar ederler.

İşte bu duygu onların vefâ duygusunu geliştirir.

Onlar çevreleriyle ilgilenirler.

Hiç ayrımcılık yapmadan, hiç kimseyi yargılamadan ihtiyacı olana koşarlar.

Bu duygu tüm insanların gönlünde olduğu zaman, toplum daha yaşanılır olur.

Daha huzur içinde olur.

İşte vefâlı olmak, Allah sevgisini içinde hissetmektir.

Vefâlı olmak; ihlâstır, samimiyettir, sadâkattir.

Vefâlı olmak; aramaktır, sormaktır, koşmaktır.

Vefâlı olmak; yardım etmektir, sıkıntıyı çözmektir.

Vefâlı olmak; koruyuculuktur, sahiplenmektir.

Vefâlı olmak; sarılmaktır, bırakmamaktır.

Vefâlı olmak; sevgi içinde, saygı içinde davranmaktır.

Vefâlı olmak; teslimiyettir, tevekkül içinde olmaktır.

Vefâlı olmak; tevâzûdur, tenezzüldür.

Vefâlı olmak; şefkattir, merhamettir.

Vefâlı olmak; tebessümdür, sevdiğini hissettirmektir.

Vefâlı olmak; sözünde durmaktır, ihanet etmemektir.

Vefâlı olmak; her zaman içten, beklentisiz davranmaktır.

Vefâlı olmak; sevgiyi hissettirmektir, gönülde huzur duygusu oluşturmaktır.

Vefâ; “bana da koşup gelen varmış” duygusunu vermektir.

Vefâ; “başıma bir şey gelirse dostlarım bana koşar gelir” duygusunu gönülde hissettirmektir.

Vefâlı olmak, her kim olursa olsun, hangi inançta olursa olsun, ona ihtiyacı için koşmaktır, yardım etmektir.

Yaptığı yardımlarda, yardım edilen kişiyi utandırmadan, ona fâkirlik hissi vermeden yardım etmektir.

Birgün gelip kendinin de yardıma ihtiyacı olacağını unutmadan koşmaktır.

Vefâlı olmak; her varlığın ardında Allah’ın olduğunu bilerek davranmaktır.

Vefâlı olanlar;

Kendi ihtiyacı olsa bile ihtiyacı olana yardım edenlerdir..

Buldukları yerden hakikatler için arayışa çıkanlardır..
Kendi varlıklarından geçenlerdir..
Hakikatlerin değerlerini arayanlardır..
Allah'ın yaratmadaki inceliklerini arayanlardır..
Allah'ın rızasını arayanlardır..
Allah'ın ve resûl'ünün yardımını arayanlardır..
Hakikatleri makâm edinenlerdir..
Bir yerden bir yere taşınan kimselere sevgiyle yaklaşanlardır..
Cimrilik etmeyenlerdir..
Kıskançlık etmeyenlerdir..
Kardeşleri için mağfiret dilerler..
Kardeşleri için iman bakımından, kendilerinden daha idrakli olmalarını dilerler..
Kâlblerinde asla hasetlik taşımazlar..
Herkesi sadâkat içinde davranırlar.
Vefâ sadâkattir, sadâkat vefâdır.
Vefâ sevgiyle davranmaktır, sevgiyle davranmak vefâdır.
Vefâ güvenilir olmaktır, güvenilir olan vefâlıdır.
Gönlünüzden vefâ duygusu hiç eksik olmasın.
Vefâ duygusu tüm vücûdunuzu sarsın.
Sadâkat hayatınızda dâim olsun.
Sevgiyle, saygıyla davranmak hâliniz olsun.
Vefâyla kalın.
Vefâlı olun.
Vefâyla sarılın.

İsmail Dinçer

22-12-2023

